

SAMORA

NR. 2 MAI/JUNI 2015 kr 40,-

**Christopher Nielsen:
Misfornøyd i
verdens beste land**

ET MER MANGFOLDIG MANGFOLD

HVA BØR ANTIRASISME I VÅR TID VÆRE?

HVEM BETALER FOR FREMTIDAS UTVIKLING?

TIGEREN TRENGER IKKE VÅPEN

3 LEDER:

4 ET MER MANGFOLDIG MANGFOLD

Om hypermangfoldet i europeiske byer.

8 MISFORNØYD I VERDENS BESTE LAND

Intervju med multikunstner Christopher Nielsen.

12 HVORDAN BEGRENSE DISKRIMINERING?

Ny rapport om diskriminering av samer, nasjonale minoriteter og innvandrere.

15 INSPIRERT AV OSLOS SKYTSELGEN

Fakhra Salimi mottok St. Hallvardmedaljen.

16 JOBBFELLEN

REFLEKSJON: Av Loveleen Rihel Brenna.

18 HVEM BETALER FOR FREMTIDAS UTVIKLING?

DISSONANS: Av Even Tømte.

22 TIGEREN TRENGER IKKE VÅPEN

Intervju med poet Xi Chuan fra Kina.

25 DROP IN FOR NYE TALENTER

BUSH på Holmlia er mye mer enn en fritidsklubb.

28 RASISME – DET SISTE TABU

Rasismedebatt på BUSH på Holmlia.

30 PLATTFORM MOT HØYREEKSTREMISME

Konferanse om høyreekstremisme.

33 VARFOR GÖR DOM PÅ DETTA VISET?

Hva er forskjellen på å være asylsøker i Norge og Sverige?

36 PRETTY, FOR A BLACK GIRL?

Anmeldelse av Toni Morrisons «God Help the Child».

38 TRE HUNDRE SIDERS ENSOMHET

Anmeldelse av Teju Coles «Åpen by».

BLUES MED ARABISK RYTME

41 HVA BØR ANTIRASISME I VÅR TID VÆRE?

Anmeldelse av Sindre Bangstad og Cora Alexa Døvings «Hva er rasisme?».

44 MINNER OM POETISK ØKONOMI

Forfatter Eduardo Galeano døde 13. april.

46 RAP, RUMBA OG UAVHENGIGHET

Intervju med den belgisk-kongolesiske rapperen Baloji.

49 MEANT TO «BE»

Tilbakeblikk på Commons rapklassiker «Be».

50 BLUES MED ARABISK RYTME

Intervju med bandet Yemen Blues.

53 LOLLYWOOD SWINGING

Anmeldelse av samlealbumet «Disco Dildar», med blant andre Noor Jehan og Nahid Akhtar.

54 GLEM ØRKENROCK OG AFROFUNK

Anmeldelse av Hamas «Torodi» og Ata Kaks «Obaa Sima».

56 Å NAVIGERE I INDIAS MUSIKKLANDSKAP

Lansering av «Veikart til India».

60 DEN AVGJØRENDE MARSJEN

Anmeldelse av «Selma», filmen om Martin Luther King og marsjen, fra Selma til Montgomery, Alabama i USA.

63 TO REGISSØRER, TO PERSPEKTIVER

Anmeldelse av filmen «Jordens salt», av Wim Wenders som handler om fotografen Sebastião Salgados liv.

66 ETC.

72 BAKSIDEDIKT

SAMORA

– Magasinet som krysser grenser –

NR 2 - MAI/JUNI 2015

37. årgang

Mariboegate 8

0183 Oslo

www.samora.no

samora@samora.no

Forsidebilde: Christopher Nielsen
av Mimsy Møller/Samfoto NTB Scanpix
Takk til Daniele Aguilar for bidrag til Etc.

Redaksjonen

Selma Benmalek, Mohamed Abdi,
Ellen Stokland, Even Tømte
og Endre Dalen (Redaksjonssekretær)

Redaksjonsråd

Mari K. Linløkken, Turid Heiberg,
S. Ananthakrishnan, Inger Aguilar
& Ashley Shiri

Ansvarlig redaktør

Khalid Salimi

Abonnement

(4 nr pr år):

kr 150 for enkeltpersoner

kr 250 for institusjoner

Bankkonto: 5005.06.28245

ISSN 0801 - 6992

Trykk: PJ Trykk / Postklart

Samora er en partipolitisk uavhengig,
ikke-religiøs og økonomisk
frittstående publikasjon.

Samora utgis med støtte
fra Kulturrådet

Skribentene er selv ansvarlig for
innholdet i Samora artikler. Samora
arbeider etter Vær Varsom-plakatens
regler for god presseskikk. Den som
mener å ha blitt urettmessig omtalt, kan
henvende seg til redaksjonen eller
Pressens Faglige Utvalg.

PFU er et klageorgan oppnevnt av
Norsk Presseforbund som behandler
presseetiske spørsmål.

Adresse: PFU, Rådhusgt 17, 0101 Oslo

FARGENYANSER

– I KUNST OG VIRKELIGHET

Christopher Nielsen, mannen som dekorerer forsiden, blir fortsatt ofte kritisert for å være låst fast i en tid som i dag er forbi. Thomas Hylland Eriksen har på sin side snakket om at tegneseriene hans kan være noe av det viktigste som er skrevet om livet i Norge mot slutten av forrige århundre. I forordet til Nielsens «Homo Norvegicus», skriver Eriksen: «Han er verken kyniker, naivist eller moralist. Det ender sjelden godt. Men vanligvis heller ikke i katastrofe (...)»

På utstillingen «Misfornøyesparken» må man tolerere rasistsjakk med svarte og hvite brikker som hyler rasistiske kommentarer, en enarmet nazibanditt – hvor ABB dukker opp som en jackpot under parolen «Folk flest vet best» –, og en inngangsportale som er laget som en kopi av den i konsentrasjonsleiren i Auschwitz. Med dette beviser Nielsen at han ikke bare følger med i tiden, men sannsynligvis fortsatt er milevis foran de fleste andre. Han belyser de lite flatterende sidene ved menneskeheten som rasisme, men også ulike undergrunnskulturer og særlig deres forhold til dop, «skakkjørt religion og mye annet på sin omsvøppløse, hyperrealistiske måte» - for å si det med nok et sitat fra Eriksens forord.

Nevnte Thomas Hylland Eriksen innleder passende nok også dette nummeret av Samora. Eriksen skriver om den nye virkeligheten, ikke bare i store metropoler ute i verden, men til en viss grad også i mindre byer som Oslo: Superdiversity, oversatt til norsk med hypermangfold. Steven Vertovec, opphavsmannen til begrepet, beskriver virkeligheten i London slik: «Tidligere kom folk fra noen få steder og reiste til noen få steder, men nå kommer de fra mange steder og reiser til mange steder.»

Rasisme og diskriminering er et sentralt tema i dette bladet; både lanseringen av rapporten «Diskriminering av samer, nasjonale minoriteter og innvandrere i Norge», og konferansen om høyreekstremisme på Litteraturhuset blir omtalt. Du kan lese om en debatt om rasisme arrangert av BUSH på Holmlia, og Mohamed Abdis anmeldelse av boka «Hva er rasisme», som denne debatten tok utgangspunkt i. Også i anmeldelser av skjønnlitteratur berører vi tematikken rasisme i anmeldelsen av Toni Morrisons siste roman «God Bless The Child» og det nye hypermangfoldet i bredt hyllede «Åpen by» av Teju Cole.

Vår faste spaltist Even Tømte tar denne gangen for seg hvordan det har gått med FNs tusenårsmål, som

er i ferd med å gå ut på dato, og de nye «bærekraftmålene» som settes for de neste femten årene. Spaltist Loveleen Rihel Brenna tar for seg problemstillinger rundt hvordan ledere bør virke som bindeledd mellom ansatte. Ellers kan du lese en reportasje fra ungdomskulturhuset BUSH, en artikkel om forskjellen mellom asylpolitikken i Sverige og Norge, et intervju med den kinesiske poeten Xi Chuan og om Fakhra Salimi som har blitt tildelt St. Hallvardmedaljen.

Som vanlig presenterer Samora et bredt utvalg av intervjuer med musikere og anmeldelser av musikk. Den belgisk-kongolesiske rapperen Baloji har snakket med Samora og det samme har det jødisk-arabiske bandet Yemen Blues. Samora har også anmeldelser og tilbakeblikk på et klassisk album av rapperen Common, et samlealbum fra filmmusikkscenen i Lahore, kjent som Lollywood, album med afrikansk elektronisk musikk og en reportasje fra lanseringen av «Veikart til India» lansert av Music Norway og Rikskonsertene.

Filmen om den verdenskjente brasilianske fotografen Sebastião Salgado, regissert av Wim Wenders og fotografens sønn, er ifølge Samoras anmelder en av de nye filmene det virkelig er verdt å se. Selv om navnet Salgado kanskje ikke ringer noen bjeller har du trolig sett flere av fotografiene hans fra Etiopia på 1980-tallet eller Balkan og Rwanda på 1990-tallet. Også en filmatisk memoar fra livet til Martin Luther King anmeldes også på disse sider.

På baksiden av Samora kan du lese en vignett fra trilogien «Ildens erindring» («Memoria del fuego»), som er en omfattende historie om de siste fem hundre år på den vestlige halvkule. Forfatteren av trilogien Eduardo Galeano gikk bort i april og inne i bladet kan du også lese om livet og livsverket hans i artikkelform som en slags nekrolog eller hyllest.

ENDRE DALEN

SAMORA

Et mer mangfoldig mangfold

Noe er skjedd med det etniske og kulturelle mangfoldet i de europeiske storbyene de siste årene. Først og fremst er det blitt mer mangfoldig.

THOMAS HYLLAND ERIKSEN

SAMORA

Det var en solrik vårdag i 2006, tror jeg det må ha vært. Vi hadde besøk på CULCOM, forskningsprogrammet Kulturell kompleksitet i det nye Norge. Antropologen Steven Vertovec hadde kommet opp fra Oxford for å snakke om sin nåværende forskning på kulturelt mangfold i England, og etter seminaret gikk noen av oss til Café Abel, fem minutter fra Blindern, for å ta en øl.

Steve og jeg hadde kjent hverandre i mange år. Vi hadde begge gjort feltarbeid på Trinidad på slutten av 1980-tallet – han hadde studert hinduene, mens jeg hadde sett på forholdet mellom etnisk mangfold og nasjonal identitet. Utover på 1990-tallet hadde vi begge i økende grad vendt blikket mot Europa og forsøkt å forstå noen konsekvenser av den voksende innvandringen fra ikke-europeiske land. Vi var både interessert i hvordan storsamfunnet reagerte på det nye mangfoldet og hvordan minoritetene tilpasset seg. Vi hadde mye å snakke om.

Steve mente at det hadde skjedd noe med mangfoldet i europeiske byer bare siden tidlig på nittitallet. Han påpekte blant annet at London var blitt veldig mye mer mangfoldig. «Tidligere kom folk fra noen få steder og reiste til noen få steder,» sa han, «men nå kommer de fra mange steder og drar til mange steder.»

Så sent som på 1980-tallet var minoritetssituasjonen i London relativt oversiktlig. De aller fleste ikke-europeiske innvandrere hadde bakgrunn fra det britiske imperiet, snakket engelsk og hadde vært gjennom en variant av det britiske skolesystemet. Og de bodde for det meste i bestemte bydeler.

Det bodde mange indere i visse deler av sør-London, jamaicanere og andre fra Vestindia i Brixton og Notting Hill, folk fra Bangladesh i Tower Hamlets, og så videre. Noen bydeler, som Battersea sør for Themsen og Southall like ved Heathrow, var ganske

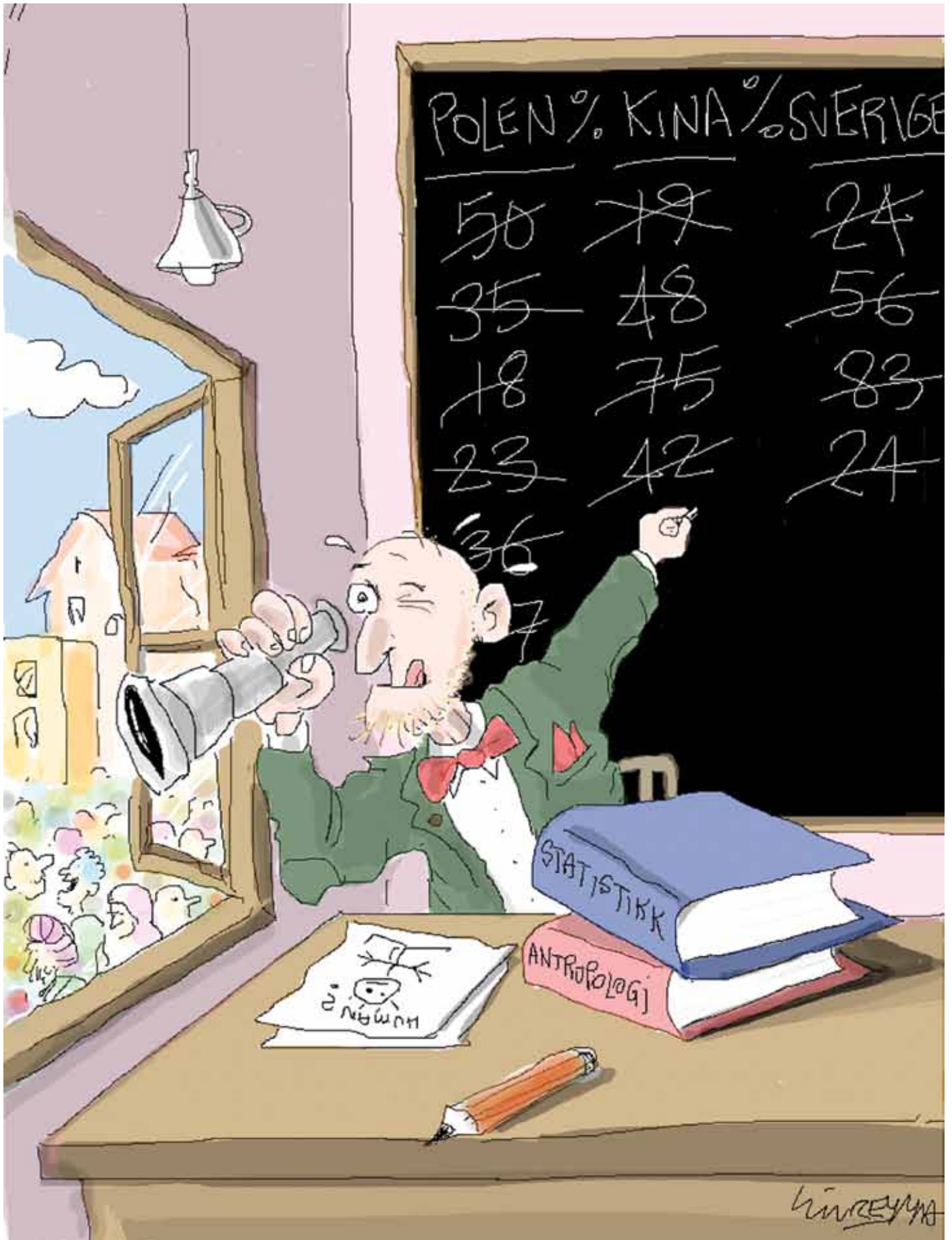
blandede, men også der hadde myndighetene oversikt, og de fleste hadde uansett bakgrunn fra imperiet.

Slik var det ikke nå lenger, sa Steve. Faktum var at de største nye innvandrergruppene ikke hadde noe med imperiet å gjøre overhodet. De kom fra land som Somalia og Eritrea, eller Venezuela og Vietnam. Mange snakket ikke engang engelsk. Og de bosatte seg heller ikke nødvendigvis i nærheten av hverandre. Videre hadde mange av dem en uklar migrantstatus. Var de studenter, flyktninger eller arbeidsmigranter; kom de gjennom familiegjenforening, som turister eller som sesongarbeidere? Det var ikke alltid så lett å si.

Faktisk, avsluttet Steve, ble det nå talt over tre hundre språk bare i London. Det sier noe om fremveksten av et ganske viltvoksende og uoversiktlig kulturelt mangfold. Han mente at vi trengte et nytt begrep for å beskrive denne situasjonen, og foreslo superdiversity, som vi kan oversette til norsk med hypermangfold.

Jeg ble litt imponert over antall språk i London, men ikke så veldig. 300 språk er ikke så mye mer enn man strengt tatt kan forvente i et slikt gigantisk veikryss. Etter å ha fulgt Steve til flytoget, syklet jeg hjem og gikk inn på nettet for å sjekke tallene for Oslo. (Den gangen hadde vi ennå ikke fått smarttelefoner – de første ble lansert først i 2007.) Og ganske riktig: Bare i Søndre Nordstrand bydel var over 140 språk registrert. Det var etter mine begreper langt mer imponerende enn tallet fra London: Én ting er nå at det tales over 300 språk i Europas mest kosmopolitiske by; men noe helt annet er det at det snakkes halvparten så mange i én av seksten bydeler i en mindre hovedstad helt i utkanten av den beboelige delen av verden! Jeg innså at hypermangfoldet hadde kommet til Oslo også.

Det er godt kjent at antall innvandrere (inkludert deres barn, altså såkalte etterkommere) har økt raskt

Illustrasjon Sureyya Aydin

i Norge siden tidlig på nittitallet. I 1990 var tallet ca. 200 000, hvorav halvparten kom fra OECD-land og halvparten fra ikke-europeiske land, med Pakistan og Tyrkia som de viktigste, men med økende andeler av flyktninger fra Vietnam og Sri Lanka. Det meste av innvandringen fra sør var kjedemigrasjon; de som kom, hadde allerede bekjente, vanligvis slektninger, her.

25 år senere er antall innvandrere økt til over 700 000, og inndelingen i OECD og ikke-OECD fungerer ikke like godt lenger. Den største nye innvandrergruppen – nå den desidert største i antall – er den polske, men det er også mange som har bakgrunn fra andre nye medlemsland i EU, som Litauen og Romania. Den største ikke-europeiske gruppen, som i flere tiår var den pakistanske, utgjøres nå av somaliere. Og det er voksende grupper flyktninger fra land som Eritrea, arbeidsmigranter fra land som Sverige, studenter fra land som Kina. Dette bekrefter nok en gang at hypermangfoldet også er kommet til Norge.

Hypermangfold innebærer imidlertid ikke bare at det er flere innvandrere med flere opprinnelsesland enn før, men også at den interne variasjonen er større enn tidligere.

Ta for eksempel polske bygningsarbeidere. Ingen vet nøyaktig hvor mange polakker som jobber i Norge, ettersom de kan komme og gå som de vil. Ingen vet hvor lenge de har planlagt å bli her heller, ofte ikke engang de selv. Spør du en polakk i Norge, svarer han kanskje at kontrakten hans går ut om fire måneder, og da vet han ikke hva han skal gjøre. Hvis den ikke blir fornyet, må han reise videre, kanskje til Tyskland eller England, eller kanskje tilbake til Polen. Han er

Forsker og forfatter Susanne Wessendorf

verken innvandrer eller ikke-innvandrer. Eller spør en papirløs migrant som lever fra hånd til munn i uformell sektor; de vil kanskje svare at de blir her helt til myndighetene oppdager at de eksisterer. Eller kanskje de venter på beskjed fra en slektning i et trygt land, og lever med kofferten pakket.

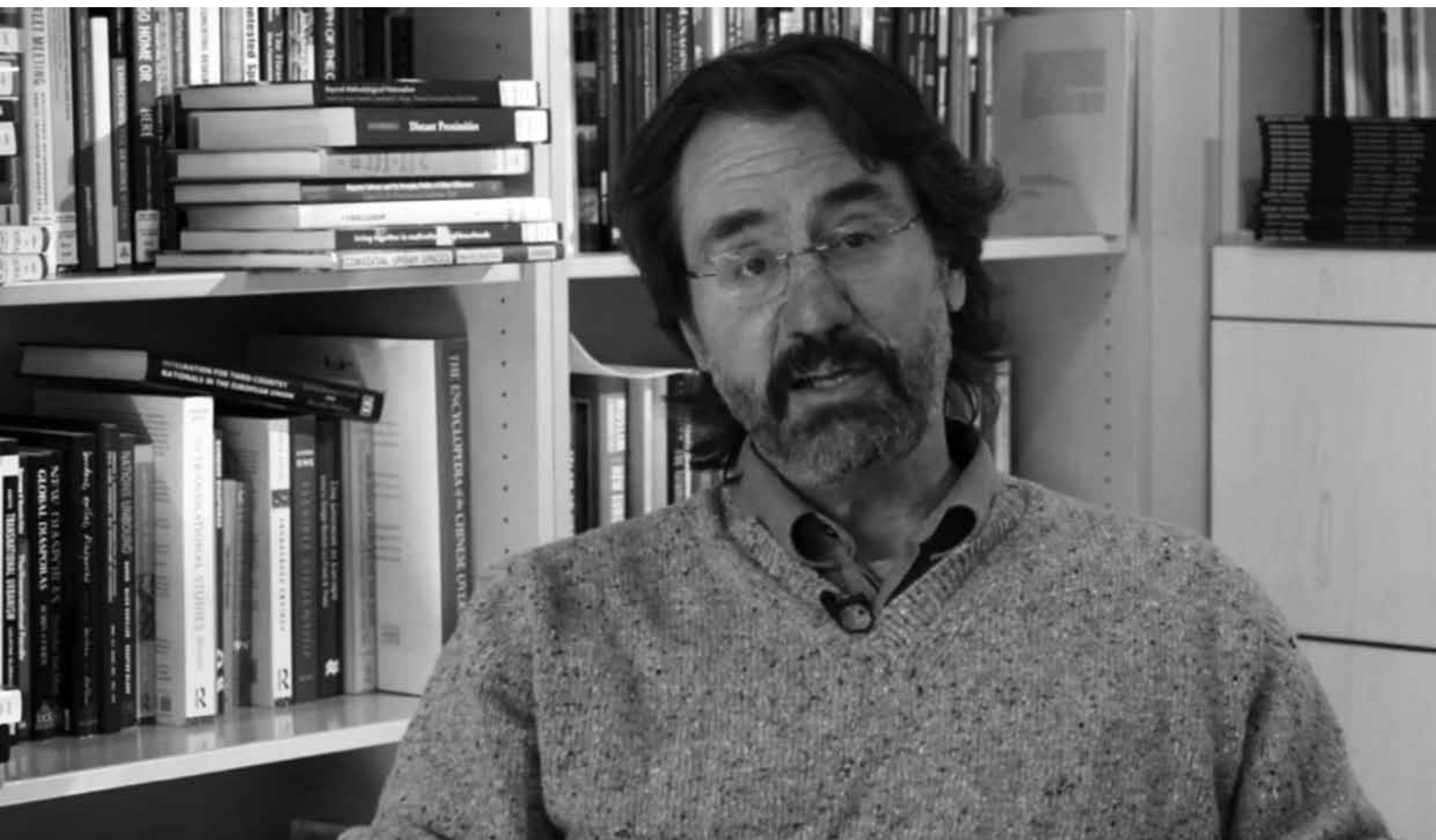
Hypermangfold kjennetegnes altså av at ganske mange har en uklar eller udefinert tilhørighet til landet de for tiden bor i. Noen er kanskje turister som glemte å reise hjem da ferien var slutt. Andre er kanskje tidligere studenter som gjorde seg ferdige med studiene, men som fikk en kjæreste eller en jobb i oppvasken på en restaurant, og som blir her inntil videre. Igjen andre er kommet hit fra et naboland for å jobbe en sommer eller to mens de legger seg opp penger til den store Latin-Amerika-reisen, men så får de noen venner her, et hyggelig sted å bo, og bestemmer seg for å begynne å studere her. Latin-Amerika kan saktens vente et år til.

I et hypermangfoldig samfunn er ikke folk nødvendigvis enten permanente eller midlertidige beboere; mange befinner seg et sted midt imellom. Også de som tilhører relativt etablerte minoritetsgrupper vedlikeholder aktivt transnasjonale bånd. De sender penger, mottar gaver, reiser på ferie hvis de kan, og arbeider for å hjelpe slektninger å immigrere gjennom familieforening. Mange er slett ikke sikre på at de skal bli her hele livet. De er åpne for alternativer.

Et hypermangfoldig samfunn er et sted der naboene dine kan være veletablerte, nyankomne, på gjennomreise eller en mellomting; det er en statistikers mareritt og en antropologs drøm: Det er vanskelig å holde befolkningsstatistikken oppdatert, selv på bydelsnivå; men det er enormt mange fasetter ved menneskelig samkvem å forske på, for den som er interessert i å finne ut mest mulig om de ulike måtene et samfunn kan være integrert på.

Ikke så lenge etter vår prat på Cafe Abel, publiserte Steven Vertovec sin første artikkel om superdiversity i det kjente tidsskriftet *Ethnic and Racial Studies*. Per i dag, syv år senere, er den blitt tidsskriftets mest siterte artikkel gjennom tidene. Så det er tydelig at det var behov for et begrep som kunne brukes til å beskrive den nye mangfoldssituasjonen i storbyene våre. Vertovec, som nå er forskningsleder for Max Planck-instituttet for studiet av etnisk og religiøs mangfold i Göttingen (Tyskland), arrangerte like etter påske en konferanse i Berlin, som han kalte *Academy of Super-Diversity*, med deltagelse fra mange av de ledende forskerne på feltet. Og i Birmingham har universitetet allerede opprettet et senter og et professorat i super-diversity studies.

.....
«I et hypermangfoldig samfunn er det nødvendig å finne balansen mellom nysgjerrighet og likegyldighet, mellom felles trafikkregler og respekt for individets ukrenkelighet.»
.....

Forsker og forfatter Steven Vertovec.

En av Steven Vertovecs mangeårige medarbeidere jobber nå som forsker ved senteret i Birmingham. Hun heter Susanne Wessendorf, og har skrevet en veldig interessant bok om Hackney i nordøst-London, en bydel som er hypermangfoldig på alle de relevante måtene. Siden det ikke finnes noen flertallsbefolkning i Hackney, må innbyggerne lære seg å håndtere et mangfold som er åpent og udefinert.

Det er ikke nok for sosialkontorets ansatte å lære om f.eks. karibiske familier eller vietnamesiske høytider, eller å sende ut brosjyrer på punjabi og tamilsk, ettersom bydelen er befolket av en relativt omskiftelig befolkning fra praktisk talt hele verden. Dessuten er det ikke slik – verken i Hackney eller på Holmlia – at du vet det viktigste om en person bare du vet hvor han eller hun kommer fra.

Blant innvandrere fra buddhistiske land finnes det både dem som er dypt fromme og dem som hater alt som har å gjøre med religion. Det samme gjelder selvfølgelig for innvandrere med kristen, muslimsk eller hinduistisk bakgrunn. Og det er store forskjeller i språk- og kulturkunnskap mellom mennesker fra ett og samme land, ofte i én og samme familie, på bak-

grunn av bl.a. utdanning og botid. Noen identifiserer seg sterkt med en etnisk eller religiøs gruppe, mens andre bare ønsker å få lov til å være seg selv. Det må være rom for begge deler.

I et slikt miljø må både innbyggere og offentlig ansatte utvikle en bestemt type interkulturell kompetanse, som vi kan kalle hypermangfoldskompe-

tanse. Den innebærer en evne til å leve sammen med og omgås mennesker med vidt forskjellig bakgrunn. Dette betyr ikke at alle må lære noe av hverandre og bli likere dersom de ikke ønsker det. Samtidig må alle akseptere at de andre ikke kommer til å bli som en selv. I et hypermangfoldig samfunn er det nødvendig å finne balansen mellom nysgjerrighet og likegyldighet, mellom felles trafikkregler og respekt for individets ukrenkelighet.

.....
«Et hypermangfoldig samfunn er et sted der naboene dine kan være veletablerte, nyankomne, på gjennomreise eller en mellomting; det er en statistikers mareritt og en antropologs drøm.»
.....

Vertovec, Steven (2007) 'Super-diversity and its implications', *Ethnic and Racial Studies*, 30: 1024-1054.

Wessendorf, Susanne (2014) *Commonplace Diversity. Social Relations in a Super-diverse Context*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Christopher Nielsen har aldri vært redd for å vrenge tabuer, åpne lukkede dører og eksponere menneskets mindre sjarmerende sider. På dette bildet ser du ham sammen med sjakkbrikken Rastus og Steve K.K.K.Karlsen

Konseptualist Christopher Nielsen: Misfornøyd i verdens beste land

«Sieg heil! Europa urettferdig behandla, Hitler er bra mann, må reise oss, bygge så fast en borg, mot pakket som tyter over grensene! Et sterkt brutalt forsvar slår tilbake hordene av Rom-folk og muslimer og sotrør og fattigluser med feil kultur!.. Samt jøder!»

ELLEN STOKLAND

SAMORA

Tiraden kommer fra sjakkbrikke 1A i Christopher Nielsens «Rasistsjakk» som i sommer er utstilt på Hadeland folkemuseum.

Sjakkbrikken Fritz Borgen er et høyreekstremt internettroll som i det daglige er en eksemplarisk førskolelærer, godt likt av alle. I sjakk er det svart

Foto: Ellen Stokland

mot hvit, hver eneste brikke har et skummende raseri mot «de andre», og bærer på en konfliktfylt personlig historie. På brettet står Dronning Saba og Kong Leopold, sexturisten Massa Stuart og selvmordsbombere Jihad Torleif, Black Power-aktivisten Rastus og alenemoren Bella Skrell, og de utfordrer hverandre. Replikkene de hyler ut er grovt sjikanerende og ikke for de sarte av ører. Vi kjenner stereotypene igjen, alle som en, og det er ubehagelig.

Christopher Nielsen har aldri vært redd for å vrenge tabuer, åpne lukkede dører og eksponere menneskets mindre sjarmerende sider. Det begynte med undergrunnstegneserier på 1980-tallet, fremdeles hans viktigste kunstneriske sjanger, senere er det også blitt film, teater, maleri og installasjoner – og «Misfornøylesparken».

– Hvorfor «Rasistsjakk»?

– Fordi det er en veldig god idé, er det ikke opplagt? Verket tar multikulturen på alvor og er balansert. Her slippes de mest ekstreme til orde med både kolonialistiske og fordomsfulle meninger om motparten. Et perfekt kunstverk for vår tid, forklarer Christopher

«Det gjelder å være størst, best, mest, dyrest – kvalitet er sekundært, kunstens egenverdi er borte.»

Nielsen. Han mener det er utopisk å tro at man kan ha et samfunn uten gnisninger, uten frustrasjon. Ei heller i verdens beste land.

– Det handler om å finne en ventil. Sørge for at det ikke utarter. Frustrert? Spill «Rasistsjakk» og få lettet på trykket.

Verdensrekord i kvantitet

«Rasistsjakk» ble første gang vist i utstillingen «Jeg er bare en enkel konseptualist fra Ulsrud» dedikert Christopher Nielsens kunst på Henie Onstad Kunstsenter i vinteren 2014-15. Det var første gang Oslo-kunstnerens allsidige og samfunnskritiske kunstnerskap ble presentert i sin fulle bredde, og publikum lot seg ikke be to ganger.

Samtidig inngikk utstillingen i et annet samfunnskritisk prosjekt. Nielsen ønsket å sette verdensrekord og komme i Guinness rekordbok som den kunstneren som hadde uttrykt seg i flest kunstarter i løpet av ett år. Slik skulle han høste internasjonal anerkjennelse som kunstner.

– Det herskende kunst- og kultursynet verdsetter først og fremst kvantitet, det gjelder å være størst, best, mest, dyrest – kvalitet er sekundært, kunstens egenverdi er borte. Gi folket det folket vil ha, sier kulturpolitikerne. Og folket vil helst ha noe de har sett før, noe de kjenner seg igjen i. Å bli utfordret eller lære noe nytt av kunsten er det siste de vil.

– Har du satt rekord?

– Joda, i løpet av 2014 produserte jeg kunst i syv av ni anerkjente kunstformer – bare dans og fotografi mangler. Jeg har debutert som forfatter med romanen «Metamorfose», laget animasjonsfilmen «Rulletrappen», skapt P2-hørespillet «Radio Infinity Error», produsert musikk sammen med gruppa Masselys, teaterstykket «Verdiløse menn» ble igjen spilt på Nationaltheatret, jeg utga mitt 23. tegneseriealbum «Hold Brillan album II: Da pønken kom til Lefsevika» og laget malerkunst og skulpturer som «Rasistsjakk» og andre installasjoner som var å se i «Misfornøylesparken» på Henie Onstad Kunstsenter, bekrefter Nielsen.

Ingen husker Holocaust

Men til tross for at det ikke er registrert tilsvarende rekord, har anerkjennelse fra Guinness rekordbok så langt latt vente på seg. Nielsen tar ikke det så tungt, budskapet hans får ikke mindre kraft av det. Kan-skje tvert om. Og selv lever han godt av at publikum nettopp vil ha noe de kjenner fra før, i sommer går storsuksessen «Verdiløse menn» på Nationaltheatret for fjerde gang. Nielsen gjorde braksuksess da han

På bildet ser du Christopher Nielsens utstilling «Misfornøydsparken» på Henie Onstad Kunstsenter. En sentral del av utstillingen var rasistsjakk. Foto: Øystein Thorvaldsen

debuterte som dramatiker i 2008 med stykket som var laget over broren Joachims – Jokke & Valentinerne – musikk og med Nielsens velkjente, trøtte, narkomane typer i hovedrollene.

Senere har Nielsen skrevet «Stafylokokktrilogien», tre uavhengige teaterstykker om alt som er råttent i verdens beste land, men har ikke vært i nærheten av den samme suksessen. Selv er han særlig stolt av det tredje og siste stykket, den kontroversielle «Holocaustmusikalen».

– Hvorfor en musikal om Holocaust?

– Holocaust er glemt. Vi later som vi ikke har glemt ved å si at vi ikke må glemme. Men hva er det egentlig vi husker? Jeg overhørte ei 16-17 år gammel jente syte og klage over hvor kjipt det hadde vært på tur med Hvite busser til Auschwitz. De måtte stå opp tidlig for å se den ene konsentrasjonsleiren etter den andre. «Har du sett én konsentrasjonsleir har du sett dem alle,» klaget hun. Jeg måtte le, syntes det var interessant hvor lite inntrykk det hadde gjort. Hva har Holocaust å si for meg, liksom.

– «Holocaustmusikalen» ble slaktet av kritikerne, de mente den var usmakelig. Christopher Nielsen er stolt av stykket, fordi han ikke kjørte safe. Han ville snakke om de aller mørkeste sidene ved menneskene, tabuene og det uenevnelige. Slik avkler han livsløgnene – som at vi innbiller oss at vi har lært av Holocaust.

«Ved å være rasist forteller man verden at man er utdannet og uvitende, det er som å være medlem av Flat Earth Society.»

– Vi snakker om Holocaust for å fortelle oss selv at vi er kommet videre, men både første og andre verdenskrig var resultater av at vi var kommet langt allerede. Det var den teknologiske utviklingen som gjorde Hitlers utryddelsesleirer og krigføring mulig. Dette hører demokratiet og globaliserings tidsalder til. Vi har mye større muligheter for massedrap nå. Vi kan krige hvor som helst, når som helst. Krigsroboten er produsert, droner

brukes. Er det et fremskritt?

Heia de som taper

Christopher Nielsen er lite imponert over våre egne politikere. Statsminister Erna Solberg og hennes regjering omtaler han som en gjeng hyklere.

– De strør om seg med fine ord om ytringsfrihet, men nekter å hilse på Dalai Lama og fjerner Torbjørn Jagland fra Nobel-komiteen for å takkes kineserne. Så avviser de invitasjonen fra Russland til å feire russernes frigjøring av Norge, men sender Kronprinsen til Saudi-Arabia for å vise respekt for den avdøde, despotiske kong Abdullah, et regime som pisker en blogger til døde fordi han har benyttet sin ytringsfrihet. Dobbelmoralismen har nådd nye høyder med de blå-blå.

Christopher Nielsen får innimellom slengt etter seg at han er moralist. Han gir stemme til de som er kommet dårligst ut i livets lotteri og kritiserer rikinger og politikeres makt. Nielsen mener det er høyresiden som er de største moralistene, når de holder fattige ansvarlige for egen fattigdom, de med dårlig helse ansvarlig for egen sykdom og innvandrere ansvarlig for rasismen mot dem. Selv heier han på taperne, og inkluderer både rasister og nazister i den sosiale rangstignens aller laveste bunnsjikt.

– Jeg synes faktisk synd på rasistene og nazistene også. Raseteorier er for lengst passé, ingen vil i dag i fullt alvor hevde at det er fundamentale forskjeller på menneskeraser. Ved å være rasist forteller man verden at man er uuddannet og uvitende, det er som å være medlem av Flat Earth Society. Adolf Hitler var den største taperen av dem alle. Isteden for sitt tusenårsrike, et Utopia for germanerne, tapte han krigen, tusener av tyskere ble drept og landet hans ble invadert av untermenschen fra Sovjet og Balkan. Tyskland ble delt og fikk kommunisme på alle kanter, og i dag har Tyskland den mest livskraftige, flerkulturelle befolkningene i Europa. Godt jobba Hitler!

Utopias misnøye

Selv har Christopher Nielsen erklært seg som pessimist. Han regner med at dette ikke kan gå bra – verken demokratiet eller kapitalismen klarer å håndtere miljøutfordringene, eller flyktningkatastrofene.

– Så mye mas og bråk på grunn av 10.000 syriske flyktninger. Det kommer til å bli millioner av

«Verdløse Menn» er en musikal basert på Joachim Niensens tekst og musikk regissert av broren Christopher Nielsen. Da musikalen gikk første gang på Torshovteatret i 2008 ble den utropt til «Tiårets beste forestilling» av VG. I sommer settes den opp nok en gang på Nationalteatret. Foto: Kristine Jakobsen

flyktninger fra Bangladesh og andre lavtliggende land når verdenshavene ubønnhørlig vil stige. Stemningen er allerede nå at vi kan la flyktninger drukne i Middelhavet. Humanismen er død, andre kulturer er blitt mindreverdige. Er du født inn i islam er du egentlig IS-kriger, uansett hvor sekulær og integreert du måtte være. Og selv om vi bor i verdens beste land – det nærmeste man kommer Utopia – ødelegges idyllen av uønskede fattigfolk, narkotika og «fjernkultur» som kommer tilreisende fra utlandet.

Misnøyen blant nordmenn flest har fascinert Christopher Nielsen og er blitt en rød tråd i hans kunstneriske prosjekt de siste årene. «Misfornøyesparken» utforsker alle sider ved denne misnøyen og alt som går galt i Norge og var en hovedattraksjon under utstillingen på Henie Onstad Kunstsenter. Inngangen var megetsigende nok gjennom en umiskjennelig smijernsport, men der det i

Auschwitz sto «Arbeit macht frei», står det «Misfornøyespark» i Christopher Niensens versjon. Stemningen er satt. Ubehaget kommer krypende når du spiller enarmet nazibanditt og ABBs ansikt smiler mot deg under parolen «Folk flest vet best», eller når sjakkbrikke 8B, Rastakongen Angus hylter:

«Feite hvite kjerringer på sex-tur, må ned og få seg black snake. Går for dreadlocks og en feit spliff, bare sette på noe reggae så sprer dem beina.» 🎧

.....
 «'Har du sett én konsentrasjonsleir har du sett dem alle,' klaget hun.»

Hvordan begrense diskriminering?

Det trengs mer forskning på samer og nasjonale minoriteter. Når får vi forskning som fører til handling som begrenser diskriminering på alle områder? Dette kommer fram i rapporten «Diskriminering av samer, nasjonale minoriteter og innvandrere i Norge».

VIVIAN SØRENSEN

SAMORA

Rapporten er skrevet av Arnfinn H. Midtbøen og Hilde Lidén ved Institutt for samfunnsforskning (IFS) på oppdrag fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) og ble lansert i april.

Det dreier seg altså ikke om ny forskning, men sammenfatning av det som allerede finnes av rapporter og forskning på området, først og fremst forskning siden 90-tallet, men noen få utenlandske studier som oppfattes som relevante er også inkludert.

I sin gjennomgang av eksisterende forskning har Lidén og Midtbøen sett på forskjeller og likheter som finnes mellom gruppene når det gjelder forskning på hvilke nivåer og arenaer diskrimineringen forekommer, og om det er andre faktorer som spiller inn på graden av opplevd diskriminering. Dette gjelder for eksempel alder, kjønn og bakgrunn.

Ulik status for de ulike minoritetsgruppene

I Norge er det bare samer som har urfolksstatus. Urfolk må ha en historisk tilknytning til landet forut for

majoritetsbefolkningen. Dette innebærer en høyere juridisk status enn de andre minoritetsgruppene. Blant annet har samer som urfolk et eget språk- og forvaltningsområde, og de har et eget parlament. Samtidig har de også en historie med århundrelang diskriminering fra statens side, med fornorskingspolitikk og assimilering.

Folkegrupper som er anerkjent som nasjonale minoriteter i Norge er jøder, kvener (norskfinner), skogfinner, romani (tatere) og rom (sigøynere). I likhet med samene har de nasjonale minoritetene århundrer med fornorskingspolitikk og statlig diskriminering mot seg. Men i motsetning til samene har de ikke fått urfolksstatus, noe som gir dem en svakere juridisk status. For å få status som nasjonal minoritet må minoritetsgruppen ha en historisk tilknytning til landet. Statusen som nasjonal minoritet kan ses på som en delvis oppreisning for tidligere statlig diskriminering.

.....
«Statusen som nasjonal minoritet kan ses på som en delvis oppreisning for tidligere statlig diskriminering.»
.....

Den laveste juridiske statusen har innvandrere. I Norge har de få særskilte rettigheter, men har på lik linje med andre rett til ikke-diskriminering på grunnlag av etnisitet, religion, kultur, språk og nasjonalitet. Denne minoritetsgruppen forventes å delta i samfunnslivet på lik linje med majoritetsbefolkningen, og har kun særrettigheter knyttet til religion og språk.

Forskjeller i mengde forskningsmateriale

Det har vært gjort lite systematisk forskning og ingen datainnsamling på diskriminering av urfolk og nasjonale minoriteter, mens det finnes mye bakgrunnsmateriale for innvandrerbefolkningen. Dette skyldes blant annet at offentlig statistikk registrerer fødeland og foreldres fødeland. For urfolk og nasjonale minoriteter vil dette i all hovedsak være Norge.

Arnfinn H. Midtbøen.
Foto: ISF

Hilde Lidén.
Foto: Universitetsforlaget

Illustrasjon: Sureyya Aydin

Det finnes noe mer forskning på diskriminering av samer enn av nasjonale minoriteter. I stor grad dreier dette seg om levekårsundersøkelser og kvalitative undersøkelser, intervjuer og rapportering av opplevd diskriminering. Det finnes ikke eksperimentelle undersøkelser eller registerdata, og dermed ingen systematiske undersøkelser eller forskning på om samer opplever diskriminering på boligmarkedet eller arbeidsmarkedet.

Det er også noe mer forskning på diskriminering av jøder, rom og romani enn av de øvrige nasjonale minoritetene. Dette siste kan skyldes at kvener og skogfinner oppleves som bedre integrert i majoritets-samfunnet. Heller ikke for de nasjonale minoritetene finnes det eksperimentelle undersøkelser eller registerdata.

En årsak til at det finnes lite bakgrunnsdata kan være at grunnet tidligere fornorskingspolitikk er det knyttet motvilje til å undersøke om disse minoritetsgruppene er utsatt for diskriminering i dag.

For innvandrerbefolkningen finnes det adskillig mer bakgrunnsdata. En grunn er som nevnt at landbakgrunn er registrert i Statistisk Sentralbyrå sine undersøkelser. Dessuten er innvandrerbefolkningen relativt sett mye større enn de øvrige minoritetsgruppene. I tillegg har integrering av innvandrerbefolkningen vært på den politiske agendaen, noe som har gjort at undersøkelser som gjelder denne minoritetsgruppen har blitt prioritert. Også eksperimentelle undersøkelser har blitt utført mot denne minoritetsgruppen, og særlig er diskriminering i arbeidslivet (og delvis boligforhold) relativt godt dokumentert.

Opplevd diskriminering

Det meste som har vært gjort av undersøkelser handler om opplevd diskriminering. I levekårsundersøkelsen oppgir hver fjerde samiske mann og hver tredje samiske kvinne at de har opplevd diskriminering grunnet sin samiske bakgrunn. For nasjonale minoriteter er bakgrunns materialet dårlig, men flere opplever diskriminering knyttet til skole. Dette gjelder i hovedsak rom og romani.

Også undersøkelser blant innvandrerbefolkningen finner opplevd diskriminering. For eksempel oppgir rundt 50% av respondentene at de har opplevd diskriminering i SSB sin levekårsundersøkelse.

Markedsbasert diskriminering

Arbeidsmarked og boligmarked er begge markeder som det i følge Arnfinn Midtbøen er lett å undersøke grad av diskriminering i.

Eksperimentelle undersøkelser knyttet til navn på bolig- og arbeidssøkere viser at det er 25% lavere sannsynlighet for å bli innkalt til jobbintervju hvis man har et utenlandsk klingende navn, og 25% lavere sannsynlighet for å få tilbud om leiebolig hvis du er arabisk mann med lavstatusyrke enn hvis du er kvinne med høystatusyrke.

Diskriminering i offentlige tjenester

13% av innvandrerespondentene oppgir å ha opplevd diskriminering når det gjelder skole og utdanning (SSB's levekårsundersøkelse, Tronstad 2019). Dette området er det vanskelig å gjøre kvantitative forskningsarbeider på, så det som finnes er basert på opplevd diskriminering. For samer og nasjonale minoriteter mangler man bakgrunnsdata.

Manglende og dårlig tolking er oppgitt som et eksempel på diskriminering, både når det gjelder helsetjenester og barnevern. Når man ikke tar hensyn til den enkeltes bakgrunn og behov, kan resultatet bli indirekte diskriminering. Det at man heller ikke tar hensyn til den enkeltes tidligere opplevelser av diskriminering og skepsis til det offentlige, kan forsterke graden av diskriminering.

Det har vært gjort undersøkelser som konkluderer med at også politiet driver etnisk profilering, ved å lete etter for eksempel «en mann med afrikansk utseende» istedenfor å si noe om utseende for øvrig, alder, osv. Man ser også at enkelte grupper blir ansett av politiet for å være mer kriminelle enn andre. Blant annet oppgir 36% av unge menn med pakistansk bakgrunn at de har blitt diskriminert av politiet.

Det offentlige rom

Opplevd og målbar diskriminering eksisterer i

høyeste grad også i det offentlige rom. Blant annet kan spesielt unge menn med innvandrerbakgrunn oppleve å ikke komme inn på enkelte utesteder. I likhet med andre områder dekker denne forskningen bare innvandrerbefolkningen og dens nærmeste etterkommere. Urfolk og nasjonale minoriteter finnes det ikke forskningsresultater på.

Så er det selvfølgelig alt som befinner seg på debatt-sider og kommentarfelt. Blant annet blir innvandrere som uttrykker seg offentlig i langt høyere grad utsatt for sjikane knyttet til etnisitet og utseende enn representanter for majoritetsbefolkningen, spesielt gjelder dette menn.

Når det gjelder hatkriminalitet er det forbausende lite materiale. Det som finnes er i stor grad basert på anmeldelser til politiet, og her finnes det store mørketall.

Kumulativ diskriminering

Begrepet kumulativ diskriminering er kjent fra USA, og handler i hovedsak om diskriminering av svarte. Kumulativ diskriminering kan være at man til en viss grad kan se at diskriminering på et område kan føre til diskriminering på andre områder over tid.

I Norge vil denne diskrimineringen være relevant når det gjelder urfolk og nasjonale minoriteter, mindre relevant for innvandrerbefolkningen. Systematisk mangel på utdanning i en generasjon kan for eksempel føre til dårlige boforhold i senere generasjoner. Eller at det å bo i bestemte nabolag og gå på bestemte skoler som er dominert av minoritetsbefolkning gir dårligere utsikter på arbeidsmarkedet.

.....
«Når det gjelder innvandrerbefolkningen er det forbausende mange områder hvor det finnes mer enn nok av bakgrunns materialet, men hvor bakgrunns materialet så langt ikke har blitt brukt til noe.»
.....

Hva gjør vi med denne kunnskapen?

En av konklusjonene må være at det må forskes mer på samer og nasjonale minoriteter. Ettersom bakgrunns materialet er så lite omfattende, er det nødvendig med mere kunnskap. Med manglende offentlig statistikk om den samiske befolkningen og de nasjonale minoritetene er det for eksempel mer eller mindre umulig å si noe om overgangen fra utdanning til arbeid.

Når det gjelder innvandrerbefolkningen er det forbausende mange områder hvor det finnes mer enn nok av bakgrunns materialet, men hvor dette så langt ikke har blitt brukt til noe. På disse områdene trengs det ikke mer forskning på om det finnes diskriminering, det viser forskningen helt utvetydig at det gjør. Derimot trenger vi mer forskning på hva og hvorfor. Ikke minst trenger vi at forskningen fører til handling som begrenser diskriminering på alle områder. 📍

Inspirert av Oslos skytshelgen

I 1043 ofret St. Hallvard sitt liv for å redde en kvinne med lavere status. I 2015 mottok Fakhra Salimi medaljen som bærer hans navn, for sin innsats for minoritetskvinneres rettigheter i Norge.

ELLEN STOKLAND

SAMORA

Det var en overveldet og ydmyk leder for MiRA-senteret som tok imot St. Hallvardmedaljen og diplom av Oslos ordfører Fabian Stang under en seremoni i Oslo rådhus 21. mai. I sin tale til Fakhra Salimi fremhevet ordføreren at hun fikk medaljen for å vise vei i fremmed landskap. Han viste særlig til hennes langvarige og standhaftige arbeid for minoritetskvinneres rettigheter i Norge og hennes evne til å utfordre blinde flekker, selvgodhet og undertrykkende praksiser både hos majoriteten og minoritetene.

Fakhra Salimi kom til Oslo fra Lahore i 1979, fra en by med seks millioner innbyggere, til en by som i dag har 650.000 innbyggere. Hun har levd hele sitt voksne liv i Oslo og det er her hun nå hører hjemme. Her mente ordføreren hun opplevde at uvitenheten om verden var stor, men at skråsikkerheten like fullt var utbredt. Videre sa Fabian Stang at:

– Det finnes ulike poler i debatten om det flerkulturelle samfunnet vi har i Oslo i dag. Å stå mellom polene er både vanskelig, risikabelt og dermed også slitsomt. I et mediesamfunn med sans for det ekstreme, for konflikt og polarisering, risikerer en å bli neglisjert om en står på to bein: Det vil si kontinuerlig å kritisere rasisme og diskriminerende praksis fra storsamfunnets side, samtidig som en konfronterer undertrykkende praksiser i minoritetsmiljøer. Dette har Fakhra Salimi gjort gjennom mange, mange år. Det står det stor respekt av.

I sin takketale trakk Fakhra Salimi frem heltegjerningen til Oslos skytshelgen. St. Hallvard ofret sitt liv for å beskytte en forfulgt trellkvinne og hennes ufødte barn. Salimi trakk paralleller til at Oslo også i dag gir beskyttelse til tusenvis av mennesker, og at

Fakhra Salimi og Ordfører i Oslo, Fabian Stang. Foto: Ellen Stokland

det norske folk ønsker å hjelpe syriske flyktninger og båtflyktningene i Middelhavet. Hun sa også at St. Hallvard var en inspirasjon for hennes arbeid for minoritetskvinneres rettigheter. Videre takket hun Oslo for å ha åpnet verden for henne.

– I dag har jeg mangfoldet av venner og familie med ulike nasjonaliteter og kulturelle familiebånd. Jeg har redefinert storfamilien, byen er min familie, og den inkluderer mer enn én nasjonalitet, én slekt, ett språk. Oslo har åpnet verden for meg, dere er min familie, St. Hallvard min inspirasjon, sa Fakhra Salimi.

St. Hallvardmedaljen er Oslo kommunes høyeste utmerkelse og gis til personer som har gjort en særlig verdifull innsats for byen eller på annen måte har gjort seg fortjent til byens påskjønnelse. I tillegg til Fakhra

Salimi, mottok Christian Ringnes og Jorun Valeur Bekkby St. Hallvardmedaljen for 2015. 📍

«Jeg har redefinert storfamilien, byen er min familie, og den inkluderer mer enn én nasjonalitet, én slekt, ett språk. Oslo har åpnet verden for meg, dere er min familie, St. Hallvard min inspirasjon.»

Jobbfellen

En inkluderende leder er ekspert på likhetene, slik at ulikhetene blir håndterlige. Ledere må binde sine ansatte sammen. Er tiden inne for å ta et oppgjør med kategoriene som brukes for å definere personer med innvandrerbakgrunn, og med strukturer og systemer som ekskluderer tusenvis av innbyggere?

LOVELEEN RIHEL BRENNNA

Refleksjon

Vi har en tellekultur i Norge. Spesielt når det gjelder innvandrere og deres etterkommere. Skolene kan fortelle om hvor mange språk og nasjonaliteter de har på skolen. Elevene blir delt inn i «minoritetsspråklige» og «norske elever». Disse tallene blir så gjort om til prosenter, og skoleledere sier «på vår skole har vi 55% minoritetsspråklige elever.»

Jeg har siden 1997 etterlyst vurderingskriterier som kan kvalifisere elever fra å være minoritetsspråklige til bare vanlige elever, hvor de blir en del av det større VI. Men jeg har etter hvert skjönt at disse endringene ikke er mulige, i hvert fall ikke i nærmeste fremtid. Dette fordi systemene, strukturene og språket er gjenomsyret av «oss» og «dem»-tankegang. Uavhengig av hvem som har regjeringmakten.

Mangfoldet er «der borte» eller «der nede»

Det samme er arbeidslivet. Enkelte arbeidsgivere kan stolt fortelle hvor mange språk og nasjonaliteter de har blant sine ansatte. Men disse menneskene – som behersker flere språk, kulturer, referanserammer og koder – de finner man først og fremst i produksjon, housekeeping og rengjøring, og som assistenter i barnehage eller SFO, eller på et nivå over. Det er ytterst få som jobber innen administrasjon, som mellomledere eller ledere. Dette til tross for at mange har høy utdanning og kompetanse, og også ønsker å jobbe på et høyere nivå. Det er få som klarer «å kvalifisere» seg oppover i systemet.

Jobbfellen

En bransje hvor det ansettes mange med innvandrerbakgrunn er hotell- og restaurantbransjen. Forsker Gro Sandal sier; «mangfoldet lokaliseres til enkelte avdelinger av organisasjonen. Man har høy grad av bevissthet knyttet til at arbeidstakerne har ulik kulturell bakgrunn, men man legger i liten grad opp til erfaringsutveksling på tvers.»

Dette kan også bekreftes av en annen forsker, Tone Therese Linge, som i sin ferske doktorgradsavhandling skriver; «mange ønsker å avansere til andre oppgaver, men de opplever at de har havnet i en «jobbelle».» Man ansetter flerkulturelle fordi det er et behov for arbeidskraft, men man ser bort fra sosial ulikhet og individuelle karrieremuligheter, kan Sandal tilføye.

Begrunnelsene

Måten en arbeidsgiver møter, bruker og leder mangfoldet på handler både om lederkompetanse, holdninger og syn på mangfoldet.

Hvilke begrunnelser en bruker når en rekrutterer mangfoldet, vil påvirke måten mangfoldet blir ledet på. En bedrift eller en organisasjon som er opptatt av få de beste kandidatene vil automatisk få en stor spennvidde i mangfoldet blant sine ansatte.

Den som tror at mangfold i arbeidslivet først og fremst handler om å hjelpe og å integrere, eller forholde seg til etniske, religiøse og språklige minoriteter, har et snevert syn på mangfold. Rekruttering av mangfold skal ikke være

.....
«Måten en arbeidsgiver møter, bruker og leder mangfoldet på handler både om lederkompetanse, holdninger og syn på mangfoldet.»
.....

Illustrasjon: Sureyya Aydin

veldedighet eller noe man gjør for å «hjelp» mennesker, det skal være evne til å velge ansatte fra en større bredde i samfunnet. Vi har fortsatt lang vei å gå før norske ledere har forstått hvorfor mangfold er viktig, hvordan de skal rekruttere mangfold og ikke minst hvordan bruke det.

Mangfold er lønnsomt

Mangfold i arbeidslivet gir økt lønnsomhet, konkurransefortrinn, økt produktivitet, innovasjon og tilgang på nye markeder, forutsatt at ledere vet hvordan mangfoldet skal ledes. Og at de vet hvordan mangfoldets styrker skal identifiseres og koordineres slik at det gir ønsket effekt. Hvis mangfoldet er i egne avdelinger, og folk sitter i segregerte grupper, eller ved eget lunsjbord og snakker lite sammen, må dette ryddes opp i umiddelbart. Ledere må binde sine ansatte sammen. Det forutsetter at ledere er bevisst sine holdninger og handlinger sitt språk og sin lederstil.

«Utenforskap»

En inkluderende leder er ekspert på likhetene, slik at ulikhetene blir håndterlige. Hvis ledere klarer å binde mennesker sammen og skape et inkluderende «vi», vil vi se et mer lønnsomt mangfold.

Nå nærmer valgkampen seg, og jeg håper politikere begynner å se hvordan språket deres binder sammen eller splitter samfunnet. En politiker som sanker stemmer på å skape størst mulig skille mellom «oss» og «dem», er en politiker som kan føre mange mennesker inn i et utenforskap. Kanskje tiden er inne for å ta en pause og ta et oppgjør, både med kategoriene som brukes for å definere personer med innvandrerbakgrunn, og strukturer og systemer som ekskluderer tusenvis av innbyggere. Når tellekulturen blir borte, og fokuset blir mer på praksisen på arbeidsplassen, koplet med et inkluderende språk, vil også potensialet i mangfoldet åpenbare seg på en ny mate. 🍷

Hvem betaler for framtidens utvikling?

FNs tusenårsmaal, den vidløftige ambisjonen om å bekjempe fattigdom i verden, løper ut på dato i 2015. Nå skal verden vedta nye mål. De er mer ambisiøse i formen, men de kommer likevel til å ende opp som en blek skygge av de forrige.

EVEN TØMTE

Dissonans

Hvem skal finansiere fremtidens utvikling? De av oss som interesserer seg for utviklingspolitikk har det spennende om dagen. Det er et paradigmeskifte på gang. FNs tusenårsmaal, den store verdenserklæringen om å bekjempe fattigdom som ble vedtatt rundt årtusenskiftet, har gått ut på dato. Nå skal verden vedta en ny.

Nye mål?

Norge skal, sammen med Guyana, lede forberedelsene til en stor FN-konferanse i Etiopia i sommer, en konferanse som skal fastlegge nye prinsipper og nye mål for finansieringen av utviklingsbistand. Kort tid etter skal FNs generalforsamling vedta de nye «bærekraftmålene».

Dette er selve dagsordenen for den internasjonale utviklingspolitikken de neste femten årene, og kommer til å være avgjørende for hvor, og til hvem, de store bistandsmidlene går.

Dette høres nok litt internt ut. Men med FNs tusenårsmaal har verden for første gang samlet seg om en felles agenda for samfunnsutvikling på denne måten. Det har dessuten fungert veldig bra, langt bedre enn for eksempel jeg trodde det ville gjøre.

Noen oppfatninger møter man ofte når man diskuterer bistand. Her er en: vi gir enorme beløp i bistand til fattige land, men det fører ikke til noen ting. De er jo fortsatt fattige.

Er det bistandens feil at de fattige fortsatt er fattige?

Norads fagblad Bistandsaktuelt regnet seg i 2012

fram til at Norge hadde gitt 500 milliarder 2012-kroner i bistand siden 1962. Det er mye penger. Det er nesten like mye som Statoil er verdt. Statoil har som kjent betydd svært mye for utviklingen av velstanden i Norge, et land med fem millioner innbyggere.

Verdien av Statoil tilsvarer bistand som har blitt fordelt over 100-130 land over en periode på femti år. Det er uendelig mer enn ingenting. Men er det nok til å gjøre en avgjørende forskjell for utviklingen av et helt samfunn på makronivå? Nepp. Med unntak av de aller fattigste landene, eller de som nylig har blitt invadert av USA, er bistandens betydning begrenset. Et blikk på de store pengestrømmene i verden bekrefter dette:

«Kinas økonomiske vekst har vært viktigere enn bistand for å halvere antall fattige i verden.»

Pengene som migranter sender til sine familier i hjemlandet er viktigere enn bistand. Næringslivets investeringer er viktigere enn bistand. Handel er viktigere enn bistand. Utviklingslands egne skatteinntekter er viktigere enn bistand. Er det da bistandens

feil at de fattige ikke er rike?

Den andre myten: bistand er bortkastede penger. De forsvinner i byråkrati, eller korrupsjon, eller virker ikke uansett.

Når man diskuterer bistand, er det lett å se for seg at man kaster penger rundt seg i blinde, at pengene ender opp i korrupte statslederes lommer, sløses vekk på byråkrati, på rosemalingskurs på den tanzanianske landsbygda eller andre prosjekter med tvilsom effekt. Alt dette skjer nok også, kanskje bortsett fra

rosemalingskursene. Men bistandens karakterbok de siste årene er faktisk slett ikke verst.

Tydelige resultater av tusenårsmålene?

FNs tusenårssmål besto av åtte overordnede punkter som skulle være en felles, internasjonal dagsorden: Fattigdom, sult, utdanning, smittsomme sykdommer, likestilling, mødre- og barnehelse. Disse målene har blinde flekker, slik alle målstyringsverktøy har. Man teller hvor mange barn som går på skolen, men ikke hva de lærer der. Mange har kommet seg over fattigdomsgrensen på to dollar om dagen, men man er ikke rik selv om man tjener tre dollar. Likevel er resultatene tydelige:

.....
«Vi kan passere ti milliarder mennesker i vår levetid. Det er grenser for hvor mye vi kan spise og kaste og ødelegge uten at økosystemet knekker sammen.»

Antallet som lever under den ekstreme fattigdomsgrensen har blitt halvert. Millioner av barn har blitt vaksinert. Nesten alle barn i hele verden går på skole.

Som jeg argumenterte for over, finnes det andre forhold enn bistand som er avgjørende for et samfunns utvikling. Kinas økonomiske vekst har vært viktigere enn bistand for å halvere antall fattige i verden. Samtidig betyr det ikke at bistanden er uvesentlig. Den kan gjøre en forskjell der andre finansieringskilder ikke strekker til (f.eks. på grunn av markedssvikt).

‘Bistandsgivere er dessuten opptatt av at bistanden skal fungere som katalysator for private

Et av FNs tusenårsmaal er å sikre utdanning for alle.

investeringer, bygge opp under offentlige satsinger, og på andre måter søke å bli større enn seg selv.

Større bistand

Den tredje myten: finanskrisa har tørket ut bistanden. Tallenes tale sier det motsatte. Bistanden er større enn noen gang tidligere. De store, internasjonale bistandsstrømmene måles av OECDs utviklingskomité, som består av «de tradisjonelt rike landene», USA, Europa, Japan og Sør-Korea. Ifølge deres målinger ble det gitt tilsvarende 850 milliarder norske kroner i bistand i fjor. Det er 66 prosent mer enn det ble gitt rundt årtusenskiftet, og mer enn før finanskrisa brøt ut.

Disse tallene forteller dessuten bare halve sannheten. OECD har strenge definisjoner av hva som kan kalles bistand. De siste årene har bistand fra land som ikke er medlem av OECD økt kraftig: Kina, India, gulfstatene og nye internasjonale maktpillere, som Brasil, Sør-Afrika og Indonesia, bruker i likhet med OECD bistand som en del av sin internasjonale påvirkning.

Likevel tror jeg ikke vi vil se noen gjentakelse av tusenårsmålene. Det kommer til å bli vedtatt nye tusenårsmaal, eller bærekraftsmål, som de nå heter. De er mer ambisiøse i formen, men kommer ikke

til å ha noen tilsvarende politisk effekt. Her skal jeg forklare hvorfor.

Flere kokker, mer søl

FNs tusenårsmaal som ble vedtatt ved årtusenskiftet var åtte i tallet (med 21 underpunkter). Disse ble nok vedtatt uten at de fleste helt var klar over betydningen de skulle komme til å få.

De nye bærekraftsmålene, som skal ta over den internasjonale dagsordenen i år, er 17, med 169 underpunkter. Den politiske prosessen er langt mer komplisert. Nå forstår alle at dette kan bli viktig, så alle kommer for å forhandle med et par agendaer i kofferten. Ingen vil forhandle vekk sine hjertebarn. I tillegg har den globale maktbalansen endret seg, med flere sterke stemmer enn tidligere. Det har resultert i en rekke mål som er for mange til å virke samlenne. De er også til dels motstridende. Den største elefanten i rommet: Man skal både sikre vedvarende økonomisk vekst og bevare naturressurser, redusere klimaendringer og sikre bærekraftig forbruk. Går det an?

Grenser for vekst

Etter den kalde krigen og nyliberalismens triumf har vi stort sett forholdt oss til fattigdom ved å prøve å få de fattige til å tjene mer penger. Økonomisk vekst har vært svaret, litt uavhengig av spørsmålet. Økonomisk vekst har hjulpet å nå tusenårsmaålet når det gjelder fattigdomsbekjempelse. Men det finnes grenser for vekst. Vi kan passere ti milliarder mennesker i vår levetid. Det er grenser for hvor mye vi kan spise og kaste og ødelegge uten at økosystemet knekker sammen. Vi har snart sluppet opp for dyrearter å utrydde og olje å drikke. En politikk som tar sikte på å gi mennesker anstendige liv, må derfor basere seg mer på omfordeling, mindre på vekst.

Inn med politikken

Bistand og utviklingspolitikk er preget av et teknokratisk verdensbilde. Det diskuteres i steril fagterminologi, og man snakker heller om «utfordringer» enn politisk uenighet. Anerkjennelsen av at det finnes reelle interessemotsetninger i samfunnet er liten. Bærekraftsmålene sprenger grensene for dette verdensbildet. Mens de gamle tusenårsmålene mest handlet om å gi de fattige større smuler, har de nye bærekraftsmålene betydelig mer politisk sprengkraft.

Å redusere ulikhet innen og mellom land, som er et erklært mål, krever en radikal omfordelingspolitikk som utfordrer mektige interesser, i et samfunn der ulikhetene øker. Man må stille spørsmålet om hvem som skal betale. Jeg håper det skjer. Men jeg tviler sterkt på at en slik politikk vil oppstå av ministererklæringer og møter med utviklingsbyråkrater. Erklæringer som er for farlige blir vannet ut eller lagt i en skuff og glemt dersom det ikke er et politisk press for å følge dem opp. Dette er politikk og klassekamp. Da må vi kanskje ta hanskene av og slåss. 📍

«Vi har snart sluppet opp for dyrearter å utrydde og olje å drikke. En politikk som tar sikte på å gi mennesker anstendige liv, må basere seg mer på omfordeling og mindre på vekst.»

Linton Kwesi Johnson

Abida Parveen

Harry Belafonte

Fela Kuti

Billie Holiday

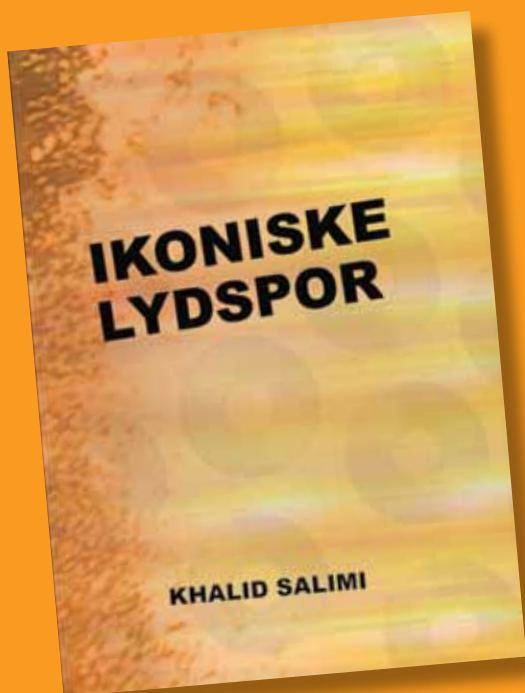

Victor Jara

Miriam Makeba

Bestill et eksemplar av **Ikoniske Lydspor**

«En bortgjemt perle»

Harald Stanghelle

Aftenposten 28.04.2015

Send en e-mail til

samora@samora.no

ring

tlf 22 20 96 90

Utgitt av

SAMORA

i samarbeid med

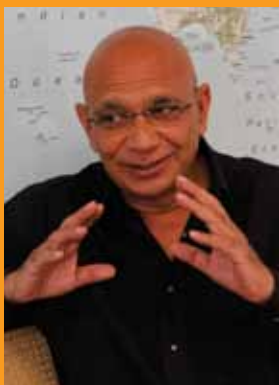
mela

Kr.

150

Prisen er inkludert
forsendelse

Khalid Salimi.

I forbindelse med Samoras 35-årsjubileum publiserte Samora «Ikoniske Lydspor», skrevet av Samoras ansvarlige redaktør, Khalid Salimi. Tekstene i boka har stått på trykk i Morgenbladet. Samora, i samarbeid med Mela, står for utgivelsen.

«Å lese disse 17 valgene av album fra verdens millioner av musikalske uttrykk, er som å sitte ved Khalid Salimis bord og høre ham dele av sin glede og kunnskap. Ordene er som musikken han gir oss – full av følelser, men også av engasjement, vilje og drømmer.

Anders Heger

Kina var i fokus på litteraturfestivalen på Lillehammer, og Xi Chuan var en av gjestene.

Alle foto: Astri Ghosh

Tigieren trenger ikke våpen

– Jeg har vært gjennom mange dystre opplevelser som i 1989 – andre kinesiske diktere kan skrive om selve hendelsen. Selve massakren. Men for meg forandret det året måten jeg skrev på, sier Xi Chuan til Samora.

ASTRI GHOSH

SAMORA

Vi var opptatt av å være en del av verdenspoesien. Vi var den tredje generasjonen. Vi hadde uoffisielle tidsskrifter. Vi startet poesialonger, forteller Xi Chuan.

Kina er i fokus på litteraturfestivalen på Lillehammer. Jeg treffer samtidspoeten fra Kina på en kafé i Storgata.

Xi Chuan (52 år) representerer et brudd fra tåkepoetene, «The Misty Poets», som skrev dikt som var

flertydige og gåtefulle. Han tilhører generasjonen som ofte blir kalt «tredje-generasjonen», eller «the post-obscure-poets».

– Jeg vil finne min egen måte å tenke på. Landsbygda, byen, historiske begivenheter – jeg skriver om alt. Jeg er interessert i absurditet. Oksymoroner. Jeg tror at det det kinesiske samfunnet opplever nå er oksymoronsk. For å kunne vise Kinas kompleksitet, trenger jeg et språk som er fullt av paradokser.

ØVELSE I Å TENKE

En skallet person trenger ikke kam, tigeren trenger ikke våpen, idioten trenger ikke tenke. En person som er fordringsløs er nesten for en vismann å regne, men en vismann kan også telle klinkenaglene på ei bru som tidsfordriv. Det er forskjellen mellom en vis mann og en idiot.

Nietzsche sier at et menneske, for å få sove godt, må oppdage tjuefire sannheter hver dag. Men for det første bør ikke et menneske oppdage så mange sannheter, for å unngå at tilbudet av sannheter blir større enn etterspørselen; videre vil ikke et menneske som oppdager så mange sannheter ha tanke på å sove.

Xi Chuan

(Utdrag fra prosadikt oversatt av Harald Bøckman)

Xi Chuan underviser i klassisk kinesisk litteratur ved kunstakademiet i Beijing, og er spesielt interessert i landskapsmaleri fra Nord Song-dynastiet. Han er poet, litteraturkritiker og oversetter.

– Selv om jeg skriver mye eksperimentelt materiale, følger jeg ikke stilen til dikterne som tilhører generasjonen over meg. Jeg prøver å skrive noe nytt, men så liker jeg å kombinere dette med noe fra historien.

Xi Chuan har reist mye og er godt kjent med vestlig litteratur. Han skrev en avhandling om Ezra Pounds gjendiktning av kinesisk poesi. Han har oversatt Ezra Pound, Jorge Luis Borges, Czesław Miłosz, Gary Snyder og Olav H. Hauge (i samarbeid med Harald Bøckman). I 2012 kom hans første utvalg med dikt i engelsk oversettelse ved Lucas Klein, «Notes on the Mosquito».

Studentopprøret

– Da jeg var 20 eller 30 år gammel, prøvde jeg å være en god poet, og skrive som de andre mesterne fra rundt om i verden. Pound, Eliot, Rilke, Valerian, Baudelaire, de var mine helter, men så på 1990-tallet følte jeg meg helt bortkommen, hvem skulle jeg ty til? Jeg skrev mye, publiserte over hundre dikt. Etter Tiananmen ville folk at vi skulle fortelle historiene. Men jeg liker ikke å være likefram. Jeg taler heller i fabler. Jeg bruker anekdoter og sladder fra virkeligheten, og referer av og til til den politiske situasjonen. Den brutale undertrykkelsen av studentopprøret på den himmelske freds plass i 1989 ble et vendepunkt for ham.

– På åttitallet prøvde jeg å lære fra andre poeter. Etterhvert følte jeg at det ikke var nok. Jeg har ingen rollemodeller nå. Jeg må finne veien selv. Nå leser jeg de gamle poetene fra fortiden, jeg brydde meg ikke om dem tidligere, prøvde å være moderne. Men nå fokuserer jeg på en periode som er fra før Kina ble forent i 221 f.Kr. Før dette var det kaos, og jeg leser filosofer og tenkere som levde rett etter Konfusius. De siste årene har jeg lest disse mesterne, ikke bare poeter, men for det meste filosofer.

Oversettelser

Xi Chuan har også gitt ut antologier med oversettelser av dikt fra hele verden. – Vanligvis blir kjente gamle poeter oversatt til kinesisk. Jeg prøver å oversette yngre diktere som ikke er så kanoniserte som dem. I en antologi som kom ut nylig, valgte jeg dikt av indiske Vivek Narayanan, Mamta Sagar og A.K. Ramanujan. Da jeg oversatte Tomaz Šalamun, en slovensk dikter jeg traff i USA, var han ikke kjent i Kina. Senere ble profesjonelle oversettere interessert i hans poesi, og det kom flere diktsamlinger med hans dikt etter hvert.

Xi Chuans diktning ligger nærmere prosa, er mer konkret enn tåkepoetenes poesi, og har ofte referanser til kinesiske tradisjoner, verdenslitteratur og kunst.

– Mange kinesiske diktere skriver i den klassiske stilen, forteller han. Det var en bevegelse i 1919 der man gikk over til å skrive på et mer folkelig språk, der det også brukes det mange klisjeer. I 1980-årene kom en ny generasjon av diktere fram, og jeg er en av de som prøvde noe nytt.

Politisk litteratur i Kina

Etter massakren gikk det to og et halvt år før Deng Xiaoping foretok sin siste store politiske handling. Han reiste til byer i Syd-Kina og snakket om at tiden for reformer var kommet og at det var behov for mer politisk åpenhet.

– På 1990-tallet vokste markedøkonomien fram, forteller Xi Chuan. Fra 1992, da Deng Xiaoping holdt en tale der han oppfordret oss til å tjene penger, og helt fram til slutten av 90-årene, var det en atmosfære av storforbruk. Nå lever vi i et miljø der mennesker er mer opptatt av underholdning.

Flere forfattere som tilhørte den litterære avantgarden er blitt mer kommersielle nå og en del er blitt anklaget for å ha sviktet sine litterære idealer. Mange av dagens forfattere skriver om Kinas nyere historie, men de skriver ikke om det som skjedde på den

«Mange av dagens forfattere skriver om Kinas nyere historie, men de skriver ikke om det som skjedde på den himmelske freds plass, fordi dette er politisk tabu i Kina fremdeles.»

OPPLEVELSER

Toget skramler over jernbanebroen
Jeg går under, føler byggverket riste

Fordi det er ut på landet og midnatt
Tror jeg ingen andre enn jeg
har planer om å gå under denne broen.

Xi Chuan

(oversatt fra engelsk av Astri Ghosh)

himmelske freds plass, fordi dette er politisk tabu i
Kina fremdeles.

– Vi har noen bøker som omhandler politiske hendelser, men jeg synes ikke at vi har gode bøker om det, sier Xi Chuan. Den vestlige verden leter etter heltene, og forfattere som ikke er særlig kvalifiserte blir helter. Men det er ikke fremragende litteratur. Forfattere som bor i Kina føler at vi er blitt forsømt fordi vi forsøker å skrive litteratur. Vi har et politisk ansvar. Men for å skrive noveller og poesi må du også ha et litterært sinn.

Xi Chuan mener at vestlige lesere er opptatt av å lese bitre fortellinger fra kulturrevolusjonen og at de viser liten interesse for dagens kinesere, og deres hverdag.

– Dere vil vrake kommunistene. Men jeg har mitt daglige liv. Jeg traff en sørafrikansk forfatter på Princeton en gang. Hun spurte meg hva jeg visste om Sør Afrika. Jeg sa Nelson Mandela og apartheid. Hun sa, hva mer? Jeg sa, ingenting. Hun sa wow, vi har vår hverdag, våre daglige liv. Jeg sa, jeg beklager, men jeg vet ingenting om deres hverdag. Det samme kan sies om den vestlige holdningen til den kinesiske hverdagen.

Kulturrevolusjonen

Xi Chuan vokste opp under kulturrevolusjonen.
– Når folk snakker om kulturrevolusjonen, så snakker de om bitre fortellinger. Lidelse og elendighet. Men det fins flere lag av kulturrevolusjonen. Kulturrevolusjon som tilhørte de høye embetsmennene, det er én historie.

Så har vi de intellektuelles kulturrevolusjon. Det er en annen historie. Så er det arbeidernes og bøndenes fortelling om kulturrevolusjonen, det er noe annet igjen. Så har du ungdommen som vokste opp da, jeg var en av dem. Den revolusjonære luften som jeg pustet inn, det var hverdagsluften. På den tiden hadde jeg ingen informasjon fra verden

der ute, så for meg var den revolusjonære luften naturlig.

Det eksisterer en vestlig forestilling om Kina, en vestlig forestilling om India, en vestlig forestilling om Tyrkia. Jeg har venner i India, i Tyrkia og i Kairo. Jeg føler at problemene vi har er felles. Det betyr ikke at jeg forneker problemene i det kinesiske samfunnet. Jeg har faktisk skrevet mye om vanskelighetene, absurditeten i det nåtidige kinesiske samfunnet, men jeg prøver å fortelle en mye mer komplisert fortelling, alt er ikke bare svart og hvitt.

Xi Chuan er blitt oversatt til mange språk, hans dikt er blitt publisert i mer enn 20 land. Det kan være vanskelig å skrive om tunge opplevelser, men de påvirker måten man skriver på, mener han. Da opprøret på den himmelske freds plass ble slått ned, forandret det livet hans fullstendig.

– Jeg har vært gjennom mange dystre opplevelser, som i 1989 – andre kinesiske diktere kan skrive om selve hendelsen. Selve massakren. Men for meg forandret det

året måten jeg skrev på. Det fikk meg til å føle at alt jeg hadde skrevet før bare var søppel. Hvis jeg skulle fortsette å skrive så måtte jeg bli et annet menneske. Det er et kinesisk uttrykk som sier at du må få deg nye ben – bli født på ny. Jeg vet at slike erfaringer er tunge, du kan ikke snakke om dem helt uten videre. Du må legemliggjøre det, gjøre det til en del av deg selv. Gjøre det til en del av din sjel, en del av ditt minne.

– Jeg skrev mye om det, men jeg er ikke noe særlig fornøyd med det jeg skrev. Etterpå fikk jeg en ny stemme. Før dette skrev jeg i vers, av og til så rimte det som dikt gjør. Men senere begynte jeg å skrive i setninger, linjer, mer fragmentert prosa. Det er også min respons på året 1989. Det kan hende vanlige lesere tror at dette er en stilistisk sak, men for meg er dette min opplevelse. Det er en ny stil, min stil, men jeg fikk stilen fra mine mørke opplevelser. 📍

Aniza, Roland, Omer Bhatti, Meljun og Fadumo.

Foto: Øystein Flaaten

Drop in for nye talenter

Barne- og Ungdomssenteret på Holmlia (BUSH) tilbyr produksjon av blant annet musikk og film med profesjonelt utstyr. BUSH er å regne som et springbrett for mange talenter innen disse feltene, og gir også et bredt tilbud til publikum. Hva kan fritidsklubber i andre byer og bydeler lære?

ENDRE DALEN

SAMORA

Fritidsklubben BUSH på Åsbråten er mye mer enn en vanlig fritidsklubb. Folk fra andre bydeler, og til og med fra andre land, kommer på befaring for å se hva de driver med. På BUSH får unge med ulik bakgrunn, og i noen tilfeller også ned-satt funksjonsevne, mulighet til å utvikle seg. Ingen skal utelukkes fra å bidra.

Daglig leder Roland Daus har jobbet her kontinuerlig siden 1990. I 2001 ble Benjamin Hermansen drept av nynazister og mange av vennene til Benjamin var, og er fortsatt, tilknyttet klubben, blant andre Omer Bhatti. Bhatti kommer innom og hilser på mens Samora er på besøk. Han forteller om hva klubben har betydd for ham.

Fra kjøkkenet til studioet

Klubben har mange rom og mange aktiviteter. Vi møter blant andre Fadumo, som har somalisk bakgrunn, og har begynt på opplæring i videoproduksjon. Hun har jobbet på BUSH i ti år. Roland forteller at hun først jobbet på kjøkkenet, men at hun ville ha andre utfordringer. Kusina hennes, Meljun, overtar den gamle jobben.

Vi får også en rask titt på det lille trykkeriet med forskjellige kopimaskiner, hvor man kan trykke store plakater og bannere. Roland har invitert Samora til å bli kjent med noen av aktivitetene som finner sted på BUSH.

Filmtalentet Aniza får opplæring av Andreas i filmredigering. Foto: Samora

– I ettermiddag skal vi til kommunikasjons- og rådgivingselskapet First House. Vi får gratis opplæring i markedsføring med spesiell vekt på ungdom som trenger en ekstra dytt som målgruppe, sier Roland.

Dans fremfor fotball

– Omer Bhatti vokste opp i nabolaget her, han var bare seks år da han begynte her. Du vet alle gutta spilte fotball, men Omer var ikke noe talent på fotballbanen, så han kom hit og danset. Og på et eller annet tidspunkt så møtte han jo Michael Jackson og familien hans, og bodde flere år sammen med dem i Neverland i USA, sier Roland.

Kan du si litt om hvordan BUSH startet?

– Det som en gang het Holmlia Fritidssenter ble etablert i 1985, for å gi barn, unge og eldre i lokalmiljøet mulighet for en aktiv fritid. På slutten av 1980-tallet kuttet Oslo kommune store deler av fritidstilbudet for, blant andre, barn og unge. Da tok boligbyggelagene (USBL/OBOS), på vegne av borettslagene i området, initiativ til et samarbeid med Oslo kommune for å få til et bedre fritidstilbud. Resultatet ble BUSH, og fra 1992

.....
«I ettermiddag skal vi til kommunikasjons- og rådgivingselskapet First House. Vi får gratis opplæring i markedsføring spesielt rettet mot ungdom som trenger en ekstra dytt.»
.....

Yassin og Omar utfordrer hverandre daglig med et parti sjakk. Foto: Samora

har vi blant våre tilbud også hatt et ganske profesjonelt medieverksted.

I 25 år har vi hatt et mangfold av unge mennesker på arbeidstrening, med ulik kulturell bakgrunn. Historisk har det skjedd veldig mye, sier Roland mens vi går inn på kjøkkenet.

– Nå forbereder vi middagsservering for førsteklasingene. Vi serverer alt fra somalisk lamme-gryte til spagetti, og vi har mat hver dag. Det koster fem kroner og det har det kostet i 25 år. Ett års medlemskap koster 50 kr. Det er ingen indeksregulering her smiler Roland.

Hvor mange ansatte har dere?

– Det varierer veldig, og vi har også hatt store økonomiske utfordringer. Da vi startet var det bare meg, men etter hvert har vi jo startet flere prosjekter, og flere har kommet og gått. Det viktigste er at ingen skal ekskluderes på grunn av høy egenandel, at det tekniske utstyret vi bruker skal være av høy kvalitet og at vi skaper attraksjoner som gir status for de som er aktive her.

Du vet Jens Stoltenberg har jo vært her flere ganger og det samme har Erna Solberg, men den vi har hatt mest glede av var Kjell Magne Bondevik som, da han var statsminister, kom på besøk med en sjekk på 200 000 kroner, sier Roland stolt mens vi går inn i en stor sal.

– Dette rommet har vært brukt til mange forskjellig formål, alt fra filmopptak med greenscreen til trampline. Men nå har vi fått penger fra Oslo Sør-satsingen til å bygge en kinosal med plass til 40 personer. Det viktigste med dette stedet er at vi har attraksjoner, sånn at folk som kommer utenfra blir imponert, sier Roland.

Mange aktiviteter

Roland har mye å vise fram. Klubben strekker seg

Marina Salimi, Emilie Borkerud og Benjamin Strand. Foto: Samora

Film- og lydcrewet på BUSH under et arrangement.

Foto: Emilie Borkerud

over 1500 kvadratmeter, de leier ut lokaler til et legekantor og har også hatt et bokollektiv for ungdom. Vi går etter hvert ned i underetasjen, hvor det er klatrevegg, lydstudio, gymsal, hobbyrom og mye annet.

Lydstudio

I musikkstudioet sitter Benjamin Strand, Emilie Borkerud og Marina Salimi og produserer musikk på en Mac. En hiphopbeat surrer i bakgrunnen. Roland forteller at Noora Noor i sin tid ofte var innom og at hun brukte mye av sin fritid her for å utvikle sitt sangtalent. Mange andre unge artister har brukt studioet på BUSH. Omer Bhatti er sjefen for lydstudioet og bruker også mye tid her nede.

– Denne beaten skal vi få Malik som jobber her på klubben til å synge på. Inne på rommet ved siden av er det et opptaksrom. Vi begynte å jobbe her for litt over ett år siden, vi arbeidet med dokumentarfilmen «Dropp Out». Emilie er ofte med de små barna på hobbyrommet og andre holder på med andre aktiviteter, sier Marina Salimi.

– Det går litt på rundgang, det er ikke bare lek med barna, det er også andre mer varierte arbeidsoppgaver. Noen ganger er vi her i lydstudioet, andre ganger jobber vi med foto. Det er mange andre som

bruker studioet her, barna er her gjerne etter skoletid og lydtekniker Eivind Kvitvik, som pleier å jobbe her, hjelper dem med å spille inn låter, sier Emilie Borkerud.

– Jeg gjør mange lignende arbeidsoppgaver, men jeg håper at jeg kan være her mer, fordi det er her det er gøy å være, sier Benjamin Strand.

– Benjamin og jeg var sammen i Nigeria i ti dager. Jeg sa at hvis han gjorde en god jobb så kunne han få praksisplass. Han gjorde en god jobb, så nå er han på plass her. Det som er fint er at all musikken vi lager her kan vi bruke til film. Du vet når vi bruker musikk produsert av andre, så kan vi få problemer når vi legger det ut på Vimeo og YouTube. Det er jo også kjempefint

å ha muligheten til å bruke vår egen musikk til noe, sier Roland.

Springbrett til film og TV

– Et semester kom tre av de som har jobbet her inn på filmskolen på Lillehammer. De var alle aktive, og det var her de opparbeidet kompetanse og erfaring. Flere har også fått jobb i TV-selskaper. Man kan lære mye på BUSH. Det som er moro er at ungdommene får prøve seg på profesjonelt utstyr, avslutter Roland. 📍

.....
«Man kan lære mye på BUSH. Det som er moro er at ungdommene får prøve seg på profesjonelt utstyr.»

Rasisme – det siste tabu

– Man kan si de verste ting om sine medmennesker i ytringsfrihetens navn i Norge, bare ikke kalle noen rasist eller høyreekstremist.

ELLEN STOKLAND

SAMORA

Onsdag 27. mai inviterte Bush fritidsklubb på Holmlia alle kjønn i alle aldre til paneldebatt i kjølvannet av lanseringen av boken «Hva er rasisme» av Sindre Bangstad og Cora Alexa Døving. Et mangfoldsgasjert panel holdt publikum i ånde i over to timer, og enkelte satt stor pris på endelig å få muligheten til å dele egne erfaringer og meninger.

Tilhørighet på Holmlia

Lokalpolitiker (Ap) Mariel Nkechi Sand Nwosu er debattleder og opptatt av å få frem at rasismen er utstrakt og et problem.

– Man kan få inntrykk av at det bare er helt ekstreme, små og marginale grupper som driver med rasisme, at rasistene er en minoritet i Norge. Men den skjulte rasismen er i høyeste grad til stede, sier 21-åringen, som selv bor på Holmlia og sitter i bydelsutvalget i Søndre Nordstrand. Hjertesaken hennes er at frivillige organisasjoner skal få drive uten bekymringer.

– Takket være fritidsklubben vår har barn og ungdom et sted hvor de trives og kan drive med en rekke aktiviteter. De føler tilhørighet, og derfor er det heller ingen holmlia-boere som har reist til Syria som fremmedkrigere, fastslår hun, før hun introduserer panelet:

Edvard Aspelund, jurist tilknyttet Det mosaiske trossamfunn; Asta Busingye Lydersen, kunstner og nestleder for Kulturrådet; Tor Bach, journalist og redaktør for Vepsen; Sindre Bangstad, sosialantropolog og sammen med Cora Alexa Døving forfatter av boken «Hva er rasisme»; Stine Sandnes, nestleder for Ungdom mot rasisme, og Bushra Ishaq, lege og skribent og vinner av Fritt Ord-prisen 2010.

Påvirker menneskers muligheter

Sindre Bangstad forklarer at utgangspunktet for

Asta Busingye Lydersen, Bushra Ishaq, Tor Bach, Sindre Bangstad og Stine Sandnes.

boken er at det er blitt vanskeligere å snakke åpent om rasisme i Norge.

– Temaet er blitt så tabubelagt at debatten knebles eller avspores. Vi har ikke vært opptatt av å utpeke rasister, men har sett på hvilke definisjoner som egner seg, hvilke forklaringer som finnes og hvorfor noen tillegger andre negative karaktertrekk, sier forfatteren.

Stine Sandnes fra Ungdom mot rasisme peker på den strukturelle rasismen.

– Har du et afrikansk navn, er sjansen 25 prosent lavere for å bli innkalt til jobbintervju. Slik påvirker rasisme hele livsgrunnlaget til dem det gjelder, det påvirker økonomi, karriere, familieliv, selvtillit og tilhørighet. Det kan være ubehagelig for en hvit nordmann å oppleve rasisme fra minoritetsmiljøer, men det påvirker ikke disse livsutfoldelse i

særlig grad, fordi de blir godt behandlet av hovedsystemet. Rasisme handler først og fremst om hvem som har makt til å påvirke andre menneskers muligheter, til å fordele privilegier og posisjoner.

Hatefulle ytringer

Edvard Aspelund påpeker at diskusjonen oftere

.....
«Det er som en usynlig kraft, nesten som et dyr som antar ulike former, ulike ansikter. Den er med på å forme historien, bestemmer hvem som har bidratt i historien og hvem som ikke har gjort det.»
.....

Foto: BUSH/Emilie Borkerud

handler om hvorvidt en person er rasist eller ikke, man diskuterer ikke påstander og argumenter.

- Jeg tror det finnes flere med rasistiske og antisemittiske holdninger enn det finnes rasister og antisemitter, sa han og anbefaler at § 135a heller omtales som straffebudet mot hatefulle ytringer.
- Da vektlegger man handlingens effekt og ikke hvorvidt lovbrøyer hadde rasistiske tanker i hodet. Det tror jeg vil gjøre det lettere å få til domfellelse.

Asta Busingye Lydersen mener at de som har kjent rasisme på kroppen vet når den dukker opp.

- Det er som en usynlig kraft, nesten som et dyr som antar ulike former, ulike ansikter. Den er med på å forme historien, bestemmer hvem som har bidratt i historien og hvem som ikke har gjort det.

Konspiratorisk rasisme

Bushra Ishaq trekker frem religionskritikk som en forutsetning for religionsfrihet, men advarer mot at mange legitimerer rasistiske utsagn ved å hevde at det er religionskritikk.

- Kaller man islamkritikere for rasister, risikerer man å bli dratt for retten for ærekrenkelser, sier hun, og viser til en sak som har vært for retten i Kristiansand. En imam ble saksøkt av Arne Tumyr for en uttalelse om den tidligere lederen av Stopp islamiseringen av Norge på nrk.no; der han sa at «han bygger hele sin virksomhet på rasisme, hat, propaganda og mye løgn.

Han er aldri villig til å høre på andre.» Imamen ble frikjent, men saken er anket.

- Man kan si de verste ting om sine medmennesker i ytringsfrihetens navn i Norge, bare ikke kalle noen rasist eller høyreekstremist. Det er et paradoks, sier Tor Bach.

- Rasismen pakkes inn i «kultur», man hater islam, ikke pakistanere. Man tenker konspiratorisk om minoritetene, at de egentlig er her for å undergrave kulturen vår og ødelegge landet vårt. Man tillegger folk motiver de ikke har. Uansett hva superdyktige Hadia Tajik gjør, så er det noe upålitelig ved henne. Det var akkurat slik man snakket om jødene før andre verdenskrig. Hatet mot jødene har skapt et mønster for all annen rasisme. Det er farlig. Den drepte utenfor døren her, sa Bach, med klar henvisning til drapet på 15 år gamle Benjamin Hermansen 26. januar 2001.

Holmlia er siden blitt et symbolsk viktig sted fordi menneskene her evnet å vise positiv mobilisering i kjølvannet av den forferdelige hendelsen for 14 år siden. 🌸

Se også anmeldelse av boka «Hva er rasisme» på side 41.

Skribent og forfatter John Færseth.

Generalsekretær i LIM Sylo Taraku.

Plattform mot høyreekstremisme

Har vi kommet lenger nå enn før 22. juli i forhold til ekstremisme? Rakia Bihi spør hvordan Norge har forandret seg i ettertid?

RAKIA BIHI

SAMORA

Den 28.-29. april arrangerte Norsk Folkehjelp, Antirasistisk Senter & Stiftelsen Internasjonalt Hus en konferanse på Litteraturhuset. Målet var å kartlegge hvor langt det har utviklet seg i Norden når det gjelder ekstremisme, og finne ut hvordan landene i Norden sammen kan forebygge spredning av denne. Første dag av konferansen handlet om Norge etter 22. juli 2011, mens andre dag handlet om utvikling og utfordringer med høyreekstremisme også i andre nordiske land.

Hvordan fange opp varselsignaler?

Vi er kommet langt med å kartlegge aktivitetene som anses som høyreekstreme, men vi har fortsatt en lang

vei igjen å gå. Det ble uttrykt klart og tydelig fra talerstolen fra flere av foredragsholderne at samfunnet ikke er så flinke som en skulle ønske seg med å fange opp varselsignaler. Noen mennesker i samfunnet har lett for å forhåndsdomme og er ikke åpne for innvandrere, og ekskludering er en av faktorene som fører til at ungdommer velger å reise til krigsherjede Syria.

– Norge har et veldig lite ekstremistisk miljø. Jeg tror den største trusselen akkurat nå kommer fra konspirasjonsteoretikere. Spesielt de som (...) ser på staten som noen som tar penger fra folk. (...) Det jeg er mest bekymret for i Norge, er at grenser blir flyttet i debatten, svært grove ytringer blir forsvart med å vise

AUF-leder Mani Hussaini.

til at det er ytringsfrihet. Samtidig gir ytringsfrihet muligheten for at alle stemmer skal få slippe til, men der har vi en utfordring, sier John Færseth.

En konspirasjonsteori som blir mer og mer utbredt er den om at Europa og de arabiske landene slutter seg sammen for å skape et nytt Eurabia som vil gjøre livet umulig for Israel og islamisere Europa.

– Den ekstreme nasjonalismen går ut over oss med muslimsk bakgrunn. Under krigen i Kosovo i 1999 var jeg her i Norge, jeg måtte ringe og be min onkel om å fjerne alle familiebilder. Vi bodde i et utsatt område og det som skjedde var at hans hus ble brent ned og ikke vårt. Så slik ble alle mine barndomsbilder borte, men minner og erfaringer derifra har ikke forsvunnet, forteller Syro Taraku.

– Vi i LIN (Likestilling, Integre- ring og Mangfold) fokuser mest på religiøs ekstremisme, og grunnen til at jeg trekker frem min bakgrunn er at krigen på Balkan var en inspirasjon for Breivik. Han så Balkankrigen som et forspill til en krig som skulle deportere muslimer tilbake og ut av Europa. Konspirasjoner handler om å forenkle verden, sier Sylo Taraku.

Etter 22 juli

Noen av problemstillingene som ble presentert på konferansen var: Har vi kommet lenger nå enn før 22. juli i forhold til ekstremisme og hvordan har Norge forandret seg siden 22. juli? Det norske folk valgte rosetog, og media hadde overskrifter om solidaritet og et samlet samfunn. Hadde samfunnet sett annerledes på 22 juli om gjerningsmannen ikke ikke het Anders, men Ahmed?

Laila Bokhari, statssekretær ved statsministerens kontor, var til stede under seminaret. Hun snakket

Statssekretær Laila Bokhari.
Foto: Thomas Haugersveen/Statsministerens kontor

om regjeringens nye tiltak og hvor mye de faktisk vil gjøre for å prøve å forebygge at noen blir høyreekstremister eller islamister, og tyr til vold eller reiser til Syria.

AUF-lederen Mani Hussaini snakket om hvor viktig kjærlighet og solidaritet er, og hva rosetoget betydde, samt viktigheten av at alle sto sammen som ett folk. De siste årene har det blitt enda viktigere at vi gjør noe med dette. Pegida er en organisasjon som har arrangert demonstrasjoner mot den såkalte «islamiseringen» i mange land i Europa.

Hvorfor så mye høyreekstremisme?

Alle kan uttrykke sine meninger uten å ty til vold. Det er ikke forsket på hvorfor vi har fått så mye høyreekstremisme i Norge og Norden enda, men det bør komme.

I Skandinavia lever man godt, noen ganger for godt. Utviklingen er kanskje ikke så stor eller massiv enda, men jo mer man jobber med det og prøver å lære hverandre om toleranse, aksept og respekt kommer

kanskje samfunnet et steg nærmere utopi? Menneskene må lære å leve side om side.

Denne konferansen var en viktig plattform hvor en kunne dele erfaringer fra alle de nordiske landene, det være seg dårlige og gode erfaringer. Dele på hva som kan gjøres, forskes på og kanskje slå seg sammen for noen felles prosjekter. Dessuten er det viktig å finne ut av de bakenforliggende årsakene til at ungdommer reiser så langt for å delta i en krig som ikke har noe med dem å gjøre. Som samfunn er det viktig å få slutt på ekskludering, og heller inkludere alle.

Samora har lang erfaring med å presentere nye stemmer for offentligheten. Vil du forsøke deg som journalist? Samora ønsker nye skribenter velkommen. Send inn tekst til, eller ta kontakt med samora@samora.no

Mela

14.-16. AUGUST 2015
RÅDHUSPLASSEN, OSLO

FESTIVALEN

ANGÉLIQUE KIDJO

TIGERSTYLE
GENTLEMAN
& THE EVOLUTION

ONNER BHATTI
ROSEY BRAHMA
ELVIC KONGOLO
KAMAL SABRI

MARI BOINE

JAS & AMRIT DAFFU
KHANS STRINGS

ALI AZMAT
BUSI NCUBE & SIDIKI CAMARA

MAJAS RATKJE
ROLF-ERIK NYSTRÖM
RAUMOND SEREBA
FAMILY REGGAE
SOFANYAMA BAND
TREESHA SARAH & ARASH
RAGGABALDER DADDY RINGS

AMJAD ALI KHAN
BALKAN BEAT
BOX

HADIQA KIANI

GRATIS
mela.no

MelaFantasi
– for de minste.

MelaKlubb
– etterfest.

MelaKlassisk
– lyder fra Sør-Asia.

SAMORA

Varför gör dom på detta viset?

Sett utenfra fremstår Norge og Sverige som samfunn temmelig like. Landene er kjent for sine sosialdemokratier, gode velferdsordninger, likestilte arbeidsmarkeder og høyt utdannede befolkning. Men det er naturligvis også mye som skiller dem. Flyktninge- og asylpolitikken, og den offentlige debatten rundt temaet, er ett av disse feltene.

EILIF HARTWIG

SAMORA

Da lederen for det svenske partiet Sverigedemokratene ble intervjuet på Skavlan tidligere i år, førte programlederens direkte og kritiske spørsmål til opphetet debatt i Norge. Var han for hard i sine spørsmål mot Jimmie Åkesson? Interessant nok fikk Skavlan tilnærmet full støtte i den offentlige debatten i Sverige. Mange mente han burde vært enda mer konfronterende.

Etter mitt skjønn var utspørringen av partilederen godt innenfor rammene av hva man skal akseptere. I den norske debatten var det mange ulike stemmer som ble hørt, både de som støttet Skavlan og de som var kritiske. Hvorfor så stor forskjell? I denne teksten vil jeg forsøke å se på hvordan innvandringspolitikk henger sammen med den offentlige debatten rundt dette temaet.

Etter at Arbeiderpartiet nylig foreslo å ta imot 10.000 syrere, har den politiske debatten her til lands vist at forslaget vil bli utfordrende å få gjennomført. Til sammenlikning har vårt naboland i øst tatt imot over 56.000 syrere siden borgerkrigen i Syria brøt ut for fire år siden. Ifølge Flyktninghjelpen har det per 1. mars i år ankommet 3987 syriske flyktninger til Norge. 1000 av disse er kvoteflyktninger gjennom FN, resten er asylsøkere som har kommet seg hit på egenhånd.

Største krise siden andre verdenskrig
Den syriske flyktningkrisen blir omtalt som den

Jimmie Åkesson og Fredrik Skavlan

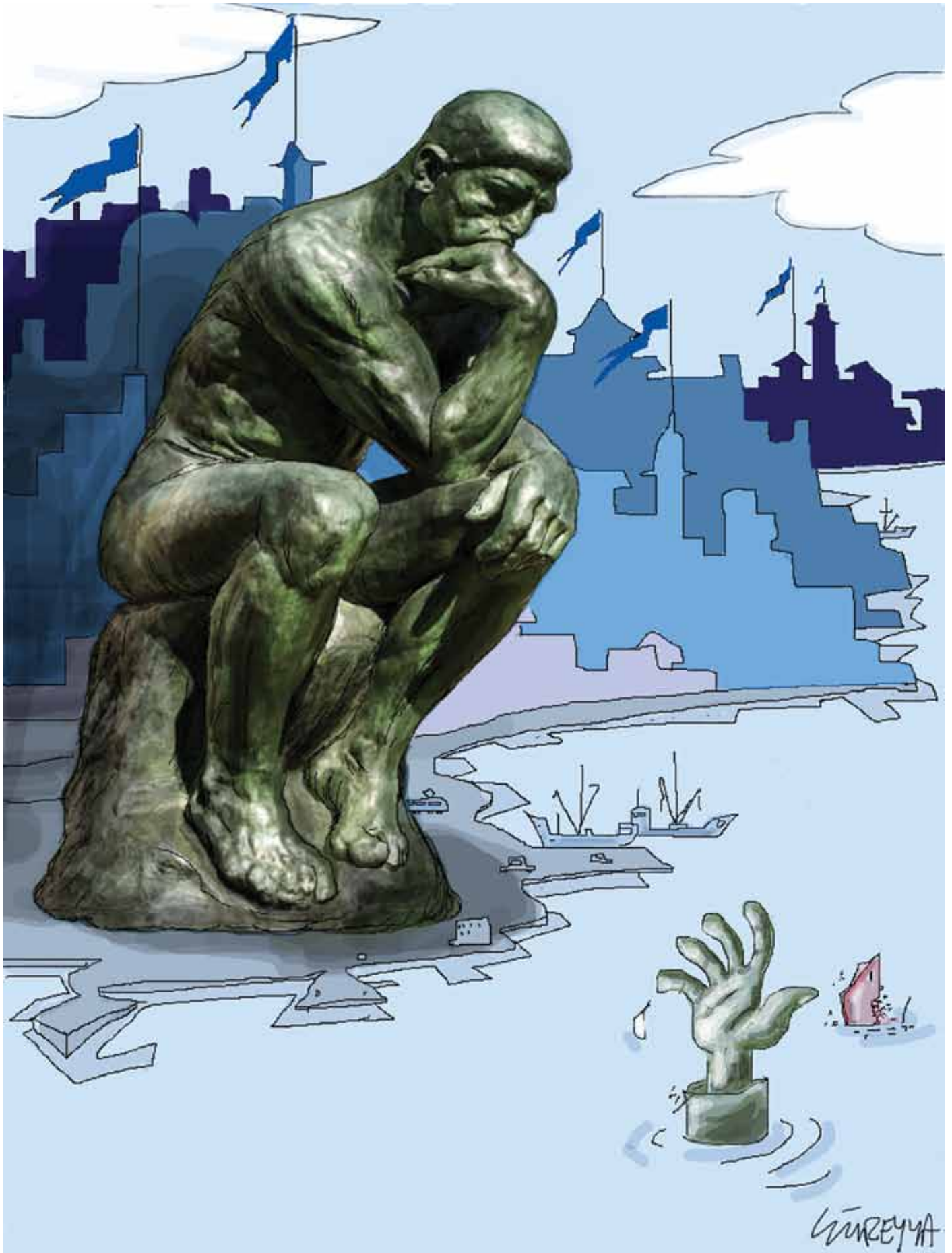
Foto: NRK

største siden annen verdenskrig og håndteringen av denne er betegnende for forskjellene mellom Sverige og Norge.

Hva er årsakene til at Sverige tar imot så mange mennesker i forhold til Norge? Landenes økonomi tatt i betraktning skulle man anta at vi skulle kunne ta imot vel så mange som svenskene, justert for innbyggertall. Norges praksis har vært stabil siden 2008, da man gjennomførte skjerpninger i flyktninge- og asylpolitikken etter at man så en dobling i antallet søknader på ett år. Selv om man i media kan få inntrykk av at det er steile fronter i den norske flyktning- og asylpolitikken, er det et faktum at dette feltet i stor grad har vært preget av konsensus. Det skal sies at den norske asyl- og flyktningpolitikken, i europeisk kontekst, er relativt liberal målt i forhold til innbyggertall. Dog ikke i forhold til den svenske.

Mønstrene i de to landene er relativt like, hvis man ser bort fra antallet. Det er familieinnvandring som utgjør den største andelen av dem som fikk oppholdstillatelse i Norge i 2014 (33%). I Sverige er familieinnvandringspolitikken betydelig mer liberal enn i Norge. 6600 fikk beskyttelse i Norge i 2014, hvorav 4900 var asylsøkere og resten var overføringsflyktninger. Mens Norge tok imot 1700 kvoteflyktninger i 2014, tok Sverige imot 1900. Det er asylsøkertallene som utgjør den aller største forskjellen.

.....
«Fire land mottar nesten to tredjedeler av alle asylsøkere som kommer til Schengenområdet. Sverige tok i perioden mellom oktober 2013 og oktober 2014 imot 15,7 prosent av alle asylsøkere. Kun Tyskland, Italia og Frankrike tok imot flere.»
.....

Illustrasjon: Sureyya Aydin

Fire land skiller seg ut

Fire land mottar nesten to tredjedeler av alle asylsøkere som kommer til Schengenområdet. Sverige tok i perioden mellom oktober 2013 og oktober 2014 imot 15,7 prosent. Kun Tyskland, Italia og Frankrike tok imot flere.

Liberal innvandringspolitikk er ett viktig parameter for å forklare den store forskjellen i antallet. Det er også to andre viktige forklaringer man må se på; ettersom det allerede bor mange flere innvandrere i Sverige enn i Norge er det naturlig at mange velger å reise dit. Ettersom det allerede er etablert et miljø med folk fra samme land, i kombinasjon med gode muligheter for familiegjenforening, er Sverige et attraktivt land å reise til.

I avgrensede perioder har det kommet store grupper asylsøkere og flyktninger til landet. Et år tok Sverige imot 70 000 fra Bosnia, et annet år var det 20 000 fra Irak. I dag får flesteparten av syrere som kommer til landet opphold. I Sverige bor det opp mot 100 000 innvandrere med kristen assyrisk bakgrunn. Disse har kommet fra Syria, og landene rundt, de siste førti åra.

Forskjell i retorikken

Det er en viktig forskjell i retorikken som brukes i flyktning- og asylpolitikken i de to landene. I Norge har debatten en tendens til å fokusere på de som allerede er her, og særlig de som skal sendes ut fordi man mener de ikke har krav på beskyttelse. Asylbarn-saken er et godt eksempel på dette.

I Sverige er debatten i større grad rettet ut mot verden; hvem trenger vår beskyttelse? Det humanitære perspektivet gjør seg i større grad gjeldende. I Norge er det den nasjonale egeninteressen som dominerer agendaen og regjeringen snakker heller om fokus på hjelp til syrere i deres nærområder enn muligheten for at de skal kunne komme hit.

Som natt og dag

Den offentlige debatten rundt temaet i de to landene er som natt og dag. Liberal innvandringspolitikk er et kjernefundament i det svenske demokratiet og under fjorårets valgkamp i landet var ikke temaet høyt oppe på dagsorden blant de etablerte partiene i Riksdagen. Denne «unnvikelsen» kan være med på å forklare Sverigedemokraternes sterke vekst. De hevder at de øvrige politiske partiene lukker øynene for utfordringene som innvandringen gjør til det svenske samfunnet.

Det vakte oppsikt blant dette partiets tilhengere da statsminister Fredrik Reinfeldt, under valgkampen i fjor, sa at vi må «åpne våre hjerter» for å ta imot så mange flyktninger og asylsøkere vi kan. Ettersom polariseringen mellom Sverigedemokraternes og de andre

partiene er så sterk, kan man anta at andre partier, som kunne ønsket å føre en mer restriktiv politikk, ikke vil ta til orde for dette ettersom de ikke ønsker å bli assosiert med SD.

Sterk meningsbrytning i Norge

I Norge er det offentlige ordskiftet i media preget av sterk meningsbrytning. Det kan argumenteres for at noen langt ute på høyrefløyen, som for eksempel Hege Storhaug, får uproposjonalt mye spalteplass til å luften sine innvandringskritiske standpunkt. Men i det store og det hele bør dette sees på som noe verdifullt i den norske debatten. En FrP-politiker kan uten problemer få en kronikk på trykk i venstreavisen Klassekampen. Noe liknende ville neppe skjedd i Sverige.

Moderatorene for debattsidene i de store avisene er restriktive når det gjelder hvilke meninger de slipper til. Jeg liker ikke å bruke dette uttrykket, men det må kunne sies at den politiske korrektheten står sterkere i nabolandet. Hva blir så konsekvensen? De som ikke

støtter den offentlige konsensusen om innvandringspolitikken blir henvist til mindre nettaviser og debattfora hvor de diskuterer med likesinnede. Konsekvensen blir da gjerne at kløften mellom de som, grovt sett, støtter Sverigedemokraternes og resten av samfunnet blir større.

Utfordringer som kan løses

Etter mitt skjønn hadde svenskene tjent på å debattere disse problemstillingene i større grad. Deres liberale politikk er forbilledlig, samtidig er det uenkelig viktig å kunne diskutere

konsekvensene av økt innvandring uten at man skal bli stemplet som rasist eller fremmedfiendtlig. Dermed gjør en også integreringspolitikken en bjørnetjeneste, fordi motstanden mot innvandrere fort kan øke i de delene av befolkningen som mener at deres stemme ikke blir hørt. Den siste tidens ildspåsettelse av svenske moskeer representerer en dystre vending som, inntil videre, virker fjern og usannsynlig i det norske samfunnet.

At det er utfordringer forbundet med å skulle integrere så mange innvandrere på kort tid, tror jeg vi må anerkjenne. Men det er akkurat det det er; en utfordring. Som kan løses. De tilbyr beskyttelse til tusenvis av syrere som er fanget i en limbotilstand i sitt krigsherjede hjemland. Jeg mener at man bør applaudere svenskens politikk. De setter humanistiske idealer som førsteprioritet og handler deretter. Det er Norges plikt å følge opp. Så kan kanskje svenskene lære litt av oss om verdien av en offentlig debatt hvor alle stemmer slipper til. 🗣️

Kilder: NOAS, UDI, ABC Nyheter, Minerva, Institutt for Samfunnsforskning

Pretty, for a black girl?

«God help the child» er historien om den stygge, svarte andungens ferd mot å bli en vakker, hvit svane. Hvite duer blir til sorte ravner og verden beskrives i mer enn 50 nyanser av svart, og bare noen av disse er vakre. Hvem har egentlig skylden?

JEANINNE MASIKA LUKUSA

SAMORA

Nobelprisvinneren Toni Morrisons roman «God help the child» er publisert av forlaget Knopf i april 2015 og romanen har flere likhetstrekk med forfatterens debutroman, «The bluest eye» (1970). Begge bøkene tar opp temaer som ofte kommer i skyggen av andre og mer synlige temaer innen rase-debatten. Morrison forteller, nå som da, en ung og «Blue-black, midnight black, Sudanese black» jentes kronglete metamorfose.

Ikke så svart-hvitt

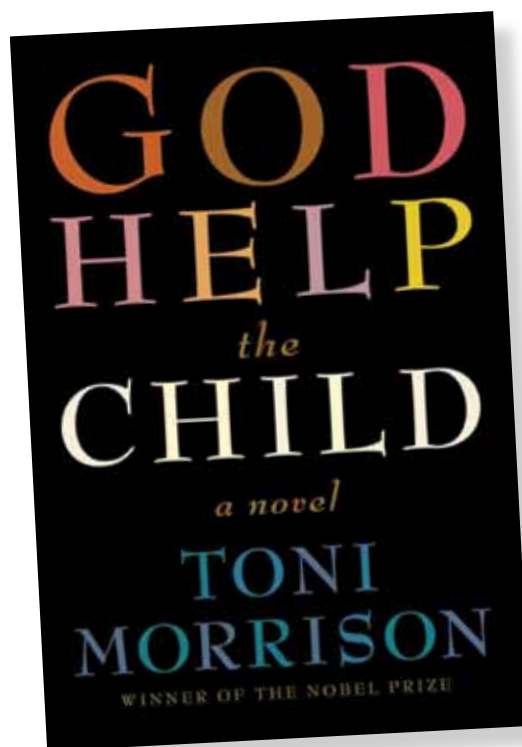
I rasismedebatten er det ofte snakk om problematikken knyttet til «svart kontra hvitt». Mer sjeldent ytres det meninger om diskrimineringen og forskjellsbehandlingen mellom «svart, svartere, og svartest.» Det er her Morrisons roman bidrar på en lenge etterlengtet og original måte.

Hovedpersonens mor portretterer seg selv som «light-skinned, yellow-like, with good hair», en strak motsetning til sin datter, Lulu Ann. Datteren blir beskrevet med en slik avsky at en ikke kan annet enn å rynke på nesen selv. Uttalelser som «She was so ugly, she scared me», «... the babys (...) embarrassed me», og «I was going crazy when she turned blue-black (...)» illustrerer godt morens og samfunnets holdning til barnets mørke hudtone.

Ifølge moren, som kun tillot å bli tilkalt ved tittelen «Sweetness» for å unngå mistanke om nære relasjoner til den betydelig mørkere datteren, var kjærtegn, ros og komplimenter knyttet til utseende, og slike fordeler var forbeholdt de med lysere hudtoner.

Fra svane til andunge

Lulu Ann blir derfor nødt til å søke anerkjennelse fra

Toni Morrison
«God help the child»
Knopf 2015

andre hold, og hun ser ut til å lykkes med å gjenopprette seg selv. Hun endrer navn til «Bride», en tittel som assosieres med to mangler fra hennes egen barndom; hvithet og endeløs, ubetinget kjærlighet. Hun oppnår både en prestisjefylt posisjon i et kosmetikk-selskap, mye materiell rikdom, etterlengtet positiv oppmerksomheten knyttet til utseendet, og viktigst av alt; sin store kjærlighet, Brooker.

Gjenforeningen med resten av svanefamilien, som hun har lengtet etter hele sin barndom, får en brå slutt. I et mislykket forsøk på å forsone seg med gamle synder blir Bride sendt tilbake i noe som virker som en negativ metamorfose. I det nervøse sammenbruddet forsvinner hele hennes nyoppdagede skjønnhet, materielle velstand og til og med hennes store kjærlighet. Hun blir rett og slett omdannet fra den hvite svanen Bride, til den forhatte svarte andungen Lulu Ann.

Kjenner en som kjenner...

Toni Morrison skildrer også hvordan mennesket, uansett sosial status, utseende, hudfarge, eller hudtone, ikke er herdet mot å bli formet av fortiden. Innbakt i fortellingen om Bride støter vi på andre knuste og ødelagte sjeler som går gjennom livet med ubearbeidet misbruk og opparbeidet skyld. Uten moraliserende undertone understreker Morrison at «... the sufferings of a childhood can shape, and misshape the life of the adult.»

.....
«Uten moraliserende undertone understreker Morrison at '... the sufferings of a childhood can shape, and misshape the life of the adult.'»
.....

Toni Morrison er nå aktuell med romanen «God bless the child».

Overgrep og en eller annen form for barnemishandling henger som en mørk sky over fortellingen, hvor det ikke alltid er lett å skjelne mellom skyldige og uskyldige. Det er som om Morrison ikke kun nøyer seg med å få fram leserens medfølelse og empati, hun formidler følelsen av at «dette kunne ha vært deg, eller en du kjenner.»

Trass et enkelt og allment språk, mestrer forfatteren på en god måte å skape dybde i de ulike karakterene. Hun veksler mellom å framstille hovedpersonene som hjelpeløse ofre som skylder på alle andre for det som har blitt gjort, og som skyldtyngede og ansvarlige voksne med samvittighetskvaler og ubearbejdede traumer.

Shadism - the new rasism?

«God help the child» er virkelig en roman verdt å lese. På under 200 sider rekker Morrison å formidle flere innviklede og komplekse fortellinger om hvilke konsekvenser samtidens gjerninger kan ha på framtiden.

Likevel vil jeg påstå at det aller mest fremragende ved romanen er Morrisons originalitet, det faktum at hun belyser en tematikk som blir stadig mer aktuell. «Du er pen, til svart jente å være», «Du er utrolig vakker,

du må være en miks av noe vestlig» og «Team light-skin winning» - er alle eksempler på «shadism», å bli dømt på bakgrunn av sin hudfarge, eller hudtone.

Det at en helt mørk person simpelthen ikke kan bli ansett som tiltrekkende, på lik linje med mennesker med en lysere hudtone, er noe det er på tide å snakke høyt om.

.....
«På under 200 sider rekker Morrison å formidle flere innviklede og komplekse fortellinger om hvilke konsekvenser samtidens gjerninger kan ha på framtiden.»
.....

Det er heller ikke lenge siden «typiske» svarte trekk, som store rumper, runde hofter, store lepper og stort hår, ble ansett som noe negativt og lite tiltrekkende. Det var ikke før de med lysere hudtoner, som Kim Kardashian West og Iggy Azeala, gjorde det populært at trekkene ble allment godkjent og til og med ettertraktet.

I påvente av at dette tas opp som neste kapittel i rasedebatten, anbefales Toni Morrisons «God help the child» som en forfriskende og ikke-svart-hvit framstilling av den virkeligheten som er svært aktuell for de aller fleste. 📖

Teju Coles roman «Åpen by» er oversatt til norsk og har høstet positiv kritikk i både internasjonale og norske medier.

Tre hundre siders ensomhet

«Åpen by» av Teju Cole skildrer et ensomt liv i New York. Det som fanger interessen er menneskene hovedpersonen møter på veien. Diskusjonene, digresjonene og anekdotene om mangfoldet i byens by er nydelige, men jeg skulle ønske at forfatteren tok steget fullt ut i utformingen av det som kunne vært en grensesprengende og øyeåpnende moderne klassiker.

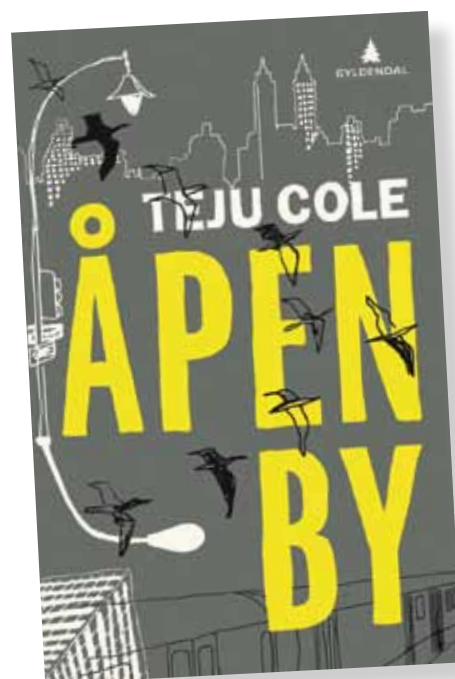
ENDRE DALEN

SAMORA

Romanen «Åpen by» ble lansert for første gang på norsk i mai, oversatt av Anne Cathrine Wollebæk. Romanen handler om Julius, en forlatt, ung, ensom, isolert, rotløs mann i New York City. Mannen, som er psykiater, vandrer rundt i gatene med og uten mål og mening. Det tar nesten tretti sider før man begynner å ane bakgrunnen hans ved hjelp av historier og mytologi fra jorubafolket.

Intellektuell show off

Hans interesse for klassisk musikk, som han ivrig oppsøker, virker tilstrebet. Muligvis et forsøk på å slå i hjel stereotyper, men hovedper-

Teju Cole
«Åpen by»
Gyldendal 2015

sonen virker likevel noe pretensiøs innledningsvis. De musikalske referansene går til komponister som for eksempel Gustav Mahler, som vies flere sider. Han forstår seg ikke på jazz, som han synes lyder «sukkersøtt», og som han misliker som bakgrunnsmusikk. Julius leser og beundrer så ulike forfattere som Melville, Camus og Barthes, og man sitter igjen med en følelse av intellektuell show off.

Som forfatteren Teju Cole selv har Julius en far fra Nigeria, men til forskjell fra Cole kommer moren hans fra Tyskland. Etter hvert leser vi erindringer fra barndommen og man danner seg sakte et inntrykk av familien og av venner fra tiden før han dro til USA. Julius' snevre musikksmak og den finkulturelle tilnærmingen til kunst og litteratur gjør at en i noen øyeblikk oppfatter ham som en kokosnøtt – svart utenpå og hvit inni. Når du har lest hele romanen avdekkes dette som en misforståelse, og man sitter igjen med et mye mer komplekst inntrykk av hovedpersonen. Det er jo selvfølgelig problematisk at «vestlige» øyne og ører forventer at svarte skal ha eksotisk musikksmak og personlighetstrekk som ofte er umulige å leve opp til. Jeg får ta selvkritikk der.

Outsider

Julius er helt klart en outsider – men en outsider i hvert fall ikke jeg helt klarer å identifisere meg med. Da ser jeg bort i fra beskrivelsene av hvordan man kan føle seg isolert i storbyen. At det å finne seg i folkemengder blir ensomt. En klisjé? Helt klart, men det er også mye sannhet i det. Det mest interessante med romanen er ikke hovedpersonen selv, men menneskene han møter, og mange av disse møtene er så å si tilfeldige. Da ser jeg bort fra venner og kolleger som den aldrende professor Saito, barndomsvenninnen Moji fra Lagos og noen få andre. Han møter mennesker med bakgrunn fra mange kulturer. Det er spesielt to-tre av disse møtene som gjør inntrykk og gir en følelse av autentisitet, som om dette er sanne historier.

Drømmen om Amerika

Det første finner sted på et asylmottak i Queens, som han besøker sammen med ekskjæresten og en idealistisk kristen gruppering hun er involvert i. Han møter en mannlig flyktning fra Liberia ved navn Saidu. Hans fascinerende historie får antennene til å reise seg på en måte som hittil er ukjent i romanen. Han forteller hvordan han flyktet fra landet under borgerkrigen på 1990-tallet. Dels til fots, pr haik, i båt og ved hjelp av menneskesmuglere klarer han å komme seg til Europa via Guinea, Mali, Mauritania og Marokko. Målet var Amerika. Velkomsten i USA var imidlertid ikke det han hadde håpet på. Han ble sendt til et asylmottak og sannsynligvis vil han bli sendt tilbake til Portugal, det siste landet han hadde vært i før han kom til USA.

New York fra et annet perspektiv

Det underlige med romanen, som egentlig handler om New York, er at høydepunktet kommer i form av en reise til Brussel. Julius gjør et vagt forsøk på å oppspore bestemoren sin, men finner henne aldri på denne reisen. Han møter derimot en rekke personer som han kjapt bygger opp et vennskapelig forhold til. Den første er en belgisk-amerikansk dame som forteller ham at Brussel «er fargeblind på en måte USA ikke er».

Det at Brussel er fargeblind er, som antydnet, en sannhet med modifikasjoner. Julius legger kjapt merke til forskjellene i dette europeiske samfunnet. I byen foregikk en rekke voldshandlinger mellom etniske grupper i den tida bokens handling stammer fra (2006-2007).

Sameksistens med ulike verdier

Etter min mening utspiller romanens viktigste sekvens seg i to kapitler mot slutten av første del av boka, fortsatt i Brussel. Julius blir venn med marokkaneren Farouq, en mann tidlig i 30-årene som

driver en telefon- og internettcafé. Julius ser på ham nærmest som en politisk filosof: «Her var han, like anonym som Marx i London». Farouq har ideer om at caféen «er en lakmestest på det jeg tror på: Mennesker kan sameksistere, men likevel bevare sine egne verdier».

I løpet av en fuktig runde med øl på en bar forteller Farouq og en bekjent om deres forhold til politikk og religion. Farouq forteller at han foretrekker Malcolm X framfor Martin Luther King, på grunn av religion.

Spesielt er hans syn på Israel/Palestina et tema. Farouq har kjennskap til forfattere som Edward Said og en rekke forfattere med jødisk bakgrunn, som Walter Benjamin, Noam Chomsky og Norman Finkelstein. Sistnevnte er en kritiker av Israels innflytelse i USA, han er «ikke anti-jødisk, men han er mot at man skor seg på å utnytte Holocaust», som Farouq sier. Finkelstein vet hva han snakker om, ifølge Farouq, fordi «foreldrene hans overlevde Auschwitz».

Betraktningene til de to mer og mer berusede mennene blir imidlertid til slutt litt for mye for Julius. Han trekker slutninger om at man kan snu på de etter hvert nærmest fanatiske religiøse meningene: «Jeg ville også gå i rette med ham for å angripe et religiøst ideal, når hans eget sentrale ideal var religiøst», men han lar det være. En stund etterpå, i New York, får Julius en idé om at han skal sende Kwame Anthony Appiahs bok «Cosmopolitanism» til Farouq.

Ingen karakterutvikling

Handlingen i romanen etter Brussel bringer et håp om en videre utvikling av romanen. På tross av opplevelsene på reisen får Julius noen nye ideer, men det er ingen karakterutvikling. Del to av boka er dermed

.....
«Det er jo selvfølgelig problematisk at 'vestlige' øyne og ører forventer at svarte skal ha eksotisk musikksmak og personlighetstrekk som ofte er umulige å leve opp til.»
.....

I «Åpen by» får vi interessante vinklinger på New Yorks etniske mangfold og tilbakeblikk på byens relativt korte historie.

en liten skuffelse. Hovedpersonen er for nøytral til at dette blir en roman som forandrer ditt syn på verden.

Forventer jeg for mye av denne romanen? Grunnen til at jeg ikke er hundre prosent fornøyd med «Åpen by» er at jeg sammenligner den med de beste. Jeg vil påstå at klassikere med handling i New York, som Ishmael Reeds «Mumbo Jumbo», Ralph Ellisons «Invisible Man», hver for seg er bedre romaner enn dette, og det riktignok uten at de gjør et stort poeng ut av byen de beskriver.

Jeg vil også nevne Alejo Carpentiers «The Lost Steps» som skildrer den store kontrasten mellom New York og den søramerikanske regnskogen. Romanen kan tolkes som en analyse av fenomenet tid. Carpentier får deg til å innse at alle av sivilisasjonens tidsepoker eksisterer i nåtiden på det amerikanske kontinentet. Spørsmålet han reiser er om det moderne mennesket kan unngå fallgruvene i dets egen epoke. Eventuelt simpelthen rømme fra sin egen tilværelse. Hovedpersonen forsøker å krysse over til noe han ikke forstår; det autentiske. Betyr ikke å være autentisk å forstå seg selv, uansett hvem du er, hva du gjør og hvor du kommer fra?

Gentrifisering

Unektelig var også New York en helt annen by på den tida da handlingen i Reed, Ellison og Carpentiers bøker utspiller seg, det vil si innen første halvdel av det 20. århundre. Man kan jo begynne å spørre seg om byen var nesten like mangfoldig i de tiårene som nå? I dag bærer byen sterkt preg av gentrifisering, særlig i sentrale områder som Manhattan og Brooklyn. Selv om det er en positiv utvikling hva angår kriminalitet, har jeg inntrykk av at det er en mindre interessant by.

Bare se på en musikksgjanger som hiphop, der byen var en suverent overlegen stormakt i forhold til hele verden forøvrig for få år siden. Kunstnerisk innovasjon skjer gjerne andre steder i dag. Hvor ble det av byen som ga liv til, eller var sentral arena for, vitale musikalske retninger som den første folk-revivalen,

bebop, frijazz, salsa, bugalú, hiphop, pønk, electro, garagehouse, new wave og disco? Hvorfor får vi ikke noe som ligner på Harlem-renessansen, beatgenerasjonen eller den tapte generasjonen? Hva med nye kunstretninger å la pop art eller graffiti? Dessverre er få eller ingen av de nevnte kunstneriske retningene en del av New York-kanonen som blir presentert i «Åpen by»

Blant de beste romanene fra det nye millenniet?

På tross av romanens små mangler er dette kanskje blant de beste romanene jeg har lest fra det nye millenniet. Det er god grunn til å kalle det en post-smeltedigel- og post-9/11-roman. Vi får interessante vinklinger på byens etniske mangfold og tilbakeblikk på byens relativt korte historie. Noe av det jeg savner er at det ikke er noen spesielle overraskelser i plottet.

Kan det tenkes at Cole har forsøkt å skape litteratur fri for koloniale strukturer? Han lykkes i såfall med å koble sammen kulturer på en måte som får deg til å innse at alle historier egentlig henger sammen. «Åpen by» er også stor poesi, som får en til å tenke på Walt Whitmans «Leaves of Grass», hvor også New York er subjektet, særlig lest på

originalspråket. Italo Calvins «Invisible Cities», som beskriver over 50 byer gjennom poetisk prosa, er en annen naturlig referanse.

Kanskje boka burde hatt flere hovedpersoner? Da ville man fått et bedre inntrykk av det hypermangfoldet som er virkeligheten i byer som New York. Dette grepet ville selvfølgelig gjort romanen mye vanskeligere å følge og sikkert også å skrive, men ville vist et desto mer sannsynlig bilde av en by. Denne romanen forteller like mye om ett menneskes individuelle tankerekker som om New York. Mange fakta jeg ikke var klar over og ideer som aldri har slått meg før, men én persons mentalitet kan ikke gjenspeile en hel by. Problemet med «Åpen by» er at jeg forventet noe litt annet. Uansett kommer jeg definitivt til å følge med på Teju Cole framover. 📖

.....
«Vi får interessante vinklinger på byens etniske mangfold og tilbakeblikk på byens relativt korte historie. Noe av det jeg savner er at det ikke er noen spesielle overraskelser i plottet.»
.....

Hva bør antirasisme i vår tid være?

Hvorfor skal man begrense debatten om rasisme og antirasisme til språk? Rasisme er mer enn rasistiske ytringer. Rasisme handler først og fremst om å ha (eller mangle) privilegier og makt på grunn av ens hudfarge.

MOHAMED ABDI

SAMORA

Benjamin L. Hermansen, sønn av en norsk mor og en ghanesisk far, ble som 15-åring et tilfeldig offer for et rasistisk motivert drap. Han ble brutalt knivstukket til døde, ene og alene på grunn av sin mørke hudfarge.»

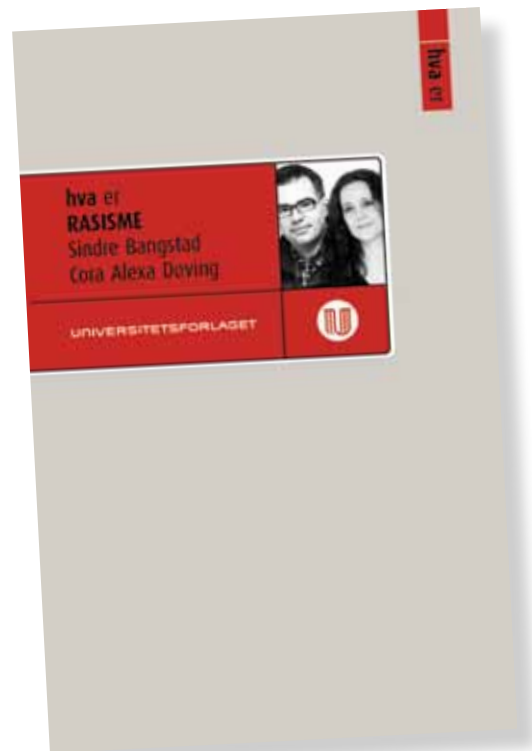
Forskerne Cora Alexa Døving og Sindre Bangstad begynner og ender sin korte, men likevel lærerike bok «Hva er rasisme» med å fortelle om ett av de mest grusomme rasistiske drapene som har funnet sted i Norge, i manns minne: Drapet på den svarte tenårings Benjamin L. Hermansen. Drapet fant sted den 26. januar 2001. På den måten viser Døving og Bangstad at rasisme alltid har kostet menneskeliv. Dermed viser de at rasisme ikke bare er ytringer, men også voldelige handlinger som kan koste menneskeliv.

Gjennom fem kapitler prøver Døving og Bangstad å besvare hva rasisme, islamofobi og antisemittisme er. Døving og Bangstad avslutter med et kapittel om antirasisme og antirasistisk engasjement i vestlige samfunn. Det er ikke overraskende at en bok som først og fremst handler om rasisme også har et kapittel om antirasisme, all den tiden disse to ordene blir sagt i samme åndedrag.

Bredere rasismedefinisjon?

Døving og Bangstad bruker den norske kulturhistorikeren Torgeir Skorgens definisjon av rasisme: «(...) oppfatning eller sett av holdninger som tar utgangspunkt i at mennesket kan deles inn i distinkte «raser», og at disse kan rangeres som høyere eller laverestående. Dette gjøres gjerne på grunnlag av antatte sammenhenger mellom stiliserte biologiske og mentale eller kulturelle egenskaper.»

.....
«Kampen mot antisemittisme og kampen mot islamofobi bør sees på som to sider av samme kamp.»
.....

Sindre Bangstad og Cora Alexa Døving
«Hva er rasisme»
Universitetsforlaget 2015

Døving og Bangstad er tydelig på at «noe av det de ønsker med denne boka er å åpne for en bredere bruk av rasisme som begrep». Det kan være akkurat dette som gjør at noen lesere vil heve øyenbrynene eller slå seg vrange. For hvordan kan rasisme være noe mer enn biologisk rasisme, eller det man kaller klassisk rasisme?

Døving og Bangstad mener at rasismens historie viser at «rasisme som idé og praksis tar nye former og får andre uttrykk (...) og at det dermed er et behov (...) for et dynamisk rasismebegrep som tar høyde for at rasismens uttrykk og innhold endrer seg over tid.» Derfor er det vel uklokt å snevre inn et

dynamisk begrep som i mange tilfeller har historiske og sosiale kontekster.

Døving og Bangstads bok er veldig lettlest, men argumenterer godt for deres standpunkt om at det er nødvendig med en bredere rasisme-definisjon i vår tids diskurs om emnet. De to eksemplene de bruker

Illustrasjon: Sureyya Aydin

som det er nødvendig å gå inn på i neste avsnitt, er antisemittisme og islamofobi.

Antisemittisme og islamofobi

Etter terrorangrepet mot satiremagasinet Charlie Hebdo og en jødisk butikk i Paris, skrev den slovenske filosofen og *enfant terrible* Slavoj Žižek et kraftfullt, men sindig essay i London Review of Books. Filosofen påpekte at kampen mot antisemittisme og kampen mot islamofobi bør sees på som to sider av samme kamp. I mange tilfeller blir dette synlig i de likhetene som finnes mellom antisemittisme og islamofobi.

Som Døving og Bangstad skriver: «Islamofobi-begrepet var tenkt som et begrep som er analogt til et begrep som antisemittisme. Selv om vi i lys av moderne europeisk historie bør være klare på at islamofobi og antisemittisme ikke refererer til identiske eller synonyme fenomener, er det ganske klare, påvisbare og påfallende paralleller mellom retorikk som i antisemittismens verden er knyttet til jøder, og den retorikk som i islamofobiens verden er knyttet til muslimer.»

Det som gjør en slik kamp som Žižek snakker om vanskeligere, er det faktum at minoriteter ikke bare er ofre for rasisme og diskriminering, men også iblant de som utøver det. Det er det man i ameri-

kansk faglitteratur kaller «interminority racism». Dette nevner Bangstad og Døving i forbifarten. Mye av denne forskningen handler om, og går ut på, å forske på forholdet mellom minoriteter i det amerikanske samfunn. Et eksempel er forholdet mellom afroamerikanere og asiatiske amerikanere (f.eks. koreanere). Der kommer det fram at stereotypier, fordommer og rasisme eksisterer på tvers av gruppene.

Døving og Bangstad løfter opp viktigheten av å ha lignende forskning i Norge når det for eksempel gjelder antisemittisme blant norske muslimer, men også rasisme blant og mellom etniske minoriteter i Norge.

Forholdet mellom antirasisme og vold

Bangstad og Døving fortsetter med å skrive om den amerikanske borgerrettsfor kjemperen Martin Luther King og hans ikke-voldelige og antirasistiske engasjement. Historien har vist oss at ikkevoldslinjen til både Martin Luther King og Nelson Mandela har båret frukter. Men det er essensielt å påpeke at Martin Luther King og Nelson Mandela ikke alltid var for ikkevold. Det viktigste er at ikkevoldslinja ble deres fremste varemerke.

I en lengre artikkel på CNN.com i april 2014, kan man lese om hvordan Martin Luther King var «angry black man», særlig før han skrev sitt mest kjente brev «Letter from Birmingham jail». Mandela på sin side sa tidlig i 1960-årene følgende i et intervju: «There are many people who feel that it is useless and futile to continue talking about peace and non-violence against a government whose only reply is savage attacks on an unarmed and defenceless people.»

Dette er bare ment å vise at synet på ikkevold og vold i antirasismens historie har variert, og at til og med de som er mest kjent for ikkevold både har reflektert over og til og med vurdert voldsbruk for å oppnå sine mål. Dette har sammenheng med den historiske og situasjonsbestemte konteksten alle disse personene befant seg i. For ikke å snakke om det presset de sto ovenfor (særlig Martin Luther King). Som digresjon kan man nevne artisten Nina Simone, som på et mer spøkefullt og musikalsk vis sa: «I ain't about to be non-violent, honey» i låta «Mississippi Goddam». Hva var den aktuelle konteksten for Simones låt? Jo, bombingene av den afro-amerikanske kirken 16th Street Baptist Church, september 1963. Fire afro-amerikanske jenter mistet livet.

Større innsikt om et viktig tema

«1980-tallet var på mange måter de antirasistiske bevegelsers og den antirasistiske mobiliseringens storhetstid i Norge,» står det i «Hva er rasisme».

Khalid Salimi og Antirasistisk Senter er foregangsfolk i den norske antirasistiske bevegelsen. På mange måter trenger ikke dagens antirasister å finne opp hjulet på nytt. Det er bare å bygge videre på tidligere antirasistisk arbeid, samtidig som man er oppmerksom på den tiden vi lever i, som Bangstad og Døving påpeker: «Tider preget av sosiale endringer bør påkalle ekstra vaktsonhet, for nettopp da kan rasismen ha ekstra gode vekstvilkår.»

Rasisme kommer sannsynligvis aldri til å forsvinne, men det er ikke grunn god nok til ikke å gjøre vårt ytterste for å bekjempe den. Antirasisme handler om mer enn språk og ord som er krenkende for individet. Det handler om diskriminering, både den strukturelle, men også den hverdagslige formen.

«Antirasisme handler om mer enn språk og ord som er krenkende for individet. Det handler om diskriminering, både den strukturelle, men også den hverdagslige formen.»

Antirasisme i vår tid bør bestå av brede allianser som Døving og Bangstad understreker, men ikke til enhver pris. Det er viktig å huske på at antirasisme, som de fleste former for sosiale bevegelser ikke er en popularitetskonkurranse. Antirasismen vil alltid ha sine venner, men også sine fiender. Utfordringen er ikke at vår tids antirasisme skal være basert på brede allianser, men det å ikke utvanne den,

eller i verste fall gå så langt som å hevde at rasisme og makt ikke har noe med hverandre å gjøre. Fordi det har det. Man kan selvfølgelig som medlem av majoritetsbefolkningen oppleve hverdagsrasisme. Men det er først når rasismen går hånd i hånd med makt at det er snakk om strukturell og systematisk rasisme.

Bangstad og Døvings bok gir oss større innsikt om et viktig tema. Den er med på å understreke at rasisme, og særlig rasistisk tankegods, dessverre ikke er noe som tilhører historiens søppeldynge, men noe som har bare inntatt nye former. 📖

Se også reportasje fra debatt med utgangspunkt i boka «Hva er rasisme» på BUSH på side 28 i dette Samora.

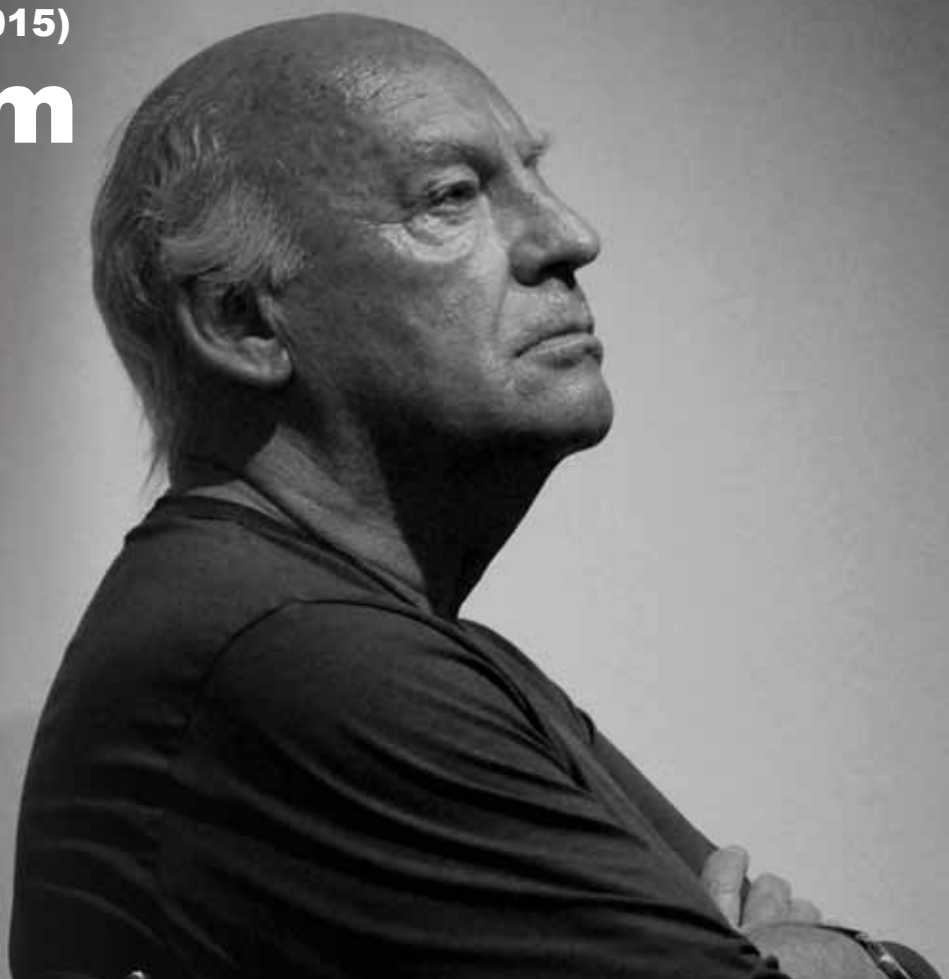

Forfatterne av «Hva er rasisme», Sindre Bangstad og Cora Alexa Døving.

Eduardo Galeano (1940-2015)

Minner om poetisk økonomi

Eduardo Galeano har bidratt enormt mye til den allmenne forståelsen av hvordan Latin-Amerika har blitt utnyttet siden oppdagelsen av kontinentet. Han skrev om politisk økonomi på en måte mange kanskje ville sagt var uhørt, og forfatteren selv tok alltid side med underdoggen.

Forfatter Eduardo Galeano.

REDAKSJONEN

SAMORA

Eduardo Hughes Galeano ble født i Montevideo i Uruguay 3. September 1940 av foreldre med familiebakgrunn fra Wales, Italia, Tyskland og Spania. 13. april i år døde han i fødebyen, 74 år gammel og etter en periode med sykdom. Galeano var en viktig stemme innen postkolonialistisk litteratur.

Opprinnelig journalist

Galeano begynte opprinnelig som journalist og tegneserieforfatter, men gikk snart videre som redaktør for flere profilerte tidsskrifter i Uruguay. På 1970-tallet ble han arrestert og sendt til Argentina av militærjuntaen i landet, trolig på det myndighetene mente var undergravende aktivitet. I Argentina stiftet han tidsskriftet *Crisis*, men noen år senere, etter militærkuppet i 1976 flyktet han til Spania. Da han fikk muligheten i 1985 flyttet han tilbake til Montevideo.

Eduardo Galeanos forfatterskap fortjener å nevnes i samme åndedrag som andre prominente latinameri-

kanske forfattere som Gabriel Garcia Marquez, Pablo Neruda og Alejo Carpentier, som alle var mestere i ulike formspråk: Marquez innen romansjangeren, Neruda innen poesi og Carpentier innen musikk-litteratur. Carpentier var også en mesterlig forløper til den skjønnlitterære formen magisk realisme.

Kjent for historisk sakprosa

Galeano er mest kjent for sine verk innen historisk sakprosa, men han var mye mer enn bare en historie- og sakprosaforfatter, selv om det er dét mange forbinder med ham. Poetisk prosa, romaner, memoarer, og gjerne kombinasjoner av disse innen samme bok, var blant hans spesialiteter. I utgangspunktet hatet han historie på skolen, på grunn av dens enformige fremstilling av verdenshistorien:

«På skolen syntes jeg historietimene var forferdelige – kjedlige, livsløse, tomme ... Det var som om lærerne med vilje prøvde å ta fra oss den forbindelsen til

virkeligheten slik at vi skulle resignere i forhold til vår nåtid, og ikke at historie er noe menneskesker skaper gjennom sine egne liv, i sin egen nåtid.»

En gave til Obama

«Latin-Amerikas åpne årer» (på norsk i 1979) er et viktig verk som har forandret manges syn på verden. I 2009 ga Venezuelas president Hugo Chávez sakprosaboka i gave til den amerikanske presidenten Barack Obama. Dette førte til at «Latin-Amerikas åpne årer» hoppet fra plass nummer femti tusen og noe til nummer to på Amazons bestselgerliste på under et døgn.

Galeano kritiserte selv i de siste årene av livet «Åpne årer» for å være skrevet i et kjedelig språk og at han ikke var moden nok til å skrive boka på det tidspunktet: «Åpne årer» prøvde å være en bok om politisk økonomi, men jeg hadde på det tidspunktet verken nødvendig trening eller forberedelser.»

«Jeg vet jeg kan beskyldes for helligbrøde når jeg skriver om økonomi i romanform, slik en skriver om kjærlighet eller pirater, men jeg innrømmer at jeg føler smerte når jeg leser visse sosiologer, politiske eksperter, økonomer og historikere som skriver i koder», skrev Galeano i «Latin-Amerikas åpne årer».

Unyttelsen av Latin-Amerika

I «Åpne årer» beviste Galeano hvordan kapitalistiske europeiske og senere amerikanske markedskrefter gjennom århundrer har utnyttet latinamerikanske og andre kolonier. I etterkant har selvfølgelig den utrolige veksten i Kina, Brasil og India bevisst at det er mulig også for tidligere kolonier å ha en økonomisk utvikling, som New York Times har påpekt. I dag er boka oversatt til mer enn tolv språk og er solgt i over en million eksemplarer. Galeano har aldri revidert «Åpne årer», men boka er blitt brukt i undervisning i mange land, inkludert USA, siden 1970-tallet.

Ambisjøs triologi

Trilogien «Ildens erindring» (1982, 1984 og 1986) er et verk som research-messig burde skape ærefrykt for enhver forfatter eller historiker. Gjennom nærmere tusen sider skildrer Galeano det samme temaet som i «Latin-Amerikas åpne årer», denne gangen i en mer poetisk, fortellende stil, fremfor den politiske økonomien som forgjengeren fokuserte på.

Den store forskjellen er at dette skal være historien ikke bare om

Latin-Amerika men også Nord-Amerika, og andre kolonier i regionen. Bok én, «Genesis», begynner med historier fra mytologien til de opprinnelige amerikanerne i pre-colombiansk tid, men setter ikke ordentlig fart før Colombus' ferd mot Amerika i 1492: «I kveld faller vi av verden, i kveld faller vi av verden», står det på første side av del to av «Genesis» idet Amerika er i ferd med å bli oppdaget.

Trilogien er bygd opp rundt korte vignetter i kronologisk rekkefølge, og vi lærer om atzek- og inkakongene Moctezuma og Atahualpa; revolusjonære som Toussaint L'Ouverture og Emiliano Zapata; og hvordan Potosí (4090 m.o.h.), som ligger i det som i dag er Bolivia, var en av verdens største byer og sentral i forsyningen av sølv til det spanske riket.

Den personlige siden av Galeanos forfatterskap

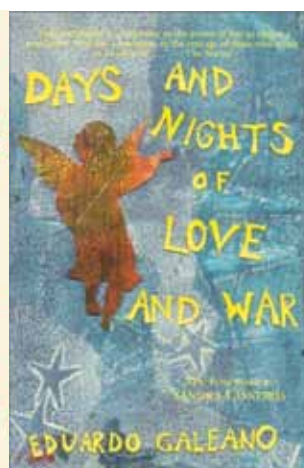
For all den tid Galeano har brukt og blitt anerkjent for sine historiske verk, er det kanskje de høyst personlige «Days and Nights of Love and War» (1978) og «The Book of Embraces» (1989) som gjør størst inntrykk. I disse smelter poesi, fiksjon, selvbiografi, essay, historie, fantasi og politikk sammen i form av korte vignetter om alt og ingenting.

Vignettene som ofte har en antiautoritær vinkling omhandler soldater som leser Bakunin; hvordan kunst enten er nettopp kunst eller bare dritt; byer Galeano besøker på det amerikanske kontinentet; samtaler med barn; hvordan Che Guevara var et unikt tilfelle hvor handling, ord og tanker møttes; og kvinner, det siste illustrert i dette sitatet under overskriften «The Night/1», fra «The Book of Embraces»: «There is a woman stuck between my eyelids. I would tell her to get out if I could. But there is a woman stuck in my throat.» ❁

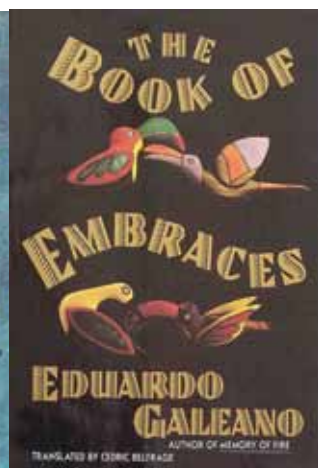
«Trilogien «Memory of Fire» (1982, 1984 og 1986) er et verk som research-messig burde skape ærefrykt for enhver forfatter eller historiker.»

«Open Veins of Latin America»
«Latin-Amerikas åpne årer»
1971 (spansk) 1973 (engelsk)
(1979 norsk)

«Days and Nights of Love And War»
1978 (spansk) 1982 (engelsk)

«The Book of Embraces»
1989 (spansk) 1991 (engelsk)

Rap, rumba og uavhengighet

Stemmen til Baloji ligner tung perkusjon og hans siste album er en konseptuell reise til Kongo. Har begrepet afrikansk hiphop noen mening? Hva slags musikk har formet Baloji? Hvordan kan man forklare musikk med ord? Dette er noe av det Samora snakket med Baloji om da han besøkte Cosmopolite i Oslo.

ENDRE DALEN

SAMORA

Baloji er oppvokst i Belgia, men ble født i Kongo i 1978. I 2007 ga han ut albumet «Hotel Impala», som skulle bli starten på en musikalsk reise tilbake til hjemlandet og moren som han ikke hadde sett siden han var fire år gammel.

Seks dager, ett album

«Kinshasa Succursale» fra 2011 står igjen som resultatet av denne reisen. Til innspillingen av albumet satte han sammen backingbandet Orchestre La Katuba, som i løpet av seks dager spilte inn mange av låtene fra «Hotel Impala» på nytt, denne gangen med en distinkt kongolesisk twist. Instrumenter som balafon og likembe ble naturlige ingredienser, og han laget seks helt nye låter og samarbeidet med lokale gjester som profilerte Konono No 1, soukousstjernene Zaïko Langa Langa og souleksentrikeren Amp Fiddler fra Detroit.

Baloji betyr Trollmann på Swahili og «Kinshasa Succursale» er virkelig et heksebrygg av funk, soul, afrobeat, reggae, soukous, rumba, sebene, mutuashi og annen musikk som man sjeldent forbinder med rap. Etiketten Crammed Discs markedsførte det som post-hiphop, og på tross av Baloji's betraktninger rundt sjangerbegrep høres det ikke så dumt ut.

Besøk i Oslo

Bandet Orchestre La Katuba inkluderer gitaristen Dizzy Mandjeku, som blant annet har jobbet med legender som Franco og Tabu Ley Rochereau. Baloji jobber for tiden med et oppfølgeralbum som det så langt ikke er noen lanseringsdato for, og i slutten av april spilte han på Cosmopolite i Oslo i samarbeid med Oslo World Music Festival.

Baloji hadde med korist og band til Oslo.
Alle foto: Chris Borowiak

Afrikansk hiphop blir, som afrikansk musikk generelt, markedsført som en sjanger, men er i virkeligheten en sekkebetegnelse for mange mindre sjangre som hiplife, kuduro, azonto, kwaito og mer eklektiske blandinger. Noen har mer til felles med sjangere fra andre deler av verden. Hvorfor tror du etnisitet er så viktig når forbrukere og kritikere oppfatter musikk?

– Det er så mange perspektiver å se det fra. Begrepet afrikansk hiphop betyr ingenting. Vi snakker om et kontinent tre ganger større en Europa. Det er virkelig idiotisk å se på det som én enhetlig, unik sjanger. Jeg tror også det er en rasistisk konnotasjon ved det. De kaller det verdensmusikk, som er en høflig måte å si musikk fra «den tredje verden».

Hvorfor blir en artist som Akon ansett som amerikansk, mens din tidligere samarbeidspartner Blitz The Ambassador ofte blir sett på som afrikansk, når begge bor i USA? Er det imaget eller musikken som bestemmer det, eller kan det være andre grunner?

– Jeg mener at en fyr som Blitz er en ekte diasporarapper fra Brooklyn. Men det handler bare om perspektiv. De fleste rappere jeg kjenner fra Ghana ser på ham bare som en rapper fra Brooklyn. Og kongoleserne ser meg som en belgisk rapper. Fordi musikken som folk lytter til i Kongo ikke har noe å gjøre med det jeg driver med. Når alt kommer til alt, er vi bare musikere. Vi bruker for mye tid på å diskutere hvordan folk oppfatter musikk.

«De kaller det verdensmusikk, som er en høflig måte å si musikk fra den tredje verden.»

– Begrepet afrikansk hiphop betyr ingenting. (...) Det er virkelig idiotisk å se på det som én unik sjanger, sier Baloji.

Etter min mening ligner stemmen din tung perkusjon. Hvilke rappere har påvirket rap-stilen din mest?

– Rytmask vil jeg si at Pharoahe Monch er veldig inspirerende. Han er helt utrolig teknisk. Jeg liker «Internal Affairs», som er hans første soloalbum, og jeg liker også albumene med Organized Konfusion. Og jeg vil også si Jay Z, fordi han har en så laidback flow og ikke går til angrep på rytmen. I åtte år bodde jeg noen etasjer over en platebutikk som spesialiserte seg på rapmusikk. Alt fra Young Thug til Dam-Funk har påvirket meg. Og nevnte jeg Outkast? For meg er Andre 3000 den beste.

Ditt debutalbum «Hotel Impala» er et mer konvensjonelt rapalbum som inneholder spor av afrikansk musikk, mens ditt neste album «Kinshasa Succursale» brakte musikken til et annet nivå. Albumet viser nesten et like stort mangfold som Afrika, eller i det minste Kongo selv.

– Det er faktisk bortimot like mangfoldig som Kongo. Kongo er åtte ganger større enn Frankrike. Hjemme hos min far vokste jeg opp med Tabu Ley Rochereau og Franco, på samme måte som kanskje noen i

England vokser opp med The Beatles og The Stones. I Belgia er det mye elektronisk klubbmusikk som jeg vokste opp rundt, så når jeg hører hiphop med elektronisk musikk føles det ikke feil. Man har alle disse påvirkningene, og jeg tror ikke man trenger å velge lenger, jeg er alle disse påvirkningene.

På det siste albumet jobbet du med mange dyktige musikere, brukte komposisjoner av folk som Manu Dibango, Marvin Gaye og Joseph Kabasele. Hva inspirerte dette?

– Marvin Gaye er koblet til mitt første album, da jeg kom «hjem» til Kongo. Gayes perspektiv var veldig personlig og han vokste opp i en kristen familie. Jeg kunne relatere til det på en helt annen måte. Jeg hørte sangen «I'm Coming Home», som jeg brukte elementer av på «Nazongi Ndako (Part 1)». Originalen ble spilt inn som en del av en jam, og var ikke med på noe album, men den har definitivt satt spor i meg.

På den sangen jobbet du med Amp Fiddler, som er en legende innen Detroit house, funk og rap-produksjon. Jeg har hørt han lærte J Dilla å bruke trommesampleren MPC. Hvordan hooket du opp med ham?

Baloji jobber for tiden med et nytt album.

Gitaristen Dizzy Mandjeku har blant annet jobbet med legender som Franco og Tabu Ley Rochereau.

– Jeg sendte en e-post. Han likte sangen, og vi hadde en god kjemi. Jeg kommer til å huske det resten av livet. Moren hans døde bare en uke før. Han er veldig undervurdert og ikke godt nok verdsatt.

Hva betyr «Independence Cha-Cha», og rumbalegenden Joseph «The Grand Kalle» Kabasele for deg, og hva er forskjellen mellom hans og din versjon?

– Det er i utgangspunktet bare en cover. En fantastisk sang som illustrerer hva kongolesisk musikk er. Rytmask er den veldig latinamerikansk med cha-cha og alt det der.

Er ikke rumba opprinnelig latinamerikansk eller mer spesifikt kubansk?

– Jo, men kongolesisk rumba er noe helt annet. Rumba er svært dansevennlig. Det er også en veldig morsom sang, på grunn av teksten. De brakte Kabasele og hans band til Brussel, mens politikerne forhandlet om Kongos uavhengighet.

Denne sangen er den første kommersielle sangen fra Kongo som brukte shout outs. Kabasele fikk betalt for å rope ut politikernes navn og dette har blitt en lang tradisjon i kongolesisk musikk. Det blir som å si at du elsker Bush-familien i den samme sangen som du sier at du elsker Clinton-familien. Det er helt tullete og det er stort sett det eneste den sangen gjør. Og shit, det er derfor de skrev den sangen.

I hiphop er liner notes sjeldent, utover «shout outs» og produsentkrediteringer. På «Kinshasa Succursale» publiserte du noe som kanskje er de mest informative «liner notes» siden «Things Fall Apart» av The Roots. Føltes det nødvendig på grunn av språkbarrieren for engelskspråklige lyttere, eller var det mer for å forsøke å forklare musikken du var inspirert av?

«Hjemme hos min far vokste jeg opp med Tabu Ley Rochereau og Franco, på samme måte som kanskje noen i England vokser opp med The Beatles og Stones.»

– Haha, virkelig? Jeg husker ikke «liner notes» fra «Kinshasa Succursale», men jeg liker referansen og jeg husker godt at jeg leste det som sto i heftet til «Things Fall Apart». Kanskje det kom fra det albumet? Det var en journalist som heter Jacques Denis som skrev teksten i heftet til «Kinshasa Succursale», det er alt jeg husker. Streaming er bra, men jeg savner informasjonen i CD-heftet, det å ha produsentkrediteringer og alt det der.

Du har tidligere snakket om hvordan man lærer om forskjellig musikk via rapmusikk.

– Hiphop er etter min mening kanskje den mest komplette sjangeren noensinne på grunn av samples, og spesielt mangfoldet av samples. På grunn av dette begynte jeg å høre på Bob James. Hvordan kan du vite om Bob James når du er 16 år gammel, om du ikke har en hiphopplate med det kjente samplet fra «Welcome To The Mardi Gras» hjemme?

Hadde det ikke vært for hiphop, ville jeg aldri visst om band som Funkadelic. Jeg er sikker på at det er mange unge som lytter til

Kendrick Lamar og lurer på hvem pokker denne fyren på åpningssporet er. Så gjør de litt research og finner ut at det er George Clinton fra Funkadelic.

Jeg hører at du jobber med et nytt album. Hva har vi i vente?

– Jeg har en masse folk som jobber med meg. Men ingen som Amp Fiddler. Jeg kan si at jeg jobber med folk som Quantic, The Very Best og akkurat nå en tekniker som heter Nick Hook. Han er kjent for å spille inn låter av Azealia Banks og Baauer og han har også jobbet med blant andre Sa-Ra Creative Partners (og så ulike artister som DJ Rashad, El-P og Bernie Worrell red.anm.) 🎧

Meant to «Be»

Common er en av dagens mest anerkjente rappere, og har til og med en skuespillerkarriere på siden. Samora tar et tilbakeblikk på ett av hans beste album, som nå nylig fylte ti år. Hva var spesielt med dette albumet, og hvorfor står det fortsatt igjen som ett av hans absolutt beste?

ZENA WILLIAMS

SAMORA

Tidligere i år ble Commons klassiske album fra 2000 «Like Water for Chocolate» relansert på vinyl for første gang på 15 år. Albumet regnes av mange som hans beste, men havner likevel ofte i skyggen av «Be» som kom fem år senere. Takket være Kanye West, som på det tidspunktet hadde tatt over det meste av produsentansvaret fra undergrunnsikonet J Dilla og resten av Soulquarians-kollektivet, nådde «Be» ut til et atskillig større publikum. I forbindelse med at «Be» nå i slutten av mai feiret ti år, tar jeg dere med på et tilbakeblikk på denne milepælen av et album.

Lonnie Rashid Lynn Jr., som går under navnet Common (opprinnelig Common Sense), er en av de mest anerkjente hiphopartistene vi kjenner til i dag og er signert til den selverklærte «guden» Kanye Wests plateselskap; G.O.O.D. Music. Sangen «I Used To Love H.E.R.» er sangen hver og én har assosiasjoner til når det gjelder Common. Som Hip Hop DX skriver om «I used to love H.E.R.»: «Because anyone that capable of breaking down the game like that is surely capable of righting the wrongs, right?». Common er mer eller mindre beryktet for sin «down to earth» og «real» tekstskrivning og albumet «Be» tar utgangspunkt i det som noen ganger bare er «meant to be».

Refleksjoner rundt samfunn, miljø, mennesker, gud, kjærlighet og mye mer, går som en rød tråd i gjennom hele albumet. «What if God was a her, would i treat her the same?» som han sier i sangen «Faithful», som er ett av så mange eksempler på hvordan Common tar for seg samfunnsmessige, menneskelige, retoriske og ikke minst tankevekkende spørsmål. På «The Corner» med The Last Poets sier han: «We write songs about wrong because it's hard to see right». Kan det bli mer riktig?

«What if God was a her, would i treat her the same?» (...) er ett av så mange eksempler på hvordan Common tar for seg samfunnsmessige, menneskelige, retoriske og ikke minst tankevekkende spørsmål.»

Common
«Be»
G.O.O.D. Music/Geffen 2005

Det er ingen sanger å hoppe over på Be, men vi kan finne noe som kan minne om en forstyrrelse for noen, en låt som skiller seg fra resten av de elleve sangene på albumet. Jeg snakker om live-versjonen av sangen «The Food», som starter med en introduksjon av «Chicago's finest MC's»: Common og Kanye West. Applausen på introen og outroen på «The Food» ser jeg personlig som et sterkt symbol på Commons suksess i musikkbransjen. Man får en følelse av den varme south-side Chicago signaturen på musikken til Common, som oppleves positivt for oss spesielt hiphopinteresserte. En kan si musikken er til å ta og føle på.

«Be» appellerer til Commons lidenskapelige ærlighet. Han bekjenner, om ikke innrømmer, sine romantiske svakheter, samtidig som han bemerker de ulempene av hans grenseløse

hengivenhet: «Some say that I am a dreamer because I talk about it often».

Common leverte et veldig grasiøst og rørende album, ett som er vanskelig å overgå for dagens kommersielle hiphop. Ja, kanskje et enkelt album, men ingenting som ligner på det man har hørt tidligere eller vil høre i moderne hiphop. Dette på bakgrunn av troen, engasjementet og lykken Common gir gjennom albumet, som reflekteres hos lytterne, ikke minst meg selv. 🎧

Blues med arabisk rytme

– Menneskene kjemper mot hverandre for å skaffe seg makt og fordeler mens den egentlige styrken ligger i samhold og det å se likhetene, sier Ravid Kahalani. Hvordan manifesterer dette budskapet om enhet og brorskap seg i musikken til bandet Yemen Blues?

SAKINA BENMALEK

SAMORA

Yemen Blues avsluttet årets Saladindager på Litteraturhuset med en magisk konsert. Bandet er kjent for sine unike liveopptredener. Rett fra Los Angeles og med et nytt album i bagasjen, tok bandet Oslo-publikumet med på en grensesprengende musikalsk reise.

Fra Jemens urgamle jødiske sangtradisjoner, via en avstikker til nomadenes vandrende rytmer i Vest- og Nord-Afrika, deretter til en behagelig tur langs Mississippi med det beste av blues, jazz og soul, og så energisk mambo fra Cuba og andre glimt av de mest dyrebare av verdens musikkskatter. For Yemen Blues er fortid og nåtid sammenvevd, og bandet er både tidløst og moderne på samme tid.

“See the beauty of the differences and the power of the similar”

Siden gjennombruddet på Babel Med Music Verdensmusikkforum i Marseille i 2010 har Yemen Blues markert seg ettertrykkelig på verdensmusikkscenen. Frontfiguren Ravid Kahalani er oppvokst i Israel, men foreldrene kom fra det arabiske landet Jemen, hvor jøder har bodd i flere tusen år.

Kahalani både synger, skriver, komponerer og produserer med visjonen: «Musikk er en måte å leve på. Det er et språk som er koblet til hele menneskeheten og som er det sterkeste samlende middelet vi har. Musikk betyr alt for meg.»

Yemen Blues fanger inn myriader av sang- og musikktradisjoner. Bandet trekker veksler på gamle religiøse jødiske sanger og tradisjonell arabisk musikk, og de ulike uttrykkene flyter elegant og utvungent over i hverandre.

Mangslungne musikere

Yemen Blues ble grunnlagt av Kahalani i 2010 og består utelukkende av toppmusikere. Fra starten av har den israelsk-uruguayiske perkusjonisten Rony Iwryn og den israelske perkusjonisten Itamar Doari

Frontfiguren Ravid Kahalani er oppvokst i Israel, men foreldrene kom fra det arabiske landet Jemen, hvor jøder har bodd i flere tusen år.

Alle foto: Sakina Benmalek

vært med på å forme Yemen Blues' unike sound med latinamerikanske, arabiske og afrikanske rytmer. På det nye albumet har gruppa også med seg New York-gutta Shanyer Blumenkranz på oud (arabisk lutt) og bass og Itamar Borochoy på trompet.

Kahalani forteller: «Jeg er utrolig heldig som har muligheten til å samarbeide med så talentfulle musikere. Når jeg kommer med en melodi eller en ide om en sang eller en tekst, er alle med på bringe den rette følelsen inn i den og utvikle det hele til et unikt sound».

“It doesn't matter where you come from, your language is my language”

Ravid Kahalani har aldri vært i foreldrenes opprinnelsesland Jemen. Den jødisk-jemenittiske kulturen er spesielt kjent for sin sang: «Jeg vokste opp med tradisjonelle jødiske bønner og sanger på arabisk, og derfor er det naturlig for meg å synge på arabisk selv om jeg ikke snakker språket så godt».

Siden gjennombruddet på Babel Med Music Verdensmusikkforum i Marseille i 2010 har Yemen Blues markert seg ettertrykkelig på verdensmusikkscenen.

I tillegg synger han på hebraisk, marokkansk dialekt og fransk kreolsk. Tekstene skriver han enten på hebraisk eller engelsk, og så får han dem oversatt til det språket han føler passer best til sangen.

Da Kahalani var 16, begynte han å lytte til blues, jazz, funk og annen afroamerikansk musikk: «Jeg ble svært betatt og startet å synge blues, dette følte helt naturlig for meg. Jeg kjente enda ikke til afrikansk musikk. Da jeg første gang hørte vest- og nordafri-

kansk musikk, ble jeg helt overveldet. Jeg forsto forbindelsen mellom afroamerikansk og vestafrikansk musikk, og det gikk opp for meg at afrikansk musikk var den viktigste kilden til soulmusikk. Det begynte med arbeiderne som sang på markene og ble til slavenes sang på plantasjene i Amerika. Dette utviklet seg igjen til blues, gospel, deretter jazz og rock & roll og alle de musikkformene vi har i dag.

Den nordafrikanske musikken er et bindeledd mellom den arabiske verden, og dermed mine egne

ما يهـمـش مـن حـيـاة جـيـتـي ، لـو غـنـتـك هـي لـو غـتـي
ما يهـمـش مـن راب تـغـنـي ، الـاغـنـيـة جـايـا مـن عـنـدي
تـغـوتـي أـو تـيـكـي ، تـغـنـي و تـغـنـي ، تـقـرـحـي و تـشـطـحـي
تـغـنـي يا مـولـانـا
مـاتـخـيـبـش يا سـيـدي ، يـهـودـي ، مـسـلم ، نـصـرـانـي ، هـنـدـوسـيـة ، الفـوضـو
الـاغـنـيـة جـايـا مـن قـلـبـي

MIN KALBI - FROM MY HEART

Music & Lyrics: Ravid Kahalani
Arrangement: Omer Avital
Vocals: Ravid Kahalani
Backing Vocals: Omer Avital,
Itamar Borochoy, Rony Iwryn
Translation: Mark Kakon

It doesn't matter where you come from
Your language is my language
It doesn't matter to which God you pray
The melody is always coming from my soul
And you scream and cry
And you sing and sing
And you are happy and joyful
And you sing and sing to God
From what do you hide?
Jew, Muslim, Christian, Hindu, Voodoo
The melody is always coming from the heart
At the end of the day
We came here from our ways to our own beliefs
To be together and sing

røtter, og den afrikanske musikken er en slags blues med arabisk rytme. All musikk henger sammen, og alle mennesker påvirkes av hverandre. Når man skaper noe uten å ville kontrollere det, blir det fullkomment.»

Et inspirerende instrument

Det var ikke bare Kahalanis stemme som imponerte under konserten, men også hans heftige levering på det unike basslignende instrumentet guembri: «Gnawamusikken fra Marokko har vært en stor inspirasjon for meg. Hele atmosfæren er fantastisk og åpner opp for en ny verden av groove og rytme, melodi og måte å synge på.

Det var en marokkansk venn som ga meg en guembri. Jeg er ikke noen stor guembri-spiller, jeg lærte å spille via Youtube siden det ikke var noen i Israel som kunne undervise meg. Jeg elsker dette gamle instrumentet og føler at det er en sterk forbindelse mellom den og meg.»

.....
«All musikk henger sammen, og alle mennesker påvirkes av hverandre. Når man skaper noe uten å ville kontrollere det, blir det fullkomment.»
.....

Fra et genuint sted

Kahalani utdyper: «Musikken blir mektig når du finner fram til det stedet inne i deg selv som gjør at du kan uttrykke den. Når jeg skriver eller komponerer, dreier det seg om alle disse små øyeblikkene i livet. Jeg føler takknemlighet overfor noen, kanskje er jeg sint på grunn av noe, noen ganger kan jeg se noen smile – og slik blir det til en melodi. Når det kommer innenfra, blir det kraftfullt.

En forstår at det egentlig ikke er en selv som skaper dette, men at en er et redskap for noe som er større enn en selv. Det er derfor den virker så sterkt på menneskene. Musikkens energi er nesten som det å puste.»

Musikkens kraft

«Jeg representerer ikke noe politisk eller religiøst ståsted, det eneste jeg vil, er å presentere musikken og meg selv som menneske. Jeg tror på Gud, og jeg snakker med ham hver dag, men jeg tror det finnes mer enn én måte å leve på.»

Kahalani leser ikke aviser og ser heller ikke nyheter på TV. Han mener at massemedia har for sterk negativ innflytelse på folk:

«Det er skummelt at noen har makt til å starte krig. Det er mange nok som følger med i nyhetene, men det er ikke så mange som bryr seg om hva du er, om din sjel.

Musikken fører oss sammen og minner oss om hva vi er skapt til – at vi alle kommer fra samme sted og skal tilbake til samme sted. Det å se skjønnheten i menneskenes ulikheter og så kunne stå sammen, kan være så kraftfullt at det kan redde verden. Folk mener sikkert det er naivt, men for meg er det naivt å følge en politiker som en ikke vet hva står for.

Vi har turnert over hele verden, i Kina, India og Mexico, kulturer som ikke ligner de jeg kjenner fra før, men alle vi har spilt for, opplever musikken på nøyaktig samme måte som jeg gjør. De har ikke hørt melodiene før, de vet ikke hva jeg synger om, men de har den samme sjelefølelsen, og det er dette vi kan bygge videre på,» avslutter Ravid Kahalani. 🎵

Lollywood swinging

Musikkscenen rundt filmindustrien i Lahore fram til midten av 1980-tallet spilte ofte inn musikk med en «hva pokker skjedde nå»-følelse rundt annethvert taktskifte. De må ha hatt det gøy i studio. Er Lollywood et bevis på at lokale strømninger er minst like viktige som globale?

ENDRE DALEN

SAMORA

Lollywood høres kanskje ut som et tulleord, med dagens internettsjargong i bakhodet. Den populære filmindustrien, basert i Lahore, produserte gjennom storhetstiden på 1960-tallet opp mot to hundre filmer i året. Noe av grunnen til det høye antallet filmer kan være at Pakistan, med sin tallrike befolkning og store kinopublikum, fram til 2005 hadde et forbud mot å vise filmer fra nabolandet India på kino. Kreativiteten i den eklektiske musikken som akkompagnerte filmene viste en lekenhet som gjerne overgikk både Bollywood og Hollywood.

Filmindustrien skrumper inn

Samlealbumet «Disco Dildar» dokumenterer den langt på vei elektroniske psych, funk, og disco-musikken som strømmet fra Lahore på 1970- og 1980-tallet. I følge «liner-notes» skrevet av Chris Menist fremstilles det imidlertid som om moroa tok en brå slutt etter en kollaps i filmindustrien rundt 1990. Ettersom piratkopiering ble mer og mer vanlig, fikk forbudet mot indiske filmer på kino mindre og mindre betydning.

Slutt var det imidlertid ikke, men fra da av begrenset produksjonen seg til rundt skarve førti filmer, produsert kun i ett filmstudio. Tallet ligger på omtrent samme nivå i dag. Betydelig mindre penger ble også investert i filmmusikken, mens det multinasjonale plateselskapet EMI trakk seg ut av landet, og det er kanskje det Menist sikter til.

Melodiens dronning

Låta som setter i gang samlealbumet er tittelsporet «Disco Dildar Mera» (1985) av M. Ashraf sammen med selveste dronningen av film, Noor Jehan. Hun

«Lata Mangeshkar har kommentert at stemmen til Noor Jehan kunne gå så høyt og så lavt som hun ville, samtidig som kvaliteten på stemmen forble den samme.»

Noor Jehan, Nahid Akhtar, M. Ashraf m.m.
«Disco Dildar»
Finders Keepers Records 2015

Nahid Akhtar.

Noor Jehan.

var enormt populær i store deler av Sør-Asia og i 1963 la hun opp en skuespillerkarriere som hadde strekt seg over 33 år. Gjennom filmer, hovedsakelig fra Bombay og Calcutta, var hun først og fremst kjent som en skuespiller som kunne synge. Men som hun kunne synge! Så mye at hun ble kalt «The Queen Of Melody». Etter 1963 fortsatte hun som playbacksanger og hun var også kanskje den første kvinnelige regissøren i Pakistan. Kollega Lata Mangeshkar, selv kjent som Indias nattergal, har sagt at Noor Jehans stemme kunne gå så høyt og så lavt som hun ville, samtidig som kvaliteten på stemmen forble den samme.

Det mest bemerkelsesverdige, og det som skiller «Disco Dildar Mera» fra de andre sporene på samlealbumet, er likevel den blankpolerte disco-produksjonen. Moog-keyboardsoloer, handclaps, space echo-maskiner og snodige syntheffekter som går inn i rytmekomposisjonen er like selvfølgelig som den fremtredende strengeseksjonen. Slutten på Jehans andre liv, som playback-sanger, skulle også vise seg å sammenfalle med Lollywood's kollaps, selv om Jehan spilte inn noe musikk også på 1990-tallet.

Lollywoods Gainsbourg/Birkin

Som på det første samlealbumet i Finders Keepers' plateserie «The Sound of Wonder», med samme navn, og oppfølgeren «Life Is Dance» er det riktignok en annen kvinnelig stemme som dominerer. Nahid Akhtar ble født på den tiden Noor Jehan la opp som skuespiller, og ble oppdaget av M. Ashraf som tenåring på midten av 1970-tallet. Sammen var de Pakistans Gainsbourg/Birkin. Jehan ble en slags mentor for Akhtar. Musikken fra årene før «Disco Dildar Mera» har en helt annen, mye røffere tekstur.

Glem ørkenrock og afrofunk

Ørkentechnoen til Hama og afrohousen til Ata Kak vitner om et moderne Vest-Afrika. En sonisk gumbo der hypnotiserende tradisjonelle rytmer, hiphop og elektronikk skaper en original estetikk.

Den myteomspunne synthesizermusikeren Hama var ikke lett å spore opp for grunnleggeren av Sahel Sounds, Christopher Kirkley. Hama, musikerens egentlige navn, ble anonymisert da han spilte inn musikk som siden ble populær over store deler av Niger gjennom radio, ringetoner og mp3. Det verserte et rykte om at albumet hans «Torodi» var laget av den avdøde tuaregopprøreren «Japonais». Verket var klart for utgivelse internasjonalt da Kirkley ved en tilfeldighet oppdaget den egentlige identiteten til opphavsmannen.

Sahels signaturlyder

I presseskrevet til «Torodi» (angivelig fra 2002) står det at Hama's musikk har innflytelse fra nordafrikansk synth, tishumaren (sjangeren gjort verdenskjent med tuaregmusikerne Tinariwen og Bombino), 90-talls nigersk hiphop og den andre bølgen av Detroit techno. Og det er noenlunde slik albumet oppleves, selv om dette har mer techno enn hiphop i

Hama
«Torodi»
Sahel Sounds 2015

Ata Kak
«Obaa Sima»
Awesome Tapes From Africa 2015

den musikalske strukturen. Hama opererer med et knippe trommelyder med en distinkt signatur – alle sannsynligvis instrumenter fra savanneregionen Sahel, som går som et belte gjennom Afrika.

På tross av den futuristiske kvaliteten i musikken, fastslår Hama selv i et intervju med nettsiden No Fear Of Pop at musikken er hundre prosent tradisjonell. Samtidig har han nå begynt å lage musikk på PC og anerkjenner ganske riktig innflytelser fra sjangre som techno og rap, så vel som zouk. Om han sikter til Detroit's techno-produsenter som Carl Craig, Kenny Larkin, Drexciya eller Underground Resistance

«Tere Saath Mulaqaat Ek Raat Ki», kreditert til Tafo Brothers & Nahid Akhtar, har en intro og et mellomspill laget med en trommemaskin som høres ut som den typen Sly Stone begynte å bruke på sine mange produksjoner på etiketten Stone Flower rundt 1970. Resten av låtene, som det neste «Too Hai Phool Main Dali» som også er med Nahid Akhtar, bærer preg av innflytelser fra 1960-talls surf så vel som 1970-talls funkigitar og ikke minst tablas som gir dem et distinkt sørasiatisk preg. blant de mest vokalt catchy sporene finner vi «Tere Mere Larr Gaye» med Kamal Ahmed & Mehnaz fra filmen «Anndaata», som også er representert med et annet minst like kult spor med Nahid Akhtar.

Fra urdu til engelsk

«Oh My Darling», et av to spor med engelsk tittel og refreng, presenterer ferdighetene til en annen legende, denne fra Bangladesh, Runa Laila. Første spor på B-siden av plata, igjen med «Pakistans Gainsbourg/Birkin» M. Ashraf & Nahid Akhtar, er nok et bemerkelsesverdig verk med fremtredende virtuøs tablatraktering, saksofon, surfgitar, trekkspill og noe så sjeldent i denne sammenheng som et trommebreak.

Sohaïl Rana, komponisten av konseptalbumet «Khyber Mail» (EMI Pakistan 1970/Finders Keepers 2011), er representert med «Badal Aur Biji». Dette er det eneste sporet på «Disco Dildar» hvor sitar inngår

«Musikken fra årene før «Disco Dildar Mera» har en helt annen, mye røffere tekstur enn for eksempel 'Disco Dildar Mera'.»

i instrumenteringen, som ellers er funkinfisert og med et storslått strengearrangement. Det er beskrivende for «Badal Aur Biji» hvordan Gerald Short (Jazzman Records) anbefaler albumet «Khyber Mail»: – Den vildeste sitarfunken på denne siden av Mathar. (Sang av 1990-talls breakbeat-prosjekt med blant andre Paul Weller red.anm). Liker du «Badal Aur Biji» anbefaler jeg albumet «Early Pakistani Dance Music» (Ovular 2015) som samler en rekke instrumentale 7"-singler spilt inn mellom 1967-1975.

Hva mangler?

Om det skulle være noe å klage på (noe det strengt tatt ikke er) kan man trekke fram det faktum at de mannlige sangerne i stor grad er fraværende.

Den avsluttende «Happy New Year», denne gangen med Tafo Brothers og Noor Jehan (forvirret?) viser for alvor hennes vokale talent. Deler av produksjonen lyder nesten som «Lambada», av alle ting, og inneholder en akustisk gitarintro som jeg enda ikke har klart å identifisere. Sangen går fra i introen å virke uptempo og dansbar, mens når Jehan begynner å synges er det tydelig at det er en ballade. 📍

«På tross av den futuristiske kvaliteten i musikken, fastslår Hama selv i et intervju med nettsiden No Fear Of Pop at musikken er hundre prosent tradisjonell.»

kommer ikke frem, men er heller ikke utenfor rekkevidde å forestille seg. Musikken er forfriskende med ekstasefremkallende rytmer og synthlinjer som setter tuareg- og sahel-tradisjonen i et helt nytt lys.

Proto-hiplife på tvers av Atlanteren

Fra ett kontinent til et annet, og tilbake. Ata Kak er noe ganske annet enn Hama, selv om de gjennomgående utenlandskimporterte innflytelsene kun strekker seg fra en amerikansk by til en annen; Chicago. Musikken på «Obaa Sima» (1994) er ganske skrudd house-musikk ispedd rap og annen vokal på twi, et språk som snakkes i Ghana. På nettstedet Fact sammenligner Mikey IQ Jones den bisarre vokalen med rappere som Lil Wayne, Young Thug og figuren Svampebob Firkant kjent fra NRK Super. Musikken blir i god hipsterånd sammenlignet med hip-house, Miami bass og ghettohouse, sjangre i krysningen mellom elektronisk musikk og rap.

Produksjonen, som i utgangspunktet kun var å finne på kassett, er veldig lo-fi og kommer nok til å forbli et fenomen for spesielt interesserte. Like fullt var det «Obaa Sima» som var inspirasjonen for den enigmatisk bloggen Awesome Tapes From Africa, som

Hama.

i dag også har blitt en plateetikett, med glimrende nyttegivelser av acts som Dur-Dur Band fra Somalia og Hailu Mergia fra Etiopia. Vokalen fremstår kanskje amatørmessig, selv om den ofte har koring, men selve produksjonene er ofte ganske så stramme og fine. Ata Kak, som på denne tiden bodde i Toronto, var fullstendig uvitende om den gryende rapsjangeren hiplife som blomstret i Ghana på denne tiden og i årene som fulgte. Musikken har også et helt annet sound, og det er klart at tastemaker og ATFA-stifter Brian Shimkovitz har funnet noe unikt i musikken til Ata Kak. 📍

Anirban Chakraborty fra tidsskriftet Rock Street Journal.

Alle foto: Astri Ghosh

Å navigere i Indias musikklandskap

Music Norways «Veikart til India» er en viktig kilde til offisiell informasjon om indisk musikkliv. Samtidig bør det advares om at brukerne må være oppmerksomme på at kart ikke alltid stemmer med terrenget, og bruken må skje på aktsomt vis i forhold til utstyr og bruksområde.

ASTRI GHOSH

SAMORA

India er et ungt land, med mange unge mennesker som har penger de vil bruke. Halve befolkningen i India er under 25 år. Den forandrer seg hele tiden, forteller Emmanuelle de Decker på Åpent Hus hos Music Norway.

Music Norway og Rikskonsertene beskriver musikkbransjen i India i «Veikart til India», som ble lansert i slutten av mai. Veikartet gir oss en oversikt over festivaler, spillesteder, radiostasjoner, studioer, PR-byråer, plateinnspillinger og visumsprosesser hvis du skal reise til India. Music Norway har laget veikart til USA, Russland, Frankrike, Tyskland og Storbritannia før. Sohail Arora fra artistmanagement KRUNK har

utarbeidet det indiske veikartet sammen med franske Emmanuelle de Decker, som driver byrået Gatecrash i India.

Fordobles i verdi

– I India har man online streaming og nedlastinger. Indere er glad i Bollywoodmusikk, men det finnes også lokale indieband (independentband) og band fra utlandet som spiller i India. Musikkindustrien vil fordobles i verdi i løpet av de neste fire årene. Smak forandrer seg fort, sier de Decker.

Emmanuelle de Decker og Anirban Chakraborty fra tidsskriftet Rock Street Journal snakker sammen med

Emmanuelle de Dekker driver byrået Gatecrash i India.

Solveig Korum Manga fra Rikskonsertene og Einar Idsøe Eidsvåg fra Music Norway under arrangementet.

– Det er gode tider i India, mener Anirban. Markedet har forandret seg mye siden 2010. Med uforventet vekst og store forandringer har publikum blitt mer nysgjerrig og aksepterende. Bollywoodmusikk bruker elementer fra funk. En ny gruppe filmskapere og regissører som Anurag Kashyap kjenner til denne formen for musikk og bruker den i sine filmer. De er villige til å sjekke ut nye sjangre, sier Chakraborty.

Bollywoodfunk er ikke noe nytt

Bollywoodmusikk har lånt elementer fra funk omtrent like lenge som funk har eksistert som sjanger (sangen Dum maro dum, av RD. Burman og Asha Bhosle fra filmen Hare Krishna Hare Ram, 1971, er et av mange eksempler). Det virker rart at dette blir presentert som en nyhet her.

Inspirert av Bylarm har Rock Street Journal arrangert India Music Week tre ganger. Konferansen under festivalen arrangeres sammen med Rikskonsertene og folk fra alle bransjer i musikkindustrien er invitert.

Sunburn er den største EDM-festivalen i den delen av Asia, forteller Anirban Chakraborty. NH7 festivalen har tatt av når det gjelder indiemusikk. Sesongen mellom september og mars er stappfull av konserter

og festivaler. 30-40 musikkfestivaler arrangeres rundt omkring i India på den tiden.

Norsk rock, og særlig metall, er veldig populært i India, og band som Enslaved og Satyricon har toppet plakaten under Great Indian Rock Festival og spilt for tusenvis av indiske fans.

– Rock ble spilt i India for første gang i 1992, da Amit Saigal startet Rock Street Journal og begynte å fremme musikere. Før dette ble det bare spilt coverlåter, det var ikke noe miljø, det fantes ingen muligheter for rockeband i India, forteller Chakraborty.

Rockens historie i India

Det stemmer ikke at rocken oppsto først i 1992 i India. Siddharth Bhatias bok «India Psychedelic, the story of a Rocking Generation», kom ut i fjor.

Den dokumenterer rockens historie i India, og gir et helt annet bilde.

Rockeband som Human Bondage og Waterfront spilte i Delhi da jeg vokste opp. Derek Julien var gitarist i bandet Waterfront som spilte progressiv rock tidlig på 70 tallet. (Den kjente perkusjonisten Trilok Gurtu spilte trommer og da Gurtu flyttet til Tyskland og begynte å spille jazz tok en annen verdenskjent musiker, Ranjeet Bharot, over på trommer). Jeg ringer Julien og spør når han begynte å spille.

.....
«Musikkindustrien vil fordobles i verdi i løpet av de neste fire årene. Smak forandrer seg fort.»
.....

Solveig Korum Manga, prosjektleder i Rikskonsertene.

– Kom rock til India i 1992? Det var morsomt. Jeg startet min karriere som gitarist i 1967, forteller Derek Julien, men det var i 1972 at jeg ble med i Waterfront. I 1973 begynte vi å spille våre egne låter i tillegg til coverversjoner av låter vi var glade i. Året etter sluttet vi med coverlåter, fra da av var det kun originalmusikk.

Mens Samora sitter i Music Norways lokaler, samles rockemusikere fra hele landet i Shillong i India til en stor konsert for å hedre den indiske rockestjernen Lou Majaw. Han har arrangert Bob Dylanfestivalen i Shillong 43 år på rad. I år er det femti år siden Lou begynte å spille.

– Det er visse musikalske uttrykk som slår bedre an enn andre, mener Anirban. Eksperimentell musikk med uvanlige rytmer skal man ikke satse på.

– Ja, grupper som Food var ikke særlig populære i India, legger Solveig Korum Manga til. Nå har det skjedd endringer på klubbfronten også. Tallet på klubber har eksplodert, artister får bedre honorarer.

Lavt salg av musikk

Til tross for en solid modernisering i landet, er det mye som er annerledes enn i Vesten. Salg av innspilt musikk er lavt, uansett om det er snakk om salg av CDer, digitale filer eller strømming, sier Chakraborty.

Det er flere ting som skurrer i Chakrabortys fremstilling. En ny rapport som kom ut i april fra KPMG og FICCI sier at inntekten fra innspilt musikk vil dobles i løpet av de neste fem årene, og bli 300 millioner dollar i 2019.

Einar Idsø Eidsvåg, prosjektleder i Music Norway, og moderator av Åpent Hus-panelet om India. Foto: Privat

Musikalske møter oppstår når musikere treffes. Norske og indiske musikere har samarbeidet i mange år. Det er 40 år siden Karin Krog reiste til India og inspirerte musikere i Bombay til å starte Jazz Yatra, Sør Asias eldste jazzfestival. Jan Garbarek spilte på festivalen i 1986, Egil Kapstad i 1990. Lenge før jazzsamarbeidet med India ble institusjonalisert og kom på statsbudsjettet.

Sluttet med kulturutveksling

Rikskonsertene har sendt musikere til India siden 2002, og jobbet med kulturutveksling og kompetansebygging, støttet av Utenriksdepartementet. Nå har Norge sluttet med kulturutveksling med India når det gjelder musikk, og Rikskonsertene konsentrerer seg om kompetansebygging.

Solveig Korum Manga og Anirban Chakraborty hevder at det bare finnes en håndfull profesjonelle aktører på det indiske musikkmarkedet. Denne påstanden må tas med en klype salt. Dette veikartet dekker ikke mangfoldet i musikklivet i India, men det er en god start for mange musikalske møter.

– Det er viktig for oss å gi våre brukere oversikt og et sted å starte i et land som kan virke kaotisk og uoversiktlig. India er fortsatt et kaos, men det er noe av sjarmen til landet som er «mother of all cultures», sier Einar Idsø Eidsvåg, prosjektleder i Music Norway, og moderator av Åpent Hus-panelet om India. 📍

.....
«Nå har Norge sluttet med kulturutveksling med India når det gjelder musikk, og Rikskonsertene konsentrerer seg om kompetansebygging.»
.....

Abonner på

SAMORA

Magasinet Samora er nå inne i sitt 37. år. Samora er et uavhengig innvandringspolitisk og kulturpolitisk magasin som tar opp situasjonen for minoriteter i Norge samt forholdet mellom minoriteter og majoritet.

Samora legger vekt på å formidle kulturuttrykk fra minoritetsgruppene som musikk, bøker, filmer og kunstutstillinger som de store mediene ikke dekker.

Abonner nå!
e-mail til samora@samora.no
Tlf.: 22 20 96 90

**Ett års abonnement
(4 utgaver)**
**kr 150.- for privatpersoner
& kr 250.- for institusjoner**

Samora er hovedstad i ingenmannslandet mellom Norge og omverden. Samora vil gi stemme til det mangfoldige Norge alle prater om men altfor få vet hva er.

Samora er et magasin for alt som er ureint, det som er i mellom, litt av begge deler.

Samora er ikke for "innvandrere" eller "nordmenn".

Samora er der fordi alt ikke er som det ser ut.

Kanskje Samora er magasinet du savner? Synes du denne teksten er vagt formulert? Har du sterkere ord?

Kanskje finner du ordene sammen med andre? Samora trenger bilder og tekster fra din virkelighet. Ung og uerfaren er bare bra.

Den avgjørende marsjen

Filmen Selma baserer seg på stemmerettsmarsjen fra småbyen Selma til delstatshovedstaden Montgomery i Alabama i mars 1965. En av initiativtakerne til marsjen var fredsprisvinner Martin Luther King jr. Målet med marsjen var at de svarte skulle få registrere seg for å kunne stemme ved valg. Hvorfor var denne marsjen nødvendig?

JORUNN FATIHA BENMALEK

SAMORA

Loven om borgerrettigheter av 1964 forbød diskriminering på grunn av hudfarge. Likevel møtte borgerrettighetsorganisasjonene voldsom motstand når de forsøkte å få registrert svarte stemmeberettigede i sørstatene.

Under en fredelig stemmerettsmarsj i hjembyen Marion i Alabama 18. februar 1965 ble ubevæpnede Jimmie Lee Jackson banket opp og deretter skutt av politiet. Hans død var en viktig drivkraft bak marsjen fra Selma til Montgomery. Marsjen var en av de viktigste begivenhetene i den amerikanske borgerrettsbevegelsen og medvirkende til at Kongressen godkjente Stemmerettsloven av 1965.

Biografisk

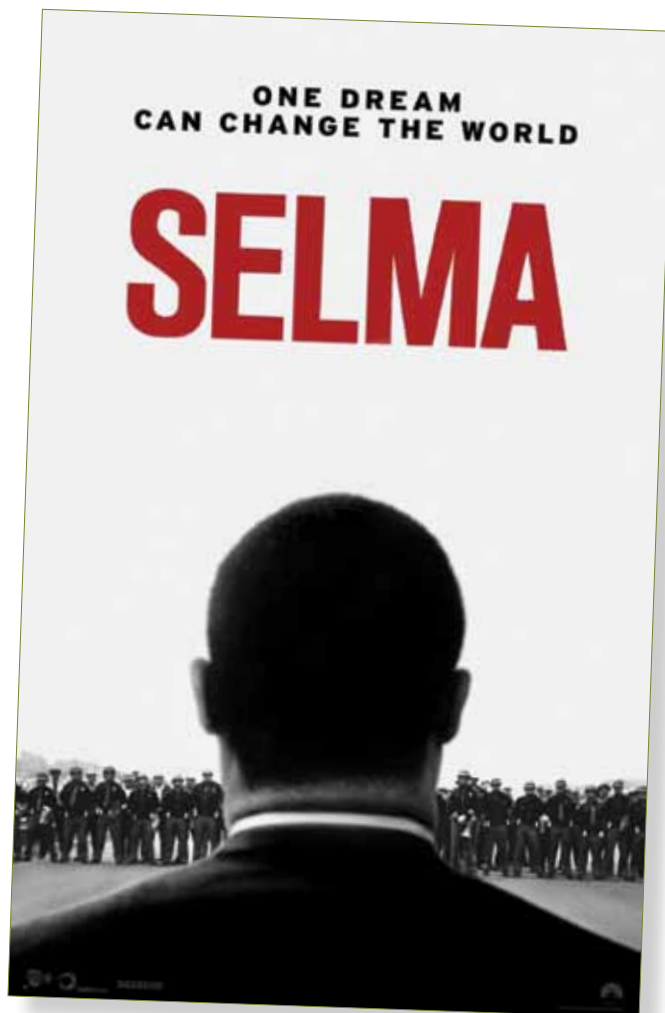
Filmen Selma fra 2014 er regissert av amerikanske Ava du Vernay og åpner med overrekkelsen av fredsprisen til Martin Luther King jr. i Oslo i desember 1964. Britiske David Oyelowo fyller bokstavelig talt rollen som King. Skuespilleren er født i Oxford, men foreldrene er fra Nigeria. Carmen Ejogo, med skotsk-nigerianske røtter, spiller Coretta Scott King.

Tom Wilkinson har rollen som president Lyndon B. Johnson, Tim Roth spiller guvernør George Wallace og rapperen og skuespilleren Common er borgerrettslederen James Bevel.

Oprah Winfrey er en av produsentene av filmen og portretterer dessuten borgerrettsaktivisten Annie Lee Cooper i filmen. Cooper deltok i stemmerettsbevegelsen og er mest kjent for å ha slått til Selmas sheriff Jim Clark.

Det historiske bakteppet

Alabamas guvernør George Wallace var en beryktet motstander av opphevelsen av raseskillet, og sher-

Film: «Selma»
Regi: Ava DuVernay
Skuespillere: David Oyelowo, Tom Wilkinson, Tim Roth m.m.
Paramount Pictures 2015

iff Jim Clark hadde ledet en standhaftig motstand mot registreringen av svarte velgere. Konsekvensen var at så få som 2 % av Selmas stemmeberettigede afroamerikanere var registrert.

Marsjen ble ledet av King selv, samt James Bevel, Hosea Williams og John Lewis. En gruppe på seks hundre mennesker la 7. mars 1965 ut på marsjen. Alabamas politi, femten av dem til hest, blokkerte marsjen på brua Edmund Pettus. Bevæpnet med pisker, langkøller og tåregass – og med TV-kameraer og journalister som vitner – gikk politiet til angrep på den fredelige folkemengden.

Både Luther King og flere andre ble arrestert, og mange ble skadet av politiet, deriblant Annie Lee Cooper. Brutaliteten på «Den blodige søndagen» ble fanget opp av TV-kameraene, og den voldelige behandlingen av marsjdeltakerne satte sinnene i kok.

Scenen hvor marsjdeltakerne kneler i bønn. Regissør Ava DuVernay er innfelt øverst til venstre.

Foto: Paramount Pictures

I protest dro mange borgerrettsforkjempere, også en rekke av USAs religiøse ledere, til småbyen Selma.

King selv ledet den 9. mars enda et forsøk på å marsjere. Da statlige tropper ledet av guvernør Wallace igjen blokkerte veien, ga en distriktsjury ordre om at marsjen skulle tillates og troppene trekket tilbake. Da King, og de andre deltakerne med ham, knelte i bønn på brua hvor de ble stoppet forrige gang, fattet King beslutningen om å snu. Samme natt slo en gruppe hvite segregasjonsforkjempere ihjel en av marsjdeltakerne, den unge hvite presten James Reeb.

Den lange marsjen

Ved presidentens inngripen ble marsjdeltakerne beskyttet av tropper fra hæren og nasjonalgarden. Så mange som 3200 mennesker marsjerte fra Selma 21. mars med Luther King og John Lewis i spissen. Med verdenssamfunnet som tilskuer lyktes deltakerne å

nå Montgomery 25. mars. Størrelser som Harry Belafonte og Sammy Davis jr. deltok i marsjen. Nesten 50.000 sympatisører tok imot de marsjerende i Montgomery. Alle samlet seg foran rettsbygningen

for å høre på King og de andre talerne, deriblant Ralph Bunche, som fikk fredsprisen i 1950. «Ingen bølge av rasisme kan stoppe oss,» erklarte King mens seere fra hele verden kunne følge det historiske øyeblikket.

Marsjen under Luther Kings ledelse fikk satt søkelyset på de problemene svarte velgere i sør sto overfor. Kongressen vedtok

i august Stemmerettsloven av 1965 som garanterte retten til å stemme for alle afroamerikanere. Sammen med Borgerrettsloven var denne loven en milepæl i amerikansk borgerrettighetslovgivning.

Aktualitet

Generasjoners rettferdige vrede over ydmykelser, diskriminering og voldelig undertrykking syder under

.....
«Marsjen under Luther Kings ledelse fikk satt søkelyset på de problemene svarte velgere i sør sto overfor.»
.....

David Oyelowo som Martin Luther King jr. og Carmen Ejoga som Coretta Scott King. Foto: Paramount Pictures

overflaten. Kings lederegenskaper kommer klart fram når han roer ned sine støttespillere for at de ikke skal fristes til å besvare vold med vold.

Selv om filmen skildrer hendelser som fant sted for nøyaktig femti år siden, er temaet like aktuelt i dag. De siste par års politidrap på ubevæpnede unge afroamerikanske menn i Ferguson og andre steder i USA, viser med all tydelighet at problemene med vold og diskriminering langt fra er løst.

En av initiativtakerne bak kampanjen for stemmerett i Selma var Diane Nash, gift med James Bevel. I intervjuer i den senere tid har hun snakket om hvordan verdens nasjoner bør vurdere fredelige måter å løse konflikter på:

«Hvis vi har et problem med et annet land, ville jeg likt å se at man tenker nøye gjennom ting i stedet for å gå til krig. La oss høre på motparten, så vurdere vår stilling og finne ut hva som er logisk og fornuftig. La oss vurdere hva som tjener folks interesser best og se om vi kan forhandle om løsninger, kloke løsninger.»

Noen ofret alt

Coretta Scott Kings betydelige innsats er først og fremst i form av å være lojalt bakkemannskap. Telefontrusler, vold og arrestasjon av ektemannen forhindrer henne aldri fra å støtte kampen for afroamerikanernes borgerrettigheter. Hun sier selv at hun lever med «dødens konstante tilstedeværelse».

Filmen viser en scene hvor Scott King leser et brev fra ektemannen hvor han takker henne for alt hun har ofret. Som enke startet hun King Center, og hun fikk gjennomslag for at én dag i året er nasjonal helligdag til ektemannens minne.

Mens King taler i Montgomery, vises bilder av de drepte Jimmie Lee Jackson og James Reeve. Mot slutten av filmen får vi en nærmere presentasjon av noen av marsjdeltakerne og hvordan det senere gikk med dem. En av dem er Viola Liuzzi. Da hun i skytteltrafikk kjørte marsjdeltakere tilbake til Selma, ble fembarnsmoren myrdet av medlemmer av Ku Klux Klan.

Kampen var ikke forgjeves, fire måneder senere signerte president Lyndon B. Johnson Stemmerettsloven av 1965 - med Martin Luther King ved sin side. I 13 år ledet King den amerikanske borgerrettsbevegelsen. Den fredsæle borgerrettslederen ble skutt og drept i 1968 bare 39 år gammel.

Mottakelsen

Selma fikk rosende omtale av kritikerne. På nettstedet Rotten Tomatoes framheves skuespilleren David Oyelowos gripende prestasjon. Nettstedet påpeker også at filmen får fram hvor mye som gjenstår før Martin Luther Kings idealer er virkelig gjort.

Også Peter Travers i Rolling Stone mener at Du Vernays skildring av stemmerettsmarsjen har brodd mot det som finner sted i dagens USA.

Filmen Selma er absolutt severdig i sin skildring av et smertefullt og unødvendig langt kapittel i amerikansk historie. Arrogansen overfor, og diskrimineringen av, minoriteter lever dessverre i beste velgående. Dagens hendelser i Ferguson og andre amerikanske byer viser at det enda er et stykke igjen å gå, for å bruke aktuell terminologi. Kanskje er det på tide med en fredsmarsj fra Ferguson.

Musikken

I filmen ser vi King ringe til den trofaste støttespilleren og gospellegenden Mahalia Jackson. Hun gir den kjente borgerrettighetslederen nytt mot ved å synge over telefonen. Jackson reiste ofte sammen med King og sang før han skulle holde taler.

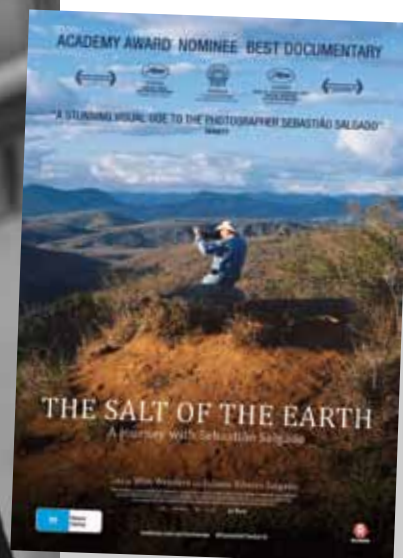
Jazzpianisten Jason Moran har komponert musikken i filmen. Før filmens premiere slapp Common og John Legend temasangen «Glory», som også har en referanse til protestene i Ferguson. Sangen toner ut filmen til Kings takksigelser.

Mens rulleteksten avslutter filmen, høres gospel og mennesker som klapper taktfast. Dette understreker at mange av deltakerne i borgerrettskampen hadde en personlig religiøs overbevisning som sin viktigste kilde til styrke og utholdenhet. 5

.....
«Peter Travers i Rolling Stone mener at Du Vernays skildring av stemmerettsmarsjen har brodd mot det som finner sted i dagens USA.»
.....

Wim Wenders, Juliano Ribeiro Salgado og Sebastião Salgado.

Film: «Jordens salt»
Regi: Wim Wenders &
Juliano Ribeiro Salgado
Decia Films/La Pacte 2015

Foto: Thierry Pouffary/Decia Films

To regissører, to perspektiver

Sebastião Salgado har fotografert kriger og konflikter over hele verden i flere tiår. Da han ikke lenger taklet å dekke alle de menneskeskapt grusomhetene snudde han kameraet sitt mot naturen. Wim Wenders har, sammen med fotografens sønn, laget en dokumentarfilm om hans liv.

EILIF HARTWIG

SAMORA

Hundrevis av menn svirrer rundt som maur i et stort krater i Brasil. De er dekket med søle og gjørme. Mange bærer tunge sekker på ryggen, noen klatrer på usikrede stiger oppover åssiden. Felles for dem alle er at de drømmer om å finne gull. De har kommet fra hele landet. Midt i mylderet i Serra Pelada-gruven står Sebastião Salgado og foreviger det hele med sitt kamera. – Alle hårene på kroppen min reiste seg. Pyramidene, Babels Tårn, menneskets historie utspilte seg foran øynene mine. Jeg hadde reist til tidens begynnelse.

Møte på tvers av generasjoner

«Jordens Salt» er en dokumentar som hadde premiere på norske kinoer i april. Den tar for seg Salgados liv og virke som fotograf, men er samtidig også en skildring av en mann som reflekterer rundt menneskehetens utilstrekkelighet. Det var Salgados voksne sønn, Juliano, som først begynte å filme sin far, for å lære mer om mannen som var bortreist i store deler av

hans barndom. Den tyske regissøren Wim Wenders hadde også lenge ønsket å lage en film om Salgado. Det var i møtet mellom de to filmskaperne at de klarte å finne formelen for hvordan hans liv kunne portretteres på det store lerret.

Wenders er en regissør med en svært sammensatt filmografi. Han vant gullpalmen i Cannes for sin nydelige film «Paris, Texas» i 1984. Femten år senere var han med på å gjøre et obskurt kubansk salsaorkester til verdensstjerner med filmen «Buena Vista Social Club». Han har laget en dansefilm i 3D, en hyllest til den tyske koreografen Pina Bausch. I tillegg til en drøss andre spillefilmer har han regissert musikkvideoer, live konsertfilmer og smale kunstfilmer. Om man skulle rangert filmskaperne som har gjort seg fortjent til stempelet eklektisk, må Wenders være høyt oppe på den listen.

Mannen bak kameraet

Sebastião Salgado på sin side er muligens et navn som få har et forhold til. Men bildene hans har mange trolig sett, uten å nødvendigvis kjenne til mannen bak kameraet. På 60-tallet forlot Salgado militærdiktaturet i Brasil, til fordel for Paris. Han utdannet seg som økonom og fikk jobb i Verdensbanken. Et komfortabelt og trygt liv var penslet ut. Han fikk en sønn med sin kone Lélia, som studerte arkitektur.

En dag kjøpte hun et enkelt fotoapparat som hennes mann raskt overtok. Han begynte å knipse bilder på sine mange jobbreiser til Afrika. Etter noen år tok ekteparet et dristig valg om å satse alt på Sebastiãos kjærlighet til fotokunsten. Han dro ut på stadig lengre reiser til fjerne verdensstrøk, mens mor og barn satt hjemme i Paris. Lélia fant seg til rette i rollen som «administrator» for mannens karriere, og ifølge deres sønn kan hennes rolle ikke overvurderes. – Det var et felles prosjekt. Hun ønsket ikke å reise ut på disse lange, og tidvis farlige, reisene. Men det var da de begynte å samarbeide om prosjektene at karrieren til min far skjøt fart.

Fra Afrika til Sør-Amerika

«Otras Americas» (1977-84) var hans første store prosjekt. Etter å ha forlatt Brasil til fordel for Europa bar han på en lengsel etter å utforske hjemkontinentet sitt. Senere i livet var det Afrika som opptok mest av hans tid, men måten han gjennomførte O.A. på ble definerende for hans vei videre. Sparsommelig utstyrt reiste han til urfolksgrupper over hele Sør- og Mellom-Amerika. Han bodde lenge hos ulike stammer for å bli akseptert som noe annet enn en hvit mann som ville observere de andre. Salgado hadde en unik evne til å få tillit hos sine fotoobjekter. Etter et opphold hos Saraguros-gruppen i Ecuador var de overbevist om at han var en utsending fra himmelen.

Salgado ble en verdenskjent fotograf etter å ha gitt ut sine to store fotobøker, «Workers» og «Exodus» (begge brukte han mellom åtte og ti år på å fullføre). Til førstnevnte verk reiste han rundt i verden for å dokumentere kroppsarbeidere som strever seg gjennom lange dager med hardt fysisk arbeid. Salgado var i Kuwait i 1991, da Saddam Hussein tente på landets oljebrønner som en slags moderne brent jord-taktikk. Bildene er samtidig grusomme og storslagne, der man ser brannmenn forsøke å slukke branner i brønnene som skyter oljen metervis opp i været. På 80- og 90-tallet reiste han fra katastrofe til katastrofe. Han var der under hungersnøden i Etiopia, folkemordet i Rwanda og den etniske rensningen i Bosnia.

Slet med å finne et formspråk

I utgangspunktet skulle Wim Wenders og Juliano Salgado lage hver sin film om Sebastião. Wenders hadde sjelden samarbeidet med andre filmskapere og tanken måtte modnes over tid. Salgados sønn var

uerfaren og hadde en annen tilnærming til stoffet. Wenders poetiske stil skiller seg fra scenene i filmen hvor Salgado Jr. filmer sin far på turer til Papua Ny-Guinea og Sibir. De slet lenge med å finne filmens formspråk. Skulle fokuset ligge på Salgados livsverk? De historiske hendelsene han har dekket? Konflikten som lå i arbeidsnarkomanen Salgados lange fravær fra sin egen familie? Det endte med en kombinasjon av alle tre. Wenders har i etterkant uttalt følgende: – Det viktigste var at vi skulle klare å gjøre historien om Sebastião så kompleks som mulig. Min tilnærming som en utenforstående, Julianos som hans sønn. Resultatet ble bedre enn noe jeg kunne gjort på egenhånd, eller som vi kunne fått til hver for oss.

Brudd i karrieren

Mot slutten av filmen portretteres det som ble et klart brudd i Salgados karriere. Han var i Rwanda for å dekke folkemordet på tutsiene. De hadde flyktet til Kongo og fotografen ble med på en togtur for å finne flyktninger som gjemte seg dypt inne i skogen. Menneskene han møtte langs toglinjen og deres forutbestemte skjebne, ble et vendepunkt. Selv om han aldri fikk det bekreftet var det naturlig å anta at de bare ventet på å bli drept. Salgado sier selv i filmen at han mistet troen på menneskeheten i Kongos skoger.

Han hadde over mange år vært vitne til så mye elendighet at han ikke orket mer. For en mann som ikke klarte å stenge følelsene ute i møte med slike syn hadde han ikke mer krefter igjen. Han hadde nådd mørkets hjerte og derfra var det ingen vei tilbake. Kameraet ble lagt på hyllen. For godt, trodde han selv. Vi mennesker er god, noen forferdelige dyr, sier han selv i filmen. Vår historie er en historie om krig. Vi bør se disse bildene for å forstå hvor fæl vår rase er.

Salgados oppvekst

Salgado vokste opp på en liten gård i Brasil. Vi får se gamle filmopptak, spilt inn av Juliano, som intervjuer sin bestefar. I likhet med mange brasilianske bønder i sin generasjon satset han utelukkende på kvegoppdrett, noe som fikk fatale konsekvenser på sikt. De kuttet ned regnskogen, som i sin tur førte til at hele området på sikt ble uttørket og dødt. Fotografen og hans kone hadde lite erfaring med jordbruk, men de følte et moralsk ansvar for å videreføre familietradisjonen.

Etter at Sebastião hadde avsluttet sitt virke som fotograf, trengte han noe nytt å bruke tiden sin på. De bestemte seg for å vekke skogen til live. De plantet trær i åsene rundt familiegården og sakte men sikkert ble biomangfoldet gjenopprettet. Etter å ha dokumentert menneskelig lidelse og tragedier over hele kloden, fikk Sebastião en oppvåkning da han så hvordan den ville naturen kan returnere til steder hvor det virker som alt håp var ute.

Korem camp, Ethiopia, 1984. Fra Sebastião Salgados bok «The End of the Road» (2004).

Foto: SEBASTIÃO SALGADO/AMAZONAS IMAGES/CONTACT/SONY PICTURES CLASSICS

Plantet over to millioner trær

Instituto Terra, som er navnet på stiftelsen ekteparet grunnla, har i dag plantet over 2 millioner trær på familiens område. De har gitt eiendommen til myndighetene, som drifter det som en nasjonalpark. Interessant nok var det dette arbeidet som skulle gi ham driven tilbake til å ta opp igjen sitt virke som fotograf. Han vurderte lenge å lage en fotobok med bilder av avskoging, oljesøl og liknende naturkatastrofer. Men i samråd med Lelia ble de enige om å skape en hyllest til naturen. Hans siste verk, Genesis, ble nettopp dette.

Selv har han uttalt at det ga ham en trygghet da han på sine reiser så at halvparten av jorda fortsatt er ubebodd og naturen lever sitt eget liv uavhengig av menneskenes fotavtrykk. For en mann som mistet alt håp for menneskeheten er det inspirerende å se at han vant den tilbake, gjennom bokstavelig talt å gå tilbake til sine røtter. Bildene hans står igjen som viktige dokumenter fra hendelser som menneskeheten helst vil glemme, så fort de er over.

.....
«Etter mitt skjønn lykkes Wim Wenders og Julian Salgado med å tegne et portrett av mannen bak kameraet samt fange det som gjør han unik som fotograf, nemlig nysgjerrigheten og blikket.»
.....

Mestermøte

Det er utfordrende å lykkes med en dokumentar som forsøker å fortelle flere historier på en gang og som i tillegg er laget av to regissører med vidt forskjellig utgangspunkt. Etter mitt skjønn lykkes Wim Wenders og Julian Salgado med å tegne et portrett av mannen bak kameraet samt fange det som gjør han unik som fotograf, nemlig nysgjerrigheten og blikket. Enten det er på menneskeskjebnene i konfliktsoner, urfolksgrupper eller manuellarbeiderne verden over som muliggjør den vestlige livsstilen.

Tidvis blir det kanskje litt for mange sidehistorier, for eksempel den om fotografens yngste sønn som har downs syndrom, og stemmen til Salgado jr forsvinner litt i bakgrunnen etterhvert som Wenders filmspråk overtar. Det er i mestermøtet mellom Sebastião og Wim Wenders at de store øyeblikkene oppstår og kjemien dem i mellom har ført til at filmen er blitt en tankevekkende, tidvis rørende og poetisk film om en mann som i stor grad levde sitt liv gjennom fotolinsen. 📷

Heems «Eat Pray Thug» Megaforce 2015

Fra humor til alvor

Den humoristiske rapgruppa Das Racist etterlot seg et stort tomrom etter at de ble oppløst i 2012. I følge gruppa kommer navnet fra TV-programmet «Wonder Showzen» (som er en slags kontroversiell «barne-TV for voksne») hvor en liten svart gutt roper ut «Thats racist!» (derav Das Racist). Heems, med bakgrunn fra Punjab i India var kanskje det mest sentrale medlemmet og er nå aktuell med sitt debutsoloalbum «Eat Pray Thug».

På «Eat Pray Thug» har imidlertid det meste av humoren fra Das Racist og mixtape-utgivelser som «Shut Up, Dude» og «Sit Down Man» forsvunnet. Han har alltid rappet om etnisk identitet og tilhørighet, men aldri med det alvoret vi får servert her. Heems, som de fleste forbinder med indierap er for tiden mest interessert i gateorienterte rappere som Meek Mill og French Montana som han siterer på «AL Q8A». «Flag Shopping» referer til hvordan amerikanere forkorter kompliserte «etniske» navn, mens avsluttende «Patriot Act» handler om muslimer, og andre arabisk/asiatisk-utseendes desperate forsøk på å bli akseptert i USA etter 9/11.

Albumet er delvis spilt inn i Bombay, og produsert av folk som Harry Fraud, Dev Hynes og Gordon Voidwell, sistnevnte med hjelp fra Atrak og jetset-DJ-og-produsent Diplo (Major Lazer). Heems er en rapper trygt plassert i New York, godt illustrert på «So NY»: I'm so New York, I still don't bump 2Pac». Et høydepunkt er likevel «Sometimes», som riktignok ikke har samme feelgoodvibber eller crossoverpotensiale som Nice and Smooths klassiker fra 1991, som Heems referer til.

Forbud mot heldekkende hodeplagg i Moss

Moss Kommune har innført forbud mot heldekkende ansiktsplagg for ansatte mens de er på jobb og møter brukere. Bare Rødt og SV stemte imot. Forbudet ble tatt med som en del av den helhetlige integreringsplanen der målet er at Moss skal bli en foregangskommune på integrering, skriver Moss Avis.

Fra filmen «Straight Outta Compton»

Foto: Universal Pictures

MC Ren: Utelukket fra N.W.A.-trailer

Mot slutten av 80 tallet vokste rap-gruppa N.W.A. fra Los Angeles seg fra nabolagskjendiser til verdens dominans. Navnet er en forkortelse for Niggaz With Attitude, og med sanger som «Fuck The Police» gikk Amerika av skaftet. Over 20 år senere har kontroversene lagt seg, og Dr. Dre samarbeider med Apple og hodetelefonprodusenten Monster, Ice Cube lager Hollywood filmer, Eazy E døde av AIDS, men MC Ren og DJ Yella gikk i glemmeboken.

Nå er filmen om «verdens farligste rapgruppe» klar for kino på sensommeren 2015, under navnet «Straight Outta Compton», men MC Ren er absolutt ikke fornøyd med at hans navn og person er kuttet ut av filmtrailer av Universal Pictures. Det er et hån mot min familie og ikke minst mine fans, skriver rapperen på twitter, som føler at filmen har blitt et polert produkt.

Hans Rotmo tar selvkritikk

Den gamle radikaleren, forfatteren og artisten Hans Rotmo har sjokkert med flere anti-islamske utsagn den siste tida. Nå innrømmer Rotmo at han ved ett tilfelle har gått for langt.

I en SMS til Adresseavisa skriver Rotmo at han «tar selvkritikk og angrer på formuleringen om miljøforurensing». Rotmos sambygding Fatima Almana, som er muslim, gikk i rette med Vømmøl-spellemannen på sin blogg og ble utsatt for voldsom hets på Facebook som konsekvens sier at hun er glad Rotmo beklager uttalelsen.

– Det krever mot å innrømme sine feil, og det har han vist. Nå må vi andre være flinke til å tilgi og gå videre, sier hun.

De siste åra har Rotmo kommet med flere harde utfall mot innvandring og innvandrere, har sammenlignet flyktninger og asylsøkere med lopper og lus, og mener blant annet at «islam og vesten ikke går sammen».

Hans Rotmo.

Edward Snowden.

Snowden tildelt Bjørnson-prisen

Varsleren Edward Snowden er kjent for sine avsløringer om overvåking i regi av blant annet USA og Storbritannia. Noen ser på ham som en forræder og spion, mens andre ser på ham som en helt. Nå er han utnevnt til vinner av Bjørnson-prisen 2015, og er invitert til Oslo for å motta prisen. Snowden stjal dokumenter fra NSA og delte det med journalister, som igjen fortalte om den hemmeligholdte overvåkingen som gjelder nesten hver eneste person som er koblet til

internett og/eller bruker en telefon.

Takket være Snowden har også verdens befolkning, næringsliv og IT-bransjen blitt mye mer sikkerhetsbevisst. Etterretningstjenestene mener derimot at Snowden har ødelagt for dem og kan ha hjulpet terrorister.

I likhet med den tidligere regjeringen er det fortsatt utenkelig at den nåværende regjeringen vil gi Snowden et fritt leide til landet for å motta prisen.

Lotus på Stjerneekamp

Den norske artisten Lotus, også kjent som Maria Karlsen, er klar for Stjerneekamp til høsten. Andre deltakere er Trine Rein og Martin Halla.

Artisten har lenge vært primus motor i dansemiljøet og er nå i gang med karrieren som hiphop og soulartist. Hun er koreograf, danser, rapper og sanger. Hun har vært koreograf og danser på Norske Talenter, TV-serien AF1 og satt opp

den første hiphop-forestillingen på Den Norske Opera og Ballett. Som danser har hun jobbet med blant andre Madcon, Mira Craig og Admiral P, og danset på Ylvis-brødrenes «The Fox». Hun er frontperson i bandet AWESOMNIA som spilte på Melafestivalen i 2014, i tillegg til soloopptredener under navnet Lotus. Hun sier det hun mener, viser sin sårbarhet – men også sine tøffe sider gjennom slampoesi, sang og rap.

Lotus.

Chris Rock og Jerry Seinfeld.

Selvsensur og politisk korrekthet

Komikerne Jerry Seinfeld og Chris Rock taler ut mot en økende trend for «politisk korrekthet» innen komedie i kjølvannet av kritikken rettet mot sørafrikanske Trevor Noah, som tar over kjente The Daily Show etter John Stewart. Trevor Noah ble utsatt for massiv kritikk for å spøke med blant annet rasisme.

Flere amerikanske komikere hevder at Noahs vitser ikke er dårlige, derimot er det publikum som er oversensitive. Chris Rock sier at spesielt collegestudenter er for konservative, ikke politisk, men i deres syn på at ingen skal føle seg støtt, og utstyrt med sosiale medier er de med på å tvinge komikere til selvsensur.

Kritthvitt kvinnelandslag

Norges Fotballforbund erkjenner at det ikke har lykket med integreringen av minoritetsjenter, skriver Aftenposten.

Samtlige spillere på det norske kvinnelandslaget er etnisk norske. Mens herrelandslagets trener Per-Mathias Høgmo hadde med seg seks spillere med minoritetsbakgrunn i sin siste 26-mannstropp, har Even Pellerud faktisk ingen.

Vi har et kritthvitt kvinnelandslag, og et mye mer fargerikt herrelandslag. Vi må erkjenne at vi ikke har lykket på samme måte som hos guttene, sier Henrik Lunde i Norges Fotballforbund.

Norges kvinnelandslag.

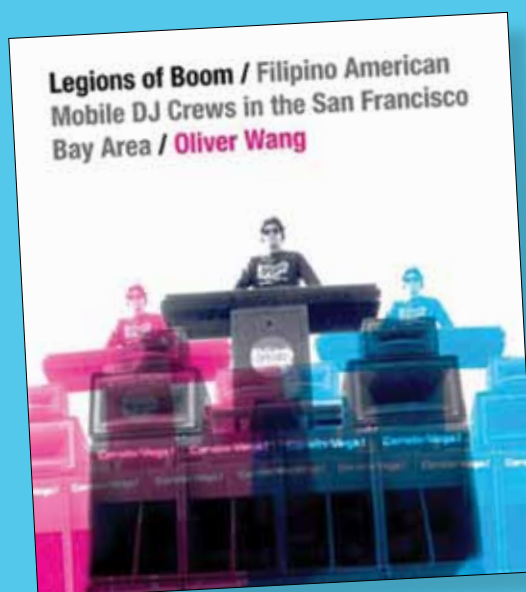

DJ-kulturens innerste krets

«Legions of Boom» gir et innblikk i den amerikansk-filippinske DJ-scenen rundt San Franciscos Bay Area. Mellom 1970-tallet og tidlig 1990-tall var det hundrevis av slike DJ crews, og du kunne knapt finne en high school som ikke hadde sitt eget crew. Fra dette miljøet har noen av verdens beste DJ's sitt utspring. Blant andre kan vi nevne gruppa Invisibl Skratch Piklz, som tidligere har vært intervjuet i Samora, og som ble regnet som for gode til å delta i DMC World DJ Championships, og måtte tre inn som dommere i stedet.

I dag utvikler de DJ-utstyr for produsenten Vestax. Boka ser på hvordan miljøet både oppsto og oppløste seg, hvorfor ungdommene formet disse gruppene, og hva de fikk ut av det.

Boka kan kjøpes på www.amazon.com eller www.legionsofboom.com

Oliver Wang
«Legions of Boom»
Duke University Press Books 2015

Nye lokaler for Tronsmo Bokhandel

Nå er det blitt klart at Tronsmo vil få nye lokaler i Universitetsgata 12, skriver Dagsavisen. Det ble kjent tidligere i år at bokhandelen ved Tullinløkka måtte flytte da Entra AS sa opp leiekontrakten. Entra, som eier flere av gårdene i kvartalet, ønsker å rive for å bygge et 13 etasjers høyhus. Der skal juridisk fakultet ved Universitetet i Oslo inn.

Oslos byråd for kultur og næring, Hallstein Bjercke (V), har vist til at Tronsmo er en «velrenommert og viktig kulturaktør i Oslo» og at han og resten av byrådet derfor er interessert i å hjelpe bokhandelen. Bokhandelen har holdt til ved adressen i Kristian Augusts gate 19 siden 1973, men nå flytter den til lokaler rundt hjørnet.

Tronsmo flytter til Universitetsgata 12..

Cheick Lô «Babalou»
Chapter Two 2015

Atlantisk blanding

Cheick Lô har med mellomrom på ca hvert femte år gitt ut album siden 1995. Det første ble produsert av Youssou N'Dour. De fire første ble gitt ut av World Circuit, mens det femte i rekken ble gitt ut av Chapter Two i juni. Lô er kjent for sin blanding av kubanske, brasilianske og vestafrikanske mbalaxyrytmer. Denne utgivelsen har imidlertid en mer kongolesisk lyd. Stjernevokalist Oumou Sangare, trompetist Ibrahim Maalouf og Flavia Coelho bidrar på albumet.

Fra borgerkrig til VG Lista

Eben Jr (27) opplevde to av verdens verste borgerkriger, og måtte jobbe på en plantasje i Elfenbenskysten før familien kom til Norge. I juni spilte han på VG-lista. Eben og familien er fra Liberia, og de kom til Vadsø i 2004 etter å ha vært gjennom borgerkrig i Liberia og Sierra Leone. Han forteller at han mistet storebroren under borgerkrigen i Liberia.

Det har ikke alltid vært lett, men til slutt kom de til Norge, nærmere bestemt Vadsø. Eben og familien har holdt på kulturen fra hjemlandet, og han kan takke familien for at han endte opp som artist.

– Jeg har drømt om det hver dag. VG-lista liksom. Jeg håper det inspirerer andre ungdommer som innvandrer til Norge. Jeg vil vise at hvis du bare jobber hardt nok, så lønner det seg. Bare se på meg. Jeg kom til Norge for elleve år siden, og nå skal jeg stå på scenen på Rådhusplassen. Det er en drøm som går i oppfyllelse. Jeg er klar nå, sier Eben Jr til VG.

Bli med på spennende aktiviteter i sommer

MiRA-Senteret arrangerer en rekke spennende aktiviteter gjennom hele sommeren for både unge jenter, kvinner og barn. Blant annet klatring, museumstur, piknik med parkleker, øyhopping i Oslofjorden og workshops om diverse spennende temaer med mer.

Se oversikt over aktivitetene på www.mirasenteret.no

Konsert

**SOLO DIARRA BAND
UHØRT (STRØGET)
28. JUNI 2015**

Solo Diarra kommer fra en griotfamilie i Burkina Faso, men holder til i Oslo. Musikken til Diarra har røtter fra Vest-Afrika og er blandet med soul, blues og reggae. Ibou Cissokho, som er sønnen til den anerkjente Solo Cissokho, bidrar også sammen med Bafana Nhlapo.

**DAMIAN «JR. GONG» MARLEY
ROCKEFELLER
16. JULI 2015**

Damian Marley er Bob Marleys yngste sønn og lager musikk i grenselandet mellom reggae og dancehall. Damian jobber for tiden med et nytt album.

**DJ PREMIER WITH BAND
JOHN DEE
09. SEPTEMBER 2015**

DJ Premier er blant hiphophistoriens fremste produsenter. Nå tar han med seg livebandet sitt for å fremføre klassikere av blant veldig mange andre, KRS ONE, Nas og The Notorious B.I.G.

**NILS PETTER MOLVÆR
EKEBERGPARKEN (ULTIMA)
10. SEPTEMBER 2015 (FRI ENTRÉ)**

Med konserten «Lucid Dream» entrer Nils Petter Molvær et nytt konsept hvor han forlater scenen og bringer musikk ut i naturen.

Teater

**VERDILØSE MENN
NATIONALTHEATRET
8. - 31. AUGUST 2015**

Verdiløse menn gikk sin seiersgang på Nationaltheatret i 2008. Forestillingen ble tildelt både Heddaprisen og Ibsen-prisen og ble kåret til tiårets beste teaterforestilling av VG.

Nå tas Verdiløse menn opp igjen, til glede for nye og gamle fans. Her møter vi Christopher Nielsens situasjoner, stemninger og karakterer både fra Slipp Jimmy fri! og tv-serien «To trøtte typer».

Klubb

**NGUZUNGUZU & BENJI B
PARKTEATRET (ØYANATT)
14. AUGUST 2015**

Nguzunguzus første av seks EPer «Mirage EP» blir på nettsiden Discogs omtalt som en blanding av dubstep, experimental og UK Garage. En annen EP blir forvirrende nok omtalt som en blanding av reggaeton, house, favela funk, RnB/swing, cumbia, kwaito og ghetto. Deres nyeste EP karakteriseres som bass music. Det er ikke lett å være sikker på hvor presist dette er, men Nguzunguzu er uansett et godt eksempel på hvor globalisert deler av klubbmusikksegmentet er i dag. På Øyanatt stiller de sammen med Benji B.

Utstilling

**#DETTE ER LØRENSKOG
LØRENSKOG HUS
17. JUNI - 1. AUGUST 2015**

Lørenskog hus har gleden av å presentere fotoutstillingen #Dette er Lørenskog, hvor inn-byggerne i Lørenskog selv står i sentrum. Utstillingen har fokus på det enkelte mennesket og deres historier.

Fotografen Iffit Qureshi har også fått hjelp av elever fra første klasse på Medier og kommunikasjon ved Mailand videregående skole. Hensikten er å fremheve mangfoldet som finnes i kommunen.

Annet

**SNEAKERFEST
BLÅ
5. SEPTEMBER 2015**

I høst går Oslo Sneaker Fest av stabelen for 6 året på rad. Årets event finner sted på Blå fra kl 14:00 - 20:00, med afterparty på Blå med Club Juicy fra kl 22:00-03.00.

Arrangementet er gratis, og det blir kjøp, salg og bytte av sko, live gatekunst, aktiviteter for barn, konkurranser, DJ's og VJ's. Her kan du finne billige kupp til dyre eksklusive modeller som er vanskelig å få tak i.

Se www.oslosneakerfest.com for mer info.

1.- 5. juli 2015

FØRDEFESTIVALEN

FØRDE TRADITIONAL AND WORLD MUSIC FESTIVAL

Førdefestivalen presenterer årlig et bredt utvalg av internasjonal folkemusikk.

Blant årets artister du kan oppleve er engelsk-egyptiske Natacha Atlas, som kommer med et ti-manns band, dansegruppene Frikar og Villniss, den skotske folkesangeren Julie Fowlis, ørkenbluesdronningen Khaira Arby, Toto La Momposina fra Colombia, samarbeidsprosjektet til Catrin Finch & Seckou Keita og oud-magikeren Driss el Maloumi. I år kan du også oppleve vanndukketeater fra Vietnam.

Khaira Arby

Vanndukketeater.

Villniss: Årstedene Norge

Natacha Atlas.

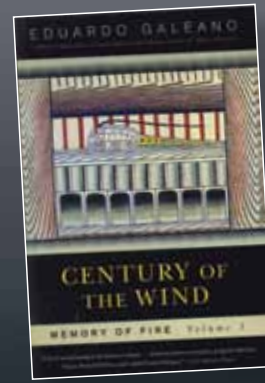
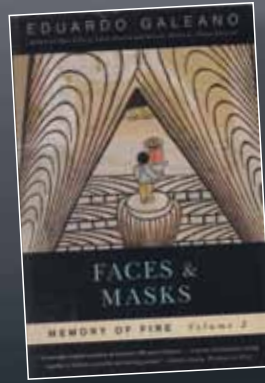
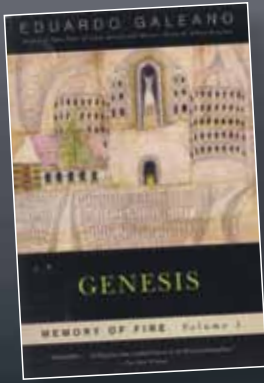

Julie Fowlis.

LYSVANDRING HVERVENBUKTA 15. SEPTEMBER

Bydel Søndre Nordstrand skal igjen arrangere lysvandring for å markere OXLO-uka. Årets arrangement skjer 15. september i Hvervenbukta. Organisasjoner og tiltak i Bydel Søndre Nordstrand skaper lyspunkter i skogen og langs vannkanten. Bli med å se bydelens mangfold! Opplev lokalmiljøet på en ny måte!

Lysvandring
Bydel Søndre Nordstrand

1980: New York LENNON

A shirt hung out on a roof flaps its arms.
The wind complains. The roaring and screaming
of city life is joined by the shriek of a siren rushing
through the streets. On this dirty day in Manhattan,
John Lennon, musical innovator, has been
murdered.

He didn't want to win or kill. He didn't agree that
the world should be a stock market or a barracks.
Lennon was on the sidelines of the track.
Singing or whistling with a distracted look, he
watched the wheels of others turn in the perpetual
vertigo that comes and goes between madhouse
and slaughterhouse.

Eduardo Galeano (1940-2015)
«*Memory of Fire Volume 3: Century of The Wind*»

